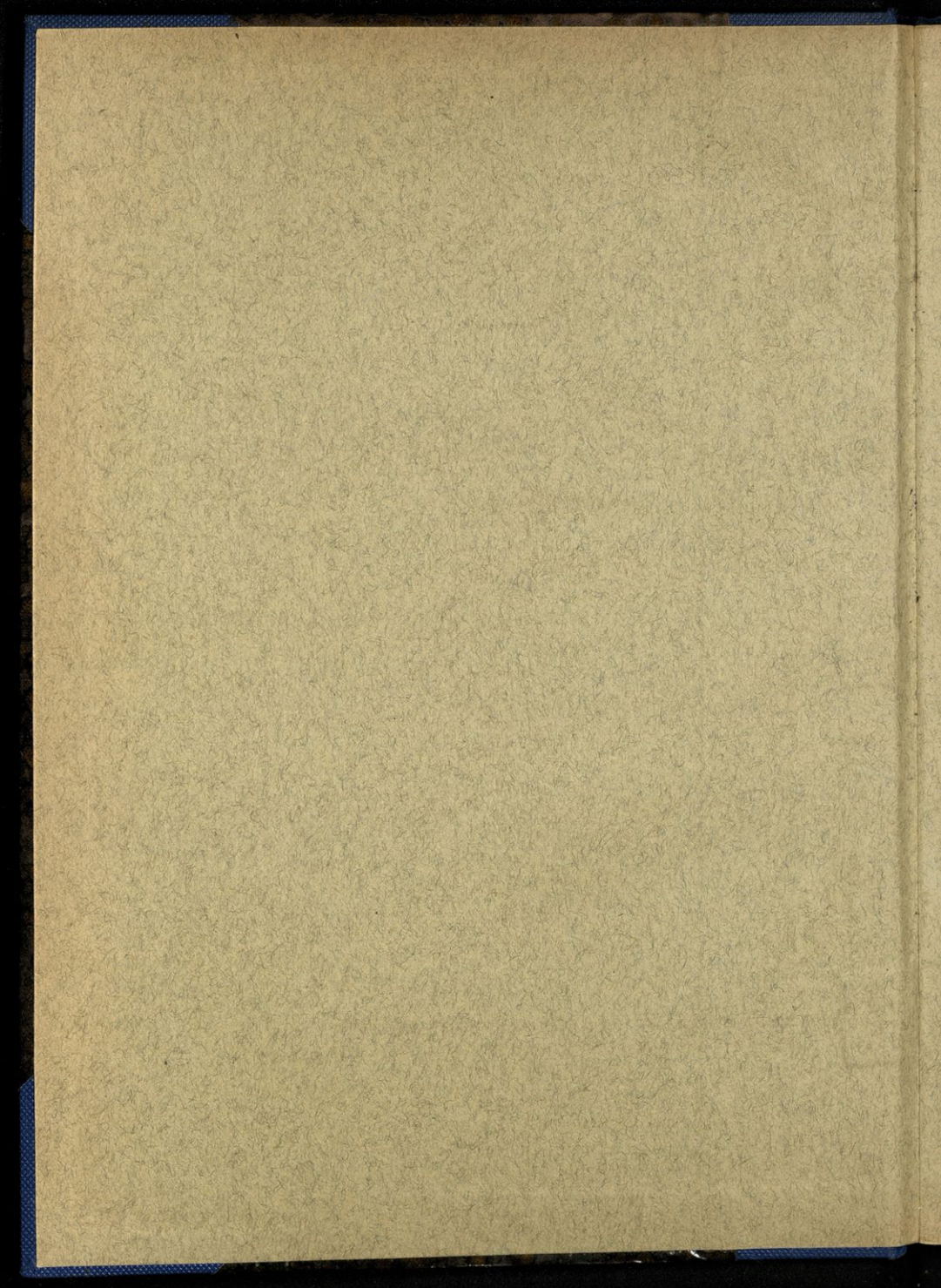

I

60423

Nauk

0

sv. zakramentih.

Sostavil

Andrej Zamejic,

profesor past. v ljubljanskem bogoslovji.

Tisk Blaznikove kamenopisalne v Ljubljani.

II

60423

1 N=030007656

Osv. zakramentih sploh.

I. Splošna pravila za podelitev sv. zakramentov.

Pri podelitvi sv. zakramentov mora duhovni
pastir z vso skrbjo gledati na to, da jih veljavno, vred.
in voljno deli.

I. Duhovnemu pastirju mora z lasti mar biti, da sv.
zakramente veljavno deli, zakaj kdor vedoma ali iz
zadolžene neveljavnosti zakrament neveljavno podeli,
Božji ropstori, zato kaj resno opominja Jezus svoje učence
rekoč: „Ne dajajte vsakega psom in ne mefajte svojih brice.
Kov pred solnjo, da jih kije ne potepajo s svojimi nogami
in da se ne obnejo in das ne raj trodjo“: Matth. 23, 30. Veljavni
podelitvi sv. zakramentov pa je treba, da delivca
spolni vete, kar je pri vsakem zakramentu bistvenega,
bistveno pri vsakem zakramentu pa je: 1.) Zmožnost prejem-
nikova, 2.) prava tvarina, 3.) pravo slovo, 4.) prava oblast
in 5.) pravi namen delivčev.

A. Zmožnost prejemnikova.

Zmožen je le:

a. živ človek, toraj, kadar je gotovo, da je človek mrtov,
se mu ne more zakrament podeliti, kadar se pa o njegovem
življenju dvomi, se mora pri tistih zakramentih, kateri
so za veličanju potrebni in ktere more človek, tudi brez
zabednosti prejeti, vslejščiti to, kar je varnejše, t. j. se mu
mora podeliti. Sv. křst, sv. odveza in sv. poslednje olje se
mu sedaj v kakem doornu podeli, ne pa zakrament sv.
sv. reda, sv. zakona in dr.

b.) K prejemu vsakega zakramenta razen sv. křsta, je tudi
se potrebno, da je prejemnik že po sv. křstu v kat. cerkvi

sp. svet. Avtoraj Jud, ki se hoče pokatoliciti, pred sv. krstom ne
more sv. odveze prejeti.

c.) Prijemnik mora imeti resnično voljo ali namen sv. sa-
krament prejeti; ta namen pa je: α.) ali zaveden: actualis;
ki je človeku med djanjem v sovesti; ali β.) podvit: int. virtua-
lis; ki ga je človek zares imel, in mu je bil neposredni vzrok
djanja, pa se ga med djanjem ne zaveda; ali γ.) stabilen: int.
habitualis; ki ga je človek nekdaj zares imel in ga nikoli ni
prehlical, pa mu sedaj ni neposredni vzrok djanja, in se
ga tudi med djanjem ne zaveda, in δ.) prisoden: int. in-
terpretativaj; ki ga človek res nikoli ni imel, in ga tudi se-
daj nima, se pa po pameti sklepa, da bi ga imel, ko bi se
zavedal. — K veljavnosti sakramentov sploh se gahtoa
praviloma zaveden ali vsaj podviti namen prijemnikov;
stalni namen po splošni monitvi bogoslovoce zadostuje ra-
zun so. pokrove in so. zakona, tjer omhajo prijemniki sami
delatni biti. Le po izjemi zadostuje pri nezavednih bol-
nikih, v smutni nevarnosti za sv. pokoro in za so. poslednje
olje stalni in tudi se prisodni namen, kar velja tudi za
so. krst in za so. birmo, pri osebah, ki se še pameti ne za-
vedajo.

d.) Pri tistih sakramentih, kateri so za posebne potrebe po-
stavljeni, se zahteva, da se prijemnik zares o dotičnih potrebah
ali zadevah nahaja; tako, se so. poslednje olje le bolnikom
smo deliti, so. pokora le grešnikom & t. d.

e.) Sakramenti, ki človeku neiglorislihos quamnye obis-
nejo, t. j. so. krst, so. birmo in so. ked se mprejo le enkrat
veljavno prejeti.

III. Tvarina sakramentov.

K veljavni podelitvi sakramentov je dalje treba
prave tvarine; prava tvarina pa je tista tvarina, ki
je po imenu in splošni misli ljudi raonotista, ki jo je

Kristus odločil, kako led ali sneg, dokler je o tem stanu, ni primerna stvarina za podelitev sv. krsta; le onaj, ki jo je dal, grehi ni prava stvarina za kr. sv. pokore. — Iz tega izhajata splošni pravili:

- a.) stvarina, ki je gotovo neveljavna, se nikoli, in
- b.) stvarina, ki je doobjod, se najmanj sila ne sme rabiti.

C. Slovalo zakramentov.

Vojim slovala zakramentov veljajo te pravila:

- a.) Slovalo mora, da se zakrament veljavno podeli, biti vsaj po svojem bistvu sv. krst, krst, krst, krst, krst; jato se ne sme nič bistvenega izpustiti, dodati ali premeniti; tako bi sv. krst ne veljal, ko bi se samo v imenu Jezusa podelil.
- b.) Slovalo se mora tudi izreči, ne samo misliti, ker zakramenti niso le viri, ampak tudi občutna znamenja milosti Božje.
- c.) Slovalo mora pri podelitvi zakramentov sv. stvarino med rabljeno ali vsaj v materialnem pomenu z rjjo sklenje no biti. Tako se morajo pri podelitvi sv. krsta besede zoblišanjem ved izreči.
- d.) K slovalu zakramentov pristaviti pogoje z beseda mi ali tudi le v mislih je za voljo zoblišanja ljudi — sacramenta propter homines — le priprisecno, potem pa tudi zapovedano:

  - 2.) Nedar od ene strani ni nraone gotovosti o tem, ali se nahajajo vse pogoje, ki so neveljavni podelitvi sv. zakra. no trebn, in da ta gotovost sloveskim prizadevanjem ne more dobiti;
  - 3.) Nedar je od druge strani podelitev sv. zakramentov ali gotovost e njih veljavnosti je trebn ali vsaj zelo no istna in oblišine odloga ne tipe, in
  - 4.) Nedar pristavljenal pogoja priterlost ali redajnost

ne pa prihodnost in veljavnost zakr. bistveno zadržava, kakor: ako živiš, ako si človek, ako si zmogljiv, ako nisi krščen, pobočen, odvezan, i. t. d., ne pa, ako boš povrnit, ako si vreden, i. t. d.; cerkev pogojno slovila v zgoraj imenovanih prigodnih naličnost zaповeljuje pri sakramentih, ki neizbrisljivo znatnje vtisujejo in pri zakr. sv. posl. olja; v vaji je pa tudi pri drugih sakram. pripušeno, če se le nahaja pameten razlog ali potrebnosti ali velike potrebi. — Zunaj sile se pa pogojja ne sme pristaviti; zato je treba vsega prizadevanja, da se gotovost dobi. — Sumljivosti pa varuje pravilo: „Non est iteratum, quod factum esse omnino nescitur.“

D. Oblasť delivceva.

3/4 verne je znano, da zunaj zakr. sv. krsta, kterega cerkev zabojo njegove velike potrebnosti vsili vsakemu človeku pripušča in tudi zapoveduje podeliti; ima jo le škofje in mašniki oblaš. sv. zakr. veljavno napravljati in deliti; pa zraven mašniške oblaš., ktera se v zakr. sv. reda prejme, je za veljavno in dopustljivo podelitev sv. zakr. še potrebnega pooblaščenja ali pose. ne pravice: jurisdictio; treba, ktero mora duhovnik od svojega škofa ali njegovega velicega namestnika imeti; po tej pravici je splh. besednostalki duh. pastir vsak v svoji duhovniji za svoje ^{in tuje} duhovnjane, in v tuji duhovniji za svoje duhovnjane z moimi in reolovni delivce sv. sakramentov. Tujim duhovnjanom zunaj svoje duhovnije sme duh. pastir le v sili ali s privoljenjem tujega duh. pastirja, — ne pooblaščen mašnik pa le v prv. manj kralji pooblaščenega duh. pastirja sv. sakramente deliti, sakramenta sv. zakona pa tudi v sili razun privoljenja lastnega duh. pastirja noben mašnik ne sme deliti. —

E. Poslednjic je R. veljavnemu opravljenju so. zakramen-
 too tudi se je potreben namen ali volja delivčega, zakrament
 zares napraviti ali podeliti. — Da je namen R. veljavnemu o-
 pravljenju zakr. bistveno potreben, je gotovo, ker je Kristus
 opravljanje so. zakr. prosti volji svojih namestnikov izročil,
 torej je podelitev so. zakr. prostovoljno človeško djanje, no bi
 tedaj delivec ne imel namena, zares podeliti so. zakr. bi
 manjkala bistvena pogoja resničnega človeškega djanja,
 in njegovo delo bila bi le telesna voja ali šila in igra.

Enako tudi Trid. zbor (seja III. zakonik II. „o zakram.“):
 „Si quis dixerit, in ministris, dum sacramenta conferunt
 et conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi quod
 facit Ecclesia, a. s.“ Delivec mora, tedaj, da so. zakr. veljavno
 deli, bistveni o bred kat. otkve prostovoljno (ne iz onanje
 sile), zares (ne vsali, ne iz goljufije, ne iz klime ali zamiceom-
 ja) vsaj po onanjem kakor sv. opravilo kat. cerkve opraviti,
 no bi tudi sam ne veroval, ako delivec po onanjem so-
 opravilo sicer resno bno opravlja, v notrajnem pa dejavno
 nasprotuje, je veljavnost doomljiva. Delivec mora
 imeti zaveden ali vsaj po dikt namen, ker stalen ali
 prisoden namen ne zadostuje za človeško djanje.

Napomin. — Iz ukla o bistvenih pogojah so. zakr. izha-
 ja za duk. pastirja to splošno pravilo, da naj ose bistveno
 tako pazno in natanko opravlja, da bo vsakemu doomu
 pot zdrt, ako pa pri vsem tem doom vstane najse var-
 nal po pravilu: V doomu je iz voliti to, kar je varnejše;
 zatoraj:

- a.) Kedar doom onanje okolšine zadeva, je iz voliti to, kar
 je za duk. prid prejemitroo varnejše, tako se mora beh-
 hitu, o katerem se doom ali je živ ali mrtvo, zakr. so. posl.
 olja podeliti; s prokorniku, pri katerem je priprava doom-
 ljiva, je odveza vsi misli nevarnosti ali kedar druge

imemnture oholičine zahtevajo, podeliti, sicer pa v složitih. -

b.) Ako je duh. pastir pri opravljanju sv. zakr. kaj biskupnega
izpustil ali pozabil, mora tiste, hedar in kolikor je mogoče popra-
viti ali dostaviti, pa brez z gledovanja in pohajšanja pucij očih.

c.) Ako pa duh. pastir uborn, da je naj biskupnega izpustil, je
za ločevati med djaonim in nikavim doornom, djavni doorn
je tisti doorn, ki se na razločne razloge upira, nikavni doorn je
pa tisti doorn, ki le iz nevednosti ali nesposobnosti izhaja. V djav-
nem doornu je podreček popraviti, v nikavnem doornu pa se sme
po pamoti upati, da je sv. opravilo prav opravljeno, zlasti če ga je
duh. pastir že večkrat opravljal in si, urnost iz navade pridobil.

Nikavne doorne naj duhovnik, ki je sicer vester in pobožen,
tolikarj bolj zaničuje, kolikor bolj se mu je svornjivosti parovati. -

II. Zakr. pastir mora sv. zakr. tudi vredno opravljati. -

V vrednem opravljanju sv. zakramentov je pa treba:

a.) Da ima čisto vest, ali plovce oč. milost Bžjjo, kdor se nam-
reč smrtnegea greha zaveda in v takem stannu sv. zakrament
opravlja, Bžjji vof stori, zatoraj mora duhovnik, ki mu vest
smrtne greh počita, preb. podeli tvoj sv. zakramentov v srcu
popolno nesanje obuditi; če ima pa pobiljnost spovedati se, naj
spoved opravi, masniku pa, ki se smrtnegea greha zaveda, tudi ta-
cemu, ki mora masčevati, trid. zbor. (seja VIII. p. 7. osv. vis. tel.) prepove-
duje masčevati brez opravljene spovedi, ako ima le pobiljnost spo-
vedati se, nobi pa, datični masnik v hudi sili brez spovedi masčev-
val, naj se spove, kakor hitro je mogoče (saj v zdrek, kakor sploh
tudi je naoniki.); -

b.) da tudi nebistvene sege pri podelitvi sv. zakr. na tunko po na-
pelyevanju obrednika svoje škofije spolnnyje; trid. zbor. (seja VIII.
zakr. 13.) pravi: Si quis dixerit, receptos et approbatos Ecclae cath.
ritus in solemnibus sacramentorum administratione adhiberi
consuetos aut contemni aut sine peccato a ministris pro libi-
tu omitti aut in novos alios per quemcunque. Eccliarum pastorum
mutari posse, a. s. "Kdor nebistvene vede laktonni čerjo opušča,
ne razodeva le nespoštovanja cerkvenih velev in česne zani-
kivosti, ampak se tudi v nevarnost podaja, bistvene več lak-

nomišljeno opravljati in tedaj sv. zakramente celo neveljavno deliti; za-
toraj ako duhovnik tudi kaj nebestovenega reče, naj dostavi nar in
polikor more brez gledovanja in pokrišanja pritujocih; le v sili
se smejo in se tudi morajo nebestovne reči oprustiti, pa se morajo zopet
ostaviti; nedar nevarnost odjenja;

c.) da jih spod budno opravlja. ve o njegovo obrnjanje mora naznan-
jati, da enti imenitnost in svetost svojih opravil. duhovnik naj te-
daj posamne besede razločno in pobožno izreknje in vse se go-
dobno opravlja, in naj se varuje pukačnosti kakor tudi pofpocasnosti,
ni rada razmislnje, pričujoče v nevolgo spravljati in v pobožnosti
moti in mhaiklerikat tudi nepricavo in otrodnost duhovnika zadeva.

III. Poslednjič mora duh. pastir sv. zakr. voljno, t. j. rad, brez goder-
njanja ali odlašanja opravljati. Duh. pastir je zaradi sprejetih službe
ije pravice dolžan sv. zakr. svojim duhovnjakom, ki so jih vredni in
potrebni, brez ozira na svojo složnost, in v veliki potrebi tudi z nevar-
nostjo svojega življenja deliti; nasnit pa, ki ni samostalni duh.
pastir, je z gubegni dolžan tudi z nevarnostjo svojega življenja de-
liti zakramente, ki so ki zveličanju potrebni, narubi sv. krst in
zakr. sv. pokore, njim, ki so v smatni nevarnosti in si je po pa-
meti misliti, da so v stani somnuega greha, pa ni upati, da bi
obudili popolno kesanje, - in pa tudi sv. posl. olje v tem prigod-
ku, ko bi se kdo nikakor ne mogel spoodati, n. pa. ko bi bil brez
zaradnosti. - Ta dolžnost se opira na splosno pravilo krš. ljn-
bozni, ki zahteva, da je večjo skrb imeti za dušno življenje, tudi
drugih ljudi, kakor za telesno zdravje in življenje kterega člo-
vka žoli; duh. pastirja pa še večjo besede Gospodove:

„Dobri pastir da svoje življenje za svoje ovce.“ (Jan. 10, 11.)
To dolžnost naj duh. pastir vselej z veseljem spolnaje, ker
veselje da rodalca ljubi Bog in se mu tudi ne bode pri-
merilo, da bi se ga večiki v dušnih potrebah bali klicati
in bi tedaj ne iskali in ne dosegli nar potrebnjše pomoči
sv. zakramentov.

O sv. sakramentih posebej:

§ 2. Sv. kresta; Zaumek in jadevki sv. kresta.

Sv. krest je sakrament, v katerem je slovesno z vodo in besedo naravnost blagoslovi in posvečen. Ljudske ali bistveni obred sv. kresta je 1. daljna tvarina sv. kresta. Ta pa je (k veljavi oti zakr. potrebna) voda, kakoršna je sama na sebi, brez razločka, ali je studenčnica ali potočnica ali doznica ali snežnica, da je le prava naravna voda; zmagaj se ve pa sme (zaradi dopuščene podelitve sv. kresta) rabiti le kristna, t. j. tista voda, ki je bila veličnostno ali činkostno soboto posvečena (ako kristne vode zmanjkuje, se sme druge vode, pa v manjši meri priliti; ako pa popolnoma pade, se po šegi v obredniku naznanjenosti ob drugem času nova posveti). Bližnja tvarina je oblikanje glave z vodo. tista oseba, ki z vodo oblika, mora ob snem (ne pred oblikanjem, ne po oblikanju) tudi slovesno izreči: — 2. Istoeno slovesno sv. kresta so besede: Tag te kristim v imenu O. in S. in sv. D. To slovesno se ne sme kar nič spremeniti, ker se mora naznaniti dejanje kristnikovo (jaz kristim) in oseba kristnikova (te) in prvi vzrok delačnosti sv. kresta (posamna imena Božjih oseb.).

§ 3. Delivec sv. kresta.

Postaoni delivci slovesnega kresta so stroffe in mašniki. — Pravice svoje podložne slovesno kristčevati in tudi druge mašnike za slovesni krest pooblaščevati imajo stroffe in samostalni duh. pastirji. Dijakon je izvan Dni delivec slovesnega kresta in more tedaj le zaradi velike potrebe ali cerk. sv. prid od strofa ali samostalnega duh. pastirja oblast za slovesni krest prejeti. Vsili pa smejo se ve da brez slovesnosti osi ljudje kristčevati, moški in ženske, tudi judje, nejeverni in nivoverniki če imajo le asistenco voljo storiti to, kar kat. cerkev pri podelitvi sv. kresta velja, vendar se mora pri tem kristu iz sil mašniku pred diakonom, diakonu pred subdijakonom, duhovniku pred neduhovnikom, moškemu pred žensko prednost dati, ako morebiti spodobnost ali očja vednost nasprotnega ne

živja: Očitam pa in materam ni pripuščeno svojih otrok krševati, zunanaj smatru nevarnosti, ako drugoga kršivka ni dobili, in v tem silnem prigodku si stariši krševanjem svojega zakonskega otroka ne nakopljejo duhovnega sorodstva in ne, gube pravice do spolnjega nija zakonske dolžnosti, ker se dobro delo, ki je krst v sili, ne more kaznovati.

§ 4. Čas in kraj podelitve sv. Krsta.

Krševali so v kat. cerkvi od začetka navadoma le taku prazničnem dni, ki so v zvezi z zakram. sv. krsta namreč v nekih vzhodnih cerkvah obred, grščiji Gospodovem, v zahodnih cerkvah pa glasti veliko in vinikarino soboto. V posebnih prigodkih pa glasti vsili, kakor v hudi bolezni, pred nevarnim popotovanjem, pleganjem i. t. d. so vsaki čas krševali.

Dandanes naj se odrasčeni in glasti spreobrnjenim ljudom sv. Krst je le podeli, kadar so dovolj podučeni in skušeni.

Vsili (v smetni nevarnosti) naj se pa tudi njim sv. Krst brez odlašanja podeli, če so le bistvene pogoje spolnjene, zunanaj sile je treba privoljenja škofovega, da se sme ljud krstiti. Pri otrokih pa naj se krst ne odlašaj, čez dva dni po rojstvu, ker za nje ni drugega pomočja dosiči večko zveličanje, kakor sv. Krst.

Kar tiče kraj krševanja se sme vsili kakor nekdanj tudi sedaj posod krševati; slovesni krst se je pa nekdanj, ko je bila navada vplajanja, delil v krstenicah (baptisteria), in se dandanašnji po navadi deli v tistih cerkvah, ki imajo pravico imeti krstni kamen in ki se v njih ob odločenih časih krstna voda posvečuje. Izvzeti so od te postave samo otroci vladarjev, ki smejo v lastnih molitvarnicah slovesni krst prejeti (Orožnica Klemenova o Krstu).

Po hišah se tedaj zunanaj sile ali brez privoljenja škofovega ne sme krševati (Društvo za cerkev, zbor 7. sveč. l. 1734.) Kadar mašnik vsili doma ali sploh zunanaj duhovniške cerkve krstuje, mora opustiti vse šege, ki so pred krstom zapovedane, če je tudi upati, da bo otrok to liho časa živl; po podeljenem krstu pa mora otroka skuzmo pomazati, če jo ima pri sebi, ter mu dati belo obleko in prižgano svečo, ko pa otrok ohreva, naj se v cerkev prinese, in v cerkvi, niko li pa ne zunanaj cerkve, naj se

dostavijo opuščene sęge, ki so pred krstom zapovedane (zbor za cerkvene obrede 23. Rim. 1820.).

3.5. Podelitev sv. krsta v mnogih priložnostih.

a.) Pri krstovanju novorojenih otrok je skrb imeti za njih zdravje.

Ker je njih život se ves slab in občutljiv, naj se:

1.) v hudi zimi krstujejo v zakristiji, če je zakrjena;

2.) ledena ali mrazla krstna voda naj bo poprej malo pogreje ali naj se ji na nekoliho druge gorkne vode prilije;

3.) voda se ne sme ravno nad siliti glave, kjer je naravnost, vli-
vati ampak bolj na stran, kjer je črepinja trja;

4.) tudi ni treba preobilno oblivati, vendar pa zopet toliko, da je koža mokra ne pa samo lasje;

5.) posoda s krstno vodo se ne sme previsoko držati, da voda o-
troku pade na glavo ne boje, pa tudi ne prenizko, da se otrok
ob posodo ne gadenje. -

b.) Ako je dvomljivo, ali otrok živi ali mrtvo, se mora krstiti s
pristavkom: "kro živiš"; Krst je le opustiti, kadar je prav gotovo
da je otrok mrtvo, t. j. kadar se že sprohno ba čuti, - dokler pa
le ni znamenj otrokovega življenja, smrt njegova se nikakor ni
gotova. -

c.) Ako se je pritežnikom porodu bati, da bi otrok ne umrl, preden
na svet pride, naj ga že v maternem telcu zaradi spodobnosti le
babica krsti s pripranim orodjem, kakor z bujglo ali z gobo,
in med oblivanjem naj izgovarja besede: "Ako mares krščen
biti, te jaz krstim, i. t. d. Ako se tako krščen otrok na svet prika-
že in je se v smrti nevarnosti, naj ga babica, ker je velja-
nost krsta v maternem telcu, če je bila tudi glava oblit, a
dvomljiva, (društvo za cerkvene zbornice 12. mlal. serp. 17 gH) še
enkrat krsti, pa s pristavkom: "Ako se nisi krščen, te jaz
krstim i. t. d. Ako je bila neoposobno rojenemu otroku gla-
va, ki se je na svet prikazala, oblit, je bil krst veljaons
podeljen in se ne sme več ponavljati; ako je bil pa
drug od, (kakor: roka, noga, prsi), ki se je na svet prika-
zal, oblit, je veljaonsost podeljenega krsta dvomljiva in
zato mora babica popolno rojenega otroka, ako je še

v smelni nevarnosti, na glavi krstite s pristavkom: „Ako se nisi krščen te jaz krstim i. t. d.“ Ako je pa otrok, ki se mu je pred popolnim rojstvom z doornjivo veljavnostjo podelil, po rojstvu zdrav in dovolj trdeh, ga ne sme babica z novega krstite, ampak ga mora k duh. pastirju vesti in poveljati, da in kako ga je že krstila. —

d.) Pri dvojčkih bi se pri težkem porodu lahko primerilo, da bi babica ne vedla, ali so udje le enega, ali sleherni slehernega otroka; v tem prigodku bi mogla, ko bi že v maternem telesu krivoala, en ud oblititi z enim pristavkom: „Ako mo reš krščen biti“, drugega pa z dvema pristavkoma: „Ako se nisi krščen“ in „Ako mo reš krščen biti“; po rojstvu pa bi se moral krst pri slehernem otroku ponoviti s pristavkom: „Ako nisi krščen.“ —

e.) Ako mati umrije pred porodom, naj krsti babica otroka v maternem telesu, če je mogoče; po tem naj se otrok ožame iz maternega telesa in naj se, ako še živi, še enkrat krsti s pristavkom: „Ako se nisi krščen“. Enako je raonati če umrije mati, ki je že več mescev v drugem stanu; zvedencem pa se mora prepustiti razsodba, ali in sklerosmi umet. niškimi pomočmi naj se takrat porod pospešuje. — Kar z lasti tiče cesarsko prerез, ni pripušeno pri živi materi, ako mati zaradi nje v gotovo smelno nevarnost pride, ko bi tudi brez nje otrok z materjo ovd gotovo umrl, ker je sicer vsak dolžan za zveličanje svojega bližnjega smrt pretrpeti, nobeden pa ne sme sebe ali drugega umoriti (tom. lko.). Pripuščena pa je ces. prerез, ko bi mati brez nje pred porodom umrla in bi bila tudi za otroka smelna nevarnost, bi pa zvedence hval, da prerезa materi ni nevarna; matro materi se pa mora ces. prerез napraviti iz ljubezni in skrbni za večno zveličanje otrokovo. Taki materi naj se vsa bodrība dajé, dotler z draonik ali misoastki ogleduh matrne smrti ne postudi. — Babice naj pa duh. pastir opominja, da precej haker spoznajo, da bo porod težek in nevaren, naj imajo skrb, da se porodničar pokliče. —

f.) Tudi negodni sad (embryo), ki je še v mreno povit, ako rano se je kmalo po spročeti splavit, naj osleji, če le ni očitno gnjil, babica ali mati sama krsti tako: da ga, kakoršen je, trikrat v rodo pomoči s pristavkom: „Ako živiš in moreš krščen biti“; potem pa mreno varno prereže in krst ponovi s pristavkom: „Ako se nisi krščen in ako moreš krščen biti“; to pa zato, ker je od ene strani veljavnost krsta v mreno povitega sadu dvoumljiva, in ker bi od druge strani prerezanje mrene sadu prehitro življenje osllo. — Kedar je pasad že velik, se mora oblivdaje ne pal utapljuje krstiti. Negodni sad, ki omu je po krstu življenje vgasnilo, naj se pokoplje na blagoslovljenem pokopališču, pa previdno in natihoma, da se ne spametno govorjenje odorne. — Ko bi spaciček (monstrum) na svet prišel, mora babica toliko trje molčati, in varovati se krivega notolevanja, ker so starši lahko vsi nedolžni; za stran krsta naj zdajci poslejo po duh. pastirja, vsili naj pa sami krstijo; in ko bi bilo dvoumljivo, ali je porojeno človek, naj ga vendar krstijo s pristavkom: „Ako si ti človek“; ker sedaj trdijo, da je to, kar ženska porodi, človek, če tudi telesna podobna ni človeštvu. Kedar se pa ne ve, ali ima spaciček le en život ali dva života, je gledati, če ima 2 glavi ali dvoje prsi, in po tem se sodi ali sta 2 človeka, ali le en človek, tedaj če sta dva, se krstita vsak posebej, ali če je velika sila oba ob enem v dvojnem števu: „Jaz vaji krstim“ i. t. d.; če se pa ne more dobro vediti, ali sta dva, ali je eden, se krsti prvi brez pristavka, drugi pa s pristavkom: „Ako nisi krščen“.

g.) Kedar otroka h krstu prineso, naj duh pastir vslej vpraša, ali je bil že oblik; in če se to potrdi, naj skrbno preiskuje, kdo in kako ga je krstil; ako se po krstniku in pričah popolnem prepriča, da je oseba, ki je otroka v sili krstila, razumna, vestna, skusena in tedaj zanesljiva, da je imela pravi namen, in da je med oblivdnjem glave otrokove zunaj maternege telesu s pravo vodo izrekovala pravo besedilo, da je bil tedaj otrok veljavno krsten, krsta tudi pod pogoj ne sme ponav-

ljati, ampak naj le ne bistvene sige sloves nea krsta v cerkvi do-
stavi. Ako pa duh. pastir posredno preiskovanji zaradi
veljavnosti v sili podeljenega krsta se zmiraj pameten doom-
ina, ker je bil krst v hipu veliki nevarnosti naglo podeljen,
in krstnik in priče ne morejo za gotovo povedati, da je bilo
ve potrebno na tanko opravljeno; ker je bila tvarina doom-
ljiva; ker ni gotovo, da je bilo slovik prav izrekovano, ker ni
bila glava zunaj maternega telesa, ampak drug ud z vod, o-
blit; ker oseba, ki je krstila, ni vestna, razumna, skušena,
in tedaj nezanesljiva, kakor ženska, ki ni podučena, je pa-
bojca, ubitjena, vinjena, — mora krst v cerkvi ponoviti
s pristavkom: „Ako nisi kršen“. Kdor pa brez vsega preisko-
vanja v sili podeljeni krst, če tudi pod pogojo, ponavlja, lasti
kdor je popolnoma prepričan, da je bil krst veljavno podeljen,
pa vendarle vedoma in prostovoljno, akoračno pod pogojo, z
novega krstuje. Božji rop stori in si po aktu rimski katekiz-
ma (2. del vpr. 43) in Benedicta XIV (Inst. III. n. 6., de Syn. lib.
III. cap. 6. n. 3.) neprilavnost (irregularitas) na krst lje. —

h.) Tudi pri najdoncih ali podučenci, se celo, če jim je spri-
čevanje podeljenega krsta priloženo, je skrbno preiskovanje
potrebno, in le, ako ni popolnega prepričanja, da je bil krst
veljavno podeljen, se mora krst opraviti s pristavkom: „Ako
nisi kršen.“ —

i.) Brez pristavka pa je krst ponoviti pri vseh, ki je bilo pri
njih krstu kraj bistvenega izpisenega, n. pr. ko bi bili namesto
vode s kakim drugo mokrotno oblit, ali ko bi bila krsta oseba
sv. trojice izpisenena, ali ko bi bile besede: „Faz te krstim“
opušcene, ali pa ne med oblitvanjem izrečene.

j.) Pomote v nebiševnih rečeh n. pr. ko bi se ne bilo otro-
ku nič imena dalo, ali a ko bi bil otrok moškega spola
žensko ime do bil, ali ko bi se bil otrok 3 krat, ali ne v podob-
ni krizjevi oblit i. t. d. veljavnosti krsta nič ne škoduje
in sedaj krst zavaljnih ne sme ponavljati. —

Opomin. — Dobice naj duh. pastir podučuje in opominja,
da naj svoj službo zvesto in vestno opravljajo, da naj vselej

kedar so k poročinici poklicane, rade k njej gredo, ter zanjo in za se Boga pomoči prosijo, da naj o svoji službi tivo molče, da naj bodo previdne in samostojne v svojem govorjenju in da naj spravo modrostjo odpravijo iz sobe poročiniske vse tiste, ki nimajo pri porodu nič opraviti, da naj z neprimernimi povestmi poročinici strahu ne delajo, da naj si prizadevajo za zmerno in spodobudno življenje in za pogodstvo oredno prejemo sv. zakramentov; da naj pri nevarnem porodu o pravem času po masnika in zdravnika pošljejo in da saj zato skrbijo, da matere ne bodo detet pri sebi v postelji limale. —

Krščevati ne smejo zunaj site, ampak le takrat, kedar se je zares bati, da bi otrok ne umrl, preden bi bil v cerkev h krstu prinesen, kedar je nevarnost za otroka doonljiva, naj stori kar je barnejše, t. j. naj krst podeli; dok. pastir pa babice, ki prehitro čuti nevarnost in krivje ne sme ostro svariti, ampak naj jo le opomni, da naj bolj razločuje, ker bi iz strahu pred svaritvijo tudi v pravi nevarnosti se le predolgo mudila in bi otrok o pravem času sv. krsta ne prejel, naj jih tudi podučuje o tem, kar je h veljavni podelitvi sv. krsta bistveno potrebno in se posebno kako je ravnati v nevarnih prigradkih. —

§ 6. Prejemnik sv. krsta.

1.) Zmožnost veljavno prejeti sv. krst ima vsak človek, ki se že rodi ali je že rojen, ki še živi in še ni kršen in hoče kršen biti. Krstoljenje mora pri odraslih, t. j. pri tistih, ki so že pri pameti ali so bili pri pameti, biti zavedno, plodvito ali vsaj stalno. Nedoumetni (impueres) otroci se s prisodnim namenom na vero kat. cerkve tudi zoper voljo staršev veljavno (če tihi ne vsledj priprisčeno) krščujejo. —

2.) Za vredno in koristno prejeto sv. krsta je potrebna primerna dušna priprava (glavli pri odraslih, ki so že 7. leto svoje starosti dopolnili) in zagotočenje k verski

stre odreja. —

a.) Priprava odraščencih je v tem, da so v kršanskem umu dobre priučeni in da izkajo resnično kesanje nad djavskimi grehi, trdno voljo spolnovati Božje zapovedi in pravo pobožnost med krševanjem.

b.) Il. zagotovljenji kršanske odreja, zlasti pri otrocih je posebno privoljenje njegovih staršev ali rednikov ali vsaj enega izmed njih; pri kršanskih starših si moratno to privoljenje že misliti; otroci nekršencih staršev pa po navadi kat. cerkve, dokler se pameti ne zavestajo, sploh ne kršujejo zoper voljo svojih staršev, in se celo s privoljenjem in na prošnjo svojih staršev le takrat, kadar niso več v oblasti svojih staršev in je njihova kršanska odreja zagotovljena (Zbor za presojevanje verskih reči 19. Mal. str. 1840); zoper voljo svojih staršev se smejo le krševati, če so v gotovi smutni nevarnosti ali če so od staršev popolnoma zavrženi ali zapuščeni in se ni bati, da bi se v neverstvo povrnili; tudi, če njihovega krsta prosijo osebe, ki imajo pravico odrejevati jih, ali če oče ali mati krš. vero sprejme. —

Zapomin. — 2.) Zastaranje Judov avstrijske postave prepovedujejo krševati njihove otroke zoper voljo njihovih staršev zunaj edinega prigodna, ko bi bili izpostavljeni, zapuščeni ali zavrženi. — Neodumeten Jud. otrok, ki je že 7 let star, sme zoper voljo svojih staršev so. krst prejeti v smutni nevarnosti, ako svoje želje razodene matriku ali gosposki; zunaj smutne nevarnosti smejo neodumetni otroci, ki so že 7. leto dopolnili, kršeni biti le s privoljenjem očetovim ali ostribnikovim in ob enim s privoljenjem deželne vlade; ako oče ali ostribnik noče dati privoljenja, se smejo s prošnjo za dovoljenje obrniti do presvetlega cesarja; & dopolnjenim 14. letom so je starosti pa smu osak brez privoljenja kršansko vero sprejeti. —

3.) Če Judovski oče h kat. veri prestopi, sme in mora

sojse otroke obojega spola, kar jih še ni 7 let starih, s seboj h krstu pripeljati; kar jih je pa starejih, se smajo krstiti; ako sami privolijo. —

y.) Če pa samojudovska mati h kat. veri pristopi, se smet tudi otrok h krstu pripeljati; le ko bi oče namerjal in bi tudi očetrovega očeta ali deda ne bilo, kteri bi hotel onake preskrbeti; ima pravno ose otroka v kat. veri izrejevati. —

d.) Otroka nekatolikih staršev smu duh. pastir na prošnjo njegovih staršev krstiti le, ko bi se bilo kati, da bi sicer otrok ne sprejel zakr. sv. krsta, ako se pa starši ne zavežejo otroka o kat. veri odrejevati; se mora sicer otrok o krstne bukve kot katoliškega zapisati; vendar se mora pa pristaviti, da je otrok nekat. Staršev, ki niso obljubili odrejevati ga o kat. veri; ako pa starši obljubijo, da bodo otroku preskrbeli odcejo v kat. veri; se mora to o gapombi zapisati in podpisom matnikovim in botrovim potrditi s pristavkom, da starši se poznata. Boter mora pa vselej katolician biti; nekatoliciani smajo le kot navadne priče privijati. —

5.7. Krstno ime.

Krstniku se da pri krstu tudi ime svetnikovo, da bi imel pomočnika pri Bogu in da bi si po njegovem zgledu za sv. življenje prizadeval. Pri vicolizboliti si krstno ime otroku imajo sicer starši ali botri; vendar mora duh. pastir tudi gledati:

a.) Da se krstnikom ne dajejo nespodobna, izmišljena, smešna ali malikovalska imena; ako hočejo dati otroku sicer spodobno ime, ki pa ni ime svetnikovo, naj se pristavi ime kacega svetnika. —

b.) Veliko ali celo vrsto imen krstnikom dajati je nepotrebno ali celo neimerno. —

c.) Varnje naj tudi duh. pastir, da se ne bo več otrokom ravno tiste družine enako ime dajalo; tudi ne, ako

je kateri otrok tistega or mona že umrl, ker bi to poz-
neje, ali pri dediški ali pri drugih rečeh lahko zmot-
njave napravilo. — §. 8. Krestni boter.

Že v prvih kršćanskih časih so priozemali pri kres-
tu priče ali botre kakor Tertullian, sv. Avgustin,
in dr. spričujejo. O botrih je treba duch. pastirju ve-
diti to:

a.) Botri imajo dolžnost pri krestu ali sumi ali po-
nam estniku za kršćenika odgovarjati, ga med kršćevan-
jem držati/levare, torgere, tehore (baptizandum) mu
v silih, kadar starši umrjo, ali so v kršć. keji zanikerni,
starši nam eslovati, in ga tedaj v kršćanstvi veri pod-
učevati in odrejevati. —

b.) Po sedanjih cerkveni zapovedi mora pri slovesnem kres-
tu vsaj en boter biti, ali moški ali ženska in smeta
k obojemu tudi le 2 (dva) biti, en moški in ena ženska
nikdar pa ne dva moška ali 2 (dve) ženski (tudi
gle. seja XIV. pagh. 2, o prenavedbi zokroba); drugi sme-
jo le kot sodobri pričujoči biti. —

c.) Pravico izvoliti botra ima kršćenik, pri otroku
tedaj njegovi starši, osterbaniki ali redniki, in posled-
njic šelle (ako oni, ki imajo prvo pravico voliti, pri
pravnega botra ne izvolijo) duch. pastir;

d.) Boter pa mora biti: 1.) uđ kat. cerkve, ne pa ne-
vernik (nekršćeni), krivoverec, razkolnik, odpadnik, iz-
občence ali v prepoved djan (interdictus); 2.) doumne-
ten (puber), ženska vsaj 12, moški vsaj 14 l. star;
zdrave pameti, v kršćanskem umu dobro produčen
in lepega obnašanja, ne pa trapeč ali očitni greš-
nik; 3.) tak, ki ni ^{spolnovali} zadrevaran botrove dolžnosti,
teraj ne vedovnik (ali vedovnica); 4.) neboč ali mati
kršćenikova; 5.) birman, b.) ki vesnično voljo biti
za botra;

e.) Boter, ki je k slovesnemu krestu priozel, stopi

v duh. sorodstvo s krstnikom, s kršenikom in s kršenikovimi starši, kar je razdiraon zakonski zadetek in oče-mur naj ga duh. pastir poduči. —

2. Lapshin. — a.) Duh. pastir naj svojim vernikom priporoča, da naj pri volitvi bistro gledajo na to, da bodo bolj dušni kakor telesni rešimi pomagali, kakor pravi sv. Karol Bor.; —

β.) Duhoonikom pa ni svetovati bistro biti, ker bi se zapletli v zveze, ki bi bile lahko njihovemu stanu nedostojne; zato je bilo po listu velicega škofa Mikhaela münihom ljubljanske škofije prepovedano bistro biti. —

γ.) Ako ima duh. pastir neprilavne ali nezmojne bote odpraviti, je nove boljše, jim to razmakiti preden h krstu pridje; ako pa pri vsem tem ne čijo odstopiti, naj jim z lepo pover, da jim po cerkveni postavi ne sme prijestiti bistro biti; vendar pa smejo kot navadne priče pri slovesnem krstu pričujóti biti. —

§. 9. Zapisovanje o krestne bukve.

Vsak krest se mora paccj, kakoe je podeljen, in sicer natanko po zapovedanih predelkih o krestne bukve zapisati. — Duh. pastir mora pa za natanko zapisovanje o krestne bukve posebno skrb imeti, ker imajo krestne bukve za cerkev in državo pravno veljavnost.

Pri zapisovanji kresta je pomniti:

a.) Bokri se morajo kakor sicer priče, z lastno roko podpisati, ali če ne znajo pisati, s pristavljnim znamenjem ali križcem potrditi; ako se podpisano ime težko bere, se mora po ukazu 20. rojn. 1835, po kom drugem, ki zna razločno pisati, ki enkrat s pristavkom: „ta je“ ali „beri“ zapisati in tudi ime zapisalčevo podpisati.

b.) Pri nezakonskih otrocih se le ime materno zapiše s pristavkom: „ne možena hči tega in tega“ in s pristavkom duhoonije in krtja, če je od blugod; ako je duhov. pastirju nezakonska mati neznaná in hoče za gotovo

zapisana biti, mora verničnost svojega imena skazati; sicer pa je duhovnik po ukazu 31. v. s. s. 1819 prepovedano, ponje nem imenu tuda poprasovati, ampak naj zapisé tisto ime katero se mu pove s pristavkom: „Kakor je bilo povedano“, ali „kakor se tedi“.

c.) Ime nezakonkega očeta sme zapisano biti le t. e. da j, kedav oče sam ali pri krstu ali pozneje zapisan biti želi ali privoli, in sicer po ukazu 20. v. s. s. 1835 je k takemu zapisu z adosti, da je le po duh. pastirju in še po eni priči potrjden. Ako pa on, ki hoče biti za očeta zapisan, duh. pastirju ni znan, morata 2 poštena moža, ki sta duhovnom dobro znana, potrditi, da dobro poznata njega in njegovo ime, kakor tudi, da je sam zahteval, da je bilo njegovo ime, kakor očeta tega nezakonkega otroka zapisano. — Ako ne more takih prič dobiti, se mu mora povedati, da se njegovo ime, kakor nezakonkega očeta ne bo zapisalo, dokler ne prinese po postavi potrjenega pisma svoje gosposke, ki spričuje, da se je spoznal očeta nezakonkega, dne ... mesca ... leta ... v ... od ... rojstnega otroka, in da je naraonost zahteval zapis svojega imena v krsne bukve. — Ako se ta pogoja ne spolni, nima zapis nezakonkega očeta nič prave moči ne za mater ne za otroka. (Ukaz 20. v. s. s. 1813.)

d.) Ako neznanu mati tedi, da je zakonka, mora svoj zak. stan skazati; to se z godi:

2.) Ako njen mož sam s poročnim listom pride in 2 duh. pastirju znane priče potrdite, da je to zares tista žena, o kateri poročni list govori; ako se t. e. da j iz poročnega lista vidi, da je otrokova mati še čez bmescev omožena (poročena), se otrok za zakonkega zapisé, ko bi tudi oče ne hotel otroka za svojega spoznati; ko bi se pa iz poročnega lista videlo, da otrokova ma. še ni bmescev poročena, bi se smelo očetovo ime le t. e. da j zapisati, ko bi sam privo lil;

B.) ako je oče sicer piščnjč, pa nima poročnega lista, morate vsaj 2 znani pišči zagotoviti, da ste te osebi z avco v zakonu in da je najmanj eno ime njuno pravo ime;

γ.) ako pa očeta ni v pričo onora mati s poročnim listom in 2 pričama, ali če poročnega lista nima vsaj 2 pričama svoj zakon skrozati, ko bi se pa ne s poročnim listom in s pričama ne moglo skrozati, da je otrok ob nedonem času v zakonu rojen (vsaj 6 mesecov po poročki), bi se sicer zakonsko ime otrokove matere za gotovo zapisalo, pa se moral tudi dan skle. njenega zotrna predstaviti in bi bilo pri otroku za-
gnatimovati, da se še čaka očetovega potrjevanja, ako hoče otroka za svojega spoznati; —

δ.) ako mati zak. stanu ne more skazati, naj, kar je doomljivega, na poseben list duh. pastir zapisne, in se le ho od gosposke resnice izve, ktrine predelke po-
polnem in polni (Uk. 20. vlnot. 1813). —

ε.) Pri zapisovanji kista vojaških otrok mora du-
hoonik tudi svojo službo in kraj, kjer je bil kist po-
deljen, pripisati, enako pri imenu očetovem stopnjo
njegove službe, potem polk in kvdelo, kjer služi, in
če ima pokojnino, tudi to zaznamovati; pri ime-
nu otrokove matere se mora da poloz zak. imena
tudi rojstno ime in rojstni kraj zapisati, kar tudi
pri družih kistih velja. —

ζ.) Krstni listni se morajo oestno po krstnih knj-
vah navrejati, vendar pa imajo nekat. otroci po
ukazu 10. sveč. 1827, akonaono je njih oče zapisan,
vselej le materno ime, razun če je bil otrok z na-
slednjim zakonom pozakoniten, o kterem pri-
godku dčstvo ime dobi, razun otrok, ki so v pre-
stou rojeni, se onorejo vse pozakonititi, ne samo
kedar zakon neposrednje, temuč tudi, če posrednje
naslednje, t.j. kedar oče nekat. otroka njegovo

nezakonno mater se le po smrti svoje prve žene v zakon vzame. - Hi pozakonitenu nezak. otroka se po po postavi 12. Rim. 1868 samo zahteva, da je njegov nezak. oče v krstnik bukvoah ali precej pri otrokoveh krstu ali pozneje (kar se pa mora v krstni knjigi razločevati) ali pred poroko ali po poroki z 2 pričama, izmed klerik ena sme biti duh. pastir, zapisan, in da je po zapisanji nezakonnega očeta v krstni knjigi vopombi tudi zaznamenjano, da sta o poročnik bukvoah duhovništ. ali po priloženem poročnem listu dne... otrokoo oče in otrokooa mati dne... mesca... leta... zakon sklenila. -

Krstni list za pozakoniteneega otroka se imenuje krstno spričalo (Traif-Kennriss). -

Trojstno leto krstni kovod se mora s črkami zapisati in dan pristaviti, in duh. pastir sam mora v krstni list podpisati. Tudi je vediti, da duh. pastir ne sme dajati, krstnega lista takim, ki nimajo pravice krstnega lista za kacega drugoga jemati, tudi ne tistih, ki v tej državi živé brez dovoljenja def. gosposke. Krstni list mora imeti kolek za 5 fl. solt; pismina je v mestu za mesnjane if 5 fl.; za plemenite if 10 fl.; na vlnutih za navadne ljudi if 5 fl.; za plemenite if 22 1/2 fl. Za uboge in za uradno (ex offi) zastonj; prejeta pismena se mora konec krstnega lista zapisati, konec vsacega leta se mora v krstne knjige izpis napraviti in meseca prosinca po dekaniji škofijskon poslati.

§. 10. Vpeljevanje porodnic.

Vpeljevanje ali blagoslovljenje porodnic je hvale vredna navada in posnemanje lepega zgleda preč. dev. Marije (Luk. 2, 22.)

Njega namen od strani otrokove matere je, Boga za srečni porod in za so. krst zahvaliti in dete Bogu v dar primesti, t.j. z oso materno ljubeznijo

in skrbijo za Boga udeleti. —

Kraj za to blagoslovljenje je cerkev, kar najočitneje naznanija, da mati otroka Boga daruje, zato je grajen vidno, ako se mati, ki je še v otročji postelji, doma blagoslaavlja.

Vpeljevati se smejo le prostere matere, ki so v pravem zakonu otroka porodile, in ki imajo resnično voljo otroka v križevih odnejevati. —

Obred je prav pomemben. Mati kleči na cerkvenem pragu prižgano svečo v roki, mašnik jo potropi z blagoslovljeno vodo ter moli 23. ps. in po tem ji prosi molitve in jo pelje v cerkev, kjer pred altarjem poklekne in Boga za prejeto dobroto zahvali in mašnik tudi zapovedane molitve opravi in mater s seboj krat z blagoslovljeno vodo potropi. —

Ta blagoslovljenje ni zapovedano, pa ga tudi mašnik ne odnejevati prosternim materam, ki imajo pravico zahtevati ga. — Matere vpeljevati sme vsaki mašnik v vsaki cerkvi, ker rimski biskup in govori o duhovniški cerkvi, ampak o mašnikih kateremu mati pride. —

§. 11. Sv. Birma. —

Laikmet in zadvek. — Sv. Birma je zakrament, v katerem je krščani človek po maziljenji s križem in po Božji besedi od sv. Duha v veri in krščanski življenji pokrjen. — Paljna tvarina sv. birme je križna, ali olje z bal, arkom mešano in od škofa posvečeno;

Bliznja tvarina je maziljenje čela s križem v podobi križevih in pokladije rok. — Bis kveno slovo so besede: "Lazno menjam te z znanjem križevine in pokladije te z maziljenjem zveličanja v imenu O. S. in sv. D. Amen. —

§. 12. Prijemnik sv. birmne.

Birmnost prejeti so birmo ima vsek živi, krščeni in ne se birmani človek, ki danjo priobli. —

Il vredni in dopustčni prijemi sv. birmne se pa od strani birmanceve zahteva:

1.) Da se pameti zaveda, da je tedaj vsaj 7 let star, razun ko bi bil gmiraj trapust ali ko bi bil v smrtui nevarnosti ali ko bi ne mogel pozneje več so birmne prejeti;

2.) da je v kršianskem uku dobro podučien;

3.) da je v stanu posveujoče amilosti Božje; odraščeni bi se moral tedaj poprej grehov spovedati, ali vsaj zaradi storjenih smrtnih grehov popolno presohje obuditi;

4.) da ima botra, ki enake dolžnosti na se vzame in mora tedaj tudi enake lastnosti imeti, kakor kristni boter; birmni boter mora pa še z birmancem enacega spola biti; ne več kot eden ali ena, drug od kristnega botra zunaj sile, birman, ne oče ne mati, ne mož ne žena, in en boter ne sme obenem več kot dva birmanca imeti zunaj sile in brez stopovega privoljenja;

Boter naj deni pri birmi svojo desnico brez rotrovice na desno ramo birmancevo; odraščeni birmanec pa naj deno svojo desno nogo na desno nogo sojega botra, kakor kristni boter stopi tudi birmni boter z birmanom in njegovini starši v duhovno sorodstvo;

5.) da se pripravlja k prijemu in da ima pobožnost pri prijemu sv. birmne, in da je, če je mogoče tise. —

Sv. birma sicer k velikimju ni neogibno potrebna, pa je vendar vsem, ki jo morejo prejeti, zapovedana, zlasti nim, ki hočejo v duh. stan stopiti (trid. gl. sejl. XXIII pogl. 4.); soraj bi se pregresil, kdor bi ta sv. zakrament zanebral.

ker je glastig za mladost, ki ima vero pričati, si lo imoniton.

§. 13. Delivec sv. birme.

Rečioni delivec sv. birme je škof za svojo škofijo, ali škof, ki mu je in to pravico in ročil; izvarvedni delivec sv. birme pa je mnahnik, ki je pobleščenje od papeža prejel. — Duh. pastir ima dolžnost birmance svoje duhovnije izpraševati; k vedni prejmi sv. birme pripravljati, jim dotično spricalo dati, ter jih po birmi v birmosko knjigo zapisati: —

§. 14. Pripravljanje otrok k sv. birmi. —

Delavnost k sv. birmi se posebno razodeva v življenjstih, ki so se za prejmo tega sakramenta skrbno pripravljali; glavo naj ima dolž. pastir in ekritno in sveto dolžnost skrbeti za to, da ta sakrament le dobro pripravljeni prejmejo. —

Priprava sama je notranja in onanja, k notrajni pripravi se šteje dobro podučenje v prvotnih krsnik. vesnikah splb in posebej o zakr. sv. birme, čista vest, goreča molitev, opravljenje do bich del in prejma svet. obhajila. — K onanju pripravi se pa zahteva, da birmanci in botri v čedni obleki z urnito glavo, spočesanimi lasmi in v čistim čelom k temu sakramentu pristopijo. —

Rekdaj je bila navada, da so bili delivci in prejemniki sv. birme teči; odrasčeni naj bi se po okol. sinah tudi sedaj k temu spodbudali.

Kar tiče pobleščenja o zakr. sv. birme, ima duh. pastir imenitne dolžnosti, pred delitvijo, pri in po delitvi.

a. Pred delitvijo. — Kedar duh. pastir vidi, da bo de škof v njegovi duhovnije o zakr. sv. birmu delil, naj vse, ki se niso birmali, ovlominja, da ne smejo zamuditi te prilike odloziti se tolikanj dražega zaklada, in naj posebno priporoča hišnim obetom, da naj sinove in hčere in posle sami uče moliti Gospodovo molitev

angelijsvo čiščenje, apostoljsko vero, Božje in cerkvene zapovedi; naj jih tudi podučujejo v drugih najpotrebnejših rečnicah in naj jih brez odlašanja pripeljejo k duh. pastirju, ki jih bo nato hitreje podučeval v kršanskem smislu zlasti v sv. birni. — Duh. pastir pa ne bo samo o tvoj podučeval v sv. birni, ampak bo tudi ljudstvom lece govoril o vrednosti, potrebnosti, koristnosti, postavljenji, delačnosti, obredih sv. birne; o dolžnostih botev in birmančevih in o obnašanju pri birni in sicer v več govorih, da bo podliten sv. birne osem duhovnjakom mar in da bo priučljivost in delačnost strofova vsem v korist. — Tudi dan pred birno mora duhovnjak pastir birmance spovedovati, po sv. obhajilu bi bi lo svetovati, da bi duh. pastir do birmance napravil govor o veliki sreči, ki jih čaka in o imenitnosti sv. birne in da bi potem s njimi pri kristnem kamnu slovesno ponovil kristno obljubo. —

Vsak birmanec naj dobi listek ali spričalo, s katerim duh. pastir s svojim podpisom tudi, da je birmanec dobro podučen in že 7 let star in na katerem je tudi zapisano ime svetnikovo, ktero se ima birmanec dati. —

Alko je birma v soslednji duhovnji naj duh. pastir birmance tje spremlja in naj čuje nad njimi, da se po poti spodobno in lepo obnašajo, prav spodobno in koristno bi bilo, ko bi birmanci po poti sv. pesni prepovaleli in rojni venec ali kaj enacega molili. — Ravno pred birno naj bi tudi duh. pastir bo cerkvi z birmanci primerno molilove govorom na sv. birno opravjal. —

b.) Pri podlitvi sv. birne naj duh. pastir skrb ima, da se vsi priučjoci zapovedancega reda drže, ter se spodobno in spodobno obnašajo; birmanci se raz postavijo na desni (moški) birmanke pa na evangeljski (ženski) strani; vsak naj ima roki na prsih sklenjene in naj drži v njih birmski listek in prstni trak, da se z njimi po birni čelo gavože, da maziljenje s čela

ne teče ali se ne izkriše.

Za vsakim birmancem stoji njegov boter, z desnico na njegovi desni strani. — Duh. pastir naj čuje, da so birmanci z boteri vred že pri prvih vsakofnih molitvah a certvi in da ne grede iz nje, dokler ne prejmejo slovesnega bla- goslova. — Okredi pri zakr. sv. birmne pomenfajo potrijm- je in oboroženje birmancevo k duh. vojski po sv. Duhu. —

Vla. sploh sv. Duha pripravlja škof birmance in vse pričujoče z molitvami razproširaje roke proti birman- cem, potem birmuje škof birmance po versti. —

Birmanceru naj boter gaveže čelo s prstenci in traktom ki ga birmance v dotrah krži, in naj tako ostane, dokler se krizma ne posuši ali s pavolo ne zkrise. Birmanci se morajo pa opominjati, da se pomagiljenega čela po- prej nikakor ne smejo dotikati, tudi še da bi se prokri- žali. — Poslednjič podeli škof birmancem slovesni bla goslov. Goreč duh. pastir čuje do tega sklepa pri birmancih, ker njegovim aokom so izročene otročje duše, v ktere je sv. Duh prisel. —

c. Do po delitvi sv. birmne naj duh. pastir z birmanci Bogu zahvali ga prejete milosti in naj spominja te milosti ohraniti in z njimi delati. — Što je bila birma v tuji duhovni, kl bilo spodobudno in koevstno (atro- skolične pripušcajo), ko bi se birmanci sv. pesni pre- pjevavaje in molitve opravljaje skupaj venili s duhoo- niško cerkev, kjer bi se Bogu zahvalili ga prejete do- brote. — Duh. pastir mora skrbeti vsaj ga to, da birmanci ves dan sv. birmne socto prezive in mu bje z oozmermost- jo in z dušo nemarno stjo nečasti ne delajo. —

Molitev na birmanskem spominku naj birmanci precej po sv. birmi in tudi pozneje večkrat pokozno molijo. In poslednjič naj duh. pastir birmance in- boter mnogo krat njihovih dolžnost spominja. —

Zapomin. — Duh. pastir naj birmance v birmnske kuhoe gapisuje, da ohrani spregled vseh birmanik-

že zaradi duhovnega sorodstva. — Duk. pastir naj tudi
vse vrste večkrat glasi o binkoštnih spominja spreje-
so. binkošti in tedaj tudi od kod izvira joče in enkrat dol-
nosti svoje življenje po sv. veli. opravati, se vere medra-
movati in ose dolžnosti kršanske pobožnosti spolno-
vati. —

§. 15. O sakramentu sv. rešnj. telesa.

Kaumek in gadevek. — Sakrament sv. rešnjega
telesa je najsvetejši sakrament, v katerem se telo in
kvi našega G. J. Kristus a o podobah kruha in vina
v živa. — Telesina t. j. vidna in stvarni drugih sakra-
mentov podobna znamenja sv. rešnj. telesa so podobne
kruha in vina, ki telo in kvil našega G. J. Kr. kot ne-
beško dušno hrano naznamujejo in jo tudi zares obsega-
jo. — Po sedanjji cerkveni voji prejema sakr. sv. rešnj.
telesa v obeh podobah le mašnik, ki ddaitev sv. maše
opravlja, vi drugi pa le v podobah kruhovih in le
s papeževim posebnim dovoljenjem v obeh podobah. —

Stavilo podelitve sakr. sv. rešnj. telesa so besede:
„Telo našega G. J. Kr. naj ohrani tvojo dušo v večno
življenje, Amen“; in pri podelitvi sv. popotrice be-
sed: „Prejmi brat (sestra) popotnico telesa našega
G. J. Kr. ki naj te varuje hudobnega sovražnika in
naj te pripelje v večno življenje, Amen.“ Tako pa bol-
nik hoče prejeti sakrament sv. rešnj. telesa le iz pobož-
nosti, ne pa kot popotnico se pri njegovu podelitvi
govori: „Telo našega G. J. Kr. i. t. d.“

§. 16. Prejemnik sakr. sv. rešnj. telesa.

Zmožnost za prejemo sakramenta sv. rešnj. telesa,
se jamlje v uravnem in naravnem pomenu. —

1) V uravnem pomenu je po sedanjji voji latinske
Cerkve zmožen prejeti sakr. sv. rešnj. telesa le kršni

človek, ki more sv. rešij. telo od navadne jedi razločevati in v pobožnostjo prejemati; po tem takem je pomniti to le:
a.) Malim otrokom, ki se se pameti ne zavedajo, kakor tudi tistim, ki so od rojstva sern popolnoma blazni, se za kr. sv. rešij. telesa ne sme podeliti. Otroci, ki se parhote zavedajo, in ki so njihove dušne moči toliko razvite, da razločujajo dobro in hudo in tudi že vedo sv. rešij. telo od navadne jedi razločevati, smejo sv. obhajilo sprejeti in duh. prastir jim tudi mora v smrti nevarnosti; za kr. sv. reš. telesa kakor popolnoma podeliti (Decret. XVI. de synodo diae. lib. VIII. cap. XII., n. 1. 2.).

b.) Kaonoto velja o bebecih, gluhomutcih, kakor tudi o onih, ki so zaradi starosti slaboumni; po stopinji njihove slaboumnosti in po njihovem drugotnem obratovanju je presojevati, ali jim je razun smrtne nevarnosti in veliko nočnega časa tudi še drugkrat za kr. sv. rešij. telesa podleževati. — Ako razodevajo pobožnega duha, ako nimajo nič pohujš živnega ali smesnega nad sabo, ako se pri sv. obhajilu spodobno obnašajo, ako je sploh njihovo življenje kresansko, zlasti; ako kažejo želje po sv. obhajilu, se jim ome sem ter tje (seveda ne prevečkrat) v zdravi in bolzni za kr. sv. rešij. telesa podeliti (Liquore lib. VI. n. 3.).

c.) Norcem, ki so bili nekdaj zdrave pameti, in se sem ter tje zbrichtajo, se sme za kr. sv. rešij. telesa podeliti le, kedar imajo voščlo dobro in pobožnost razodevajo, dokler so pri brichtosti, ako se ni bati onesčesčenja; kakor uči rimski obrednik: „*Inventibus semper exentibus communicare non licet. licet tamen si quando habeant lucida intervalla et devotionem ostendant, dum in eo statuta manent, si nullum indignitatis periculum adsit.*“ — Norci pa, ki so bili nekdaj zdrave pameti, pa se sedaj nikoli ne zbrichtajo, se v smrti nevarnosti smejo ali ne smejo obhajati; ne smejo se obhajati, ako so hudobno živosli in pred boleznijo, v kateri so oblazneli kresanja mis razodevali; smejo se pa obhajati, ako so pobožno živosli

ali če so pred boleznijo kesanje razodevali in se ni bati o-
nočestvenja v. rešni. telesa, bolehanja, pljivanja, ali kake
druge nemarnosti, kakor miš Paderbornski zbor 1857:
„His, qui rationis usum nunquam habuerunt, Eucharist.
dispensare non licet, iis qui habuerunt et in periculo mor-
tis versantur, Euch. dispensare modo licet modo non licet,
non licet, si impie vixerint et ante mortem, quo usu
rationis privati sunt, signa contritionis non ediderint,
licet, si pie vixerint, vel ante mortem signa contritio-
nis ediderint neque periculum de honestationis Euchar.,
vomitus, cuspirationis vel alius cuiusdam in comodi timen-
dum est.“ — To velja sploh od vsch. nezavednih bolnikov
in umirajočih, ki se jim sme so. popotnino podeliti, če le
ni nezavednost nas ledet smrtnege greha, ali če ni ne-
zavednost nastopila v stanni očitno belicega greha in
si dobiti znanja kesanja. —

4. Kartaginski zbor 398 l. pravi: „Ako bolnik pokore pro-
si, pa ko mašnik k njemu pride zaradi slabosti obmolka-
ne, ali se meša, naj pričajo, kateri so ga slisali in naj prej-
me pokoro in, ako se je nagle smrti bati, naj se spravi s po-
kladanjem roke in naj se mu dene v usta so ošhajilo.“ —

{ Qui poenitentiam in infirmitate petit, si eam dum ad-
eum sacerdos venit, expressus infirmitate obmutuerit vel
in hrenes in versus fuerit, dant testimonium, qui eum
audierunt, et accipiat poenitentiam, et, si continuus cre-
ditus moriturus, reconciliatur per manus impositionem, et
infundatur ori eius Eucharistia“ }.

Nezavednik bolnikov sicer pri nas ni navada obha-
jati, na iz doslej naznanjenega bo vedil duh. pastir tožje
razsoditi, kako mu je ravnati v do omgivih prigodkih. —

2. Neravna zmožnost prejeti g. ak. v. rešni. telesa je v
tem, da abh. anec more si hostijo povziti in v želodcu
obdržati, ako tuda bolnik pljuje, ako se mu kri vliva,
ako ga navoj nesrenehoma tipinči, ako mu želodec jed
neprebavljeno precej nazaj vrže, — se mora z obhajanjem

počakati, dokler ni upanja, da se nadloga ne bo več
 ponovila; ako bolniku za kako vro odlež, se mu mora
 v smrti ni nevarnosti sv. popotnico podeliti; ako se ne ve
 zagotovo, če je nadloga dovolj odjenjala, se bolniku lahko
 da v postušnjo neposvečeno hostijo, ali vodo ali naj drugega,
 in ako želo dec to obdrži, se mu sme tudi sv. popotnico
 dati. — Ako bolnik se more nič sivega povziti, se mu sme
 košček sv. hostije z vodo ali z vinom ali z zdravilom v žlici
 dati. — Bolniku, ki je z drebencel, se sme dati košček sv. te
 hostije skozi zobe. —

Pravomir. — a.) Ako bolnik sv. hostijo izbljuje in je se vid-
 na, naj jo masnik pobere in v kozarec z vodo ali vinom
 deni in na sv. kraji brani, dokler se plodobe ne spremeni
 in potem naj vse v svetišče izlije; ako se pa plodobe ne
 more več razločevati, naj se vse seže, in pepel naj se
 vrže v svetišče.

b.) Ko bi bolnik umrl, ko ima sv. hostijo se v ustih, bi jo
 moral masnik zapet iz ust vzeti in z njostoriti, kakor z
 izbljuvane hostije. —

c.) Pri kasli z pljevanjem je gledati, ali pride iz pljuč ali
 iz želodca; pri kasli iz pljuč se sme sv. obhajilo prejeti,
 pri kasli iz želodca naj pa bolnik ne pljuje vsaj 7 minut;
 ko bi pa bolnik pri vsej tej previdnosti vendar pljunil,
 naj stori masnik, kakor bi bil bolnik kaševal, in ko bi bilo
 bolniku navadoma ne bilo mogoče tudi 7 minut ne zdr-
 žati se pljevanja, bi ne smel sv. popotnico prejeti (Reg. II. 292).

§. 17. ^{III} Vrednost za prejeto sv. rešnj. telesa.

K. vrednosti za prejeto sv. rešnj. telesa se od prejemnika
 zahteva:

- a.) Občestvo s Cerkvijo; z ako so od nje Gospodove odvracovati
 izobceni in v prepoved dani;
- b.) Stan posvečujoče milosti Božje, in tedaj pri njem, ni
 je o smrtnem grehu, poprejšnja spoved in sv. odveza, ali
 če zdaj ne more spovednika dobiti, popolno kesanje in res-

nična, volja spovedati se, kakor hitro bomo gojce (Tudi z bovsija XIII. pogl. 4. zak. 11.) -

c.) Čistno posteno življenje, ali pa odprava in poprava dane-
ga pohujšanja z očitno potoro, zato se mora so. obhajilo odreči
očitno nevednin in očitno razglášenim, kakor: očitnim
gvesnicam, priviležnikom, vsem, ki so le v svetnem zakonu,
odetnikom, copnikom, vedežvalcem, bogokletstvom, in
vsakoršnim očitnim gvesnikom, dokler ne pokazujejo z adosti
gotovih in očitnih znamenij, da se hočejo zares popraviti in
dano pohujšanje popraviti; vendar pa k takemu očitnemu
do kazovanju pohujšanja ni ravno potrebno, da bi gvesnik
je pred so. obhajilom vse žalostenje in popravo, očitnega po-
hujšanja popolnoma spolnil, žalosti je, da svoje kršanje nad
poprejšim življenjem tako razodeva, ali svoje žalostovanje ta-
ko pričinja, da morejo iz tega duhooven in ljudje skleniti,
da mu je z popolnjenjem kresnica, in da ima tudi voljo, tudi
se vse dolgo storiti, kar je k popolnemu žalostenju potrebno,
n. pr., da priviležico iz hiše dene, da zabne krivično blago po-
je vračevati, da je bil pri spovedi ist. d. -

Čistnost je pa dvojna, ali je 1.) očitnost obsojenja (notorietas iuris)
vedar je bilo pri duhoovski ali deželjski gospostvi kriv spoznan,
ali po sodnikovi ra, sodbi, ali po lastni izpovedbi, ali 2.) očitnost
djanja (notorietas facti), če je bila pregreha v priči dveh stor-
jena in potem kol gotova med ljudmi razglášena. Gvesnik
tedaj se ni očitni, če je tak sloben, ne o tobi ali doorn'iv, tudi ne
če je pregreha le nekterim znana. Duhoovnik mora tedaj
gvesniku gotovo stati ne pohujšanja in zaston očitnosti pregrehe
popolnoma veljavne dokazje imeti, da sme ko mu so. obhajilo
očitno odreči, in v tem prigodku bi bilo sočtovati, da bi du-
hoovnik de ticega in gotovo nevednega očitnega gvesnika pri
obhajanju na tihent preskočil, ali, kar bi bilo p. misli so. Na-
volda Bw. še bolj, da bi duhoovnik tacega gvesnika ali smu
ali v pričo enega ali 2. postent mož spostinjal, da noj se
varuje očitnega vramotenja, ro bi se pridružil k knigi
Gospodovi pristopiti. -

Ako je pregreha skrivna, vendar pa duh. pastirju z unaj spovedi znana, naj grešnika skrivaj pa prijazno opominja, da v sklopu smutnega greha ne sme sv. obhajila prejeti; ako pri tem opominjanju vendar le sv. obhajilo očitno prosí, mu ga ne sme odreči, ker ne more tednega prepričanja imeti, da se mu s tem ni poboljšal in ter se od njega ne more, kakor od početnega grešnika očitno zaopustenje terjati in duhovnik tudi nima pravice za skrivne grehe očitno kazni nakladati, kar bi vendar stobil, ko bi mu sv. obhajilo očitno odrekel, in bi ravno s tem odrecenjem očitno pohujšanje napravil in sarn greh storil, da bi drugega od greha odvnil. — Ako pa duhovnik pregreho le iz spovedi ve, ne more z unaj spovedi drugega storiti, kakor grešnika v molitvi Bogu priporočiti; ako sto pi k miži Gospodovi, ga ne sme osramotiti; da ne preloži spovedne molitvenosti, kakor rimski obrednik pravi:

„Occultis vero peccatores, si occulte petant et non eos commendatos agnoverit, repellat; non autem si publice petant et sine scandalosis praeterire nequeat.“ —

Tri bolnikih je tudi se ba. le previdnost potrebna:

a.) Čistnega grešnika, ako se ni bližnje smeti; naj duh. pastir najprej samo obišče, da se prebuda, ali je res pripravljen za prejemo sv. zakramentov; in ali ima resnično voljo, popraviti dano pohujšanje, kar mu je mogoče.

b.) Ako duhovnik se le iz spovedi bolnikove spozna, da ni vreden sv. obhajila, naj mu strašno pregreho nevednega obhajila zaso živostjo pred oč. stavi, in potem naj ga zaso resnobo popraša, ali zahteva sv. obhajilo. — Ako bolnik neodjenja od predznanega zahtevanja, naj mu duhovnik pove, da mora zaradi spovedne molitvenosti tudi odstranjenje Najsoetejšega prepus titi, in naj ga obhaja, ako tudi očitno to zahteva; ako pa prostovoljno odjenja, naj duhovnik privođa, kako bi se to prikrito, da bi bolnikovemu postenje ne škodovalo. Duhovnik naj n. pr. luči ugasne, sv. acinjo telo k sebi spravi in doma čim obče, da je že vse stajeno, kar je bilo mogoče, in da je bolnik vse naravnost opravil; —

c.) Ko bi pa bolnik ne hotel se spovedati, ampak bi duhovniku le rekel, da ga je samo zaradi onanjč dostojnosti poklical, sicer v tem prigodku za duhovnika ni spovedne molččnosti, zaradi tega bi bil prikljen, dati sv. zakramente skri v enem glesniku; pendar je pa dolžan molčati iz naravne molččnosti in zaradi pohujšanja. Tko se tak bolnik ne da odvrniti od prejeme sv. zakramentov; imej duh. pastir to previdnost, da ga, kadar domači zopet pristopijo, poprašaj, ali zdaj tudi hoče zakramente za umirajoče prejeti, in, ako pritrbi, mu jih podli, ker očitno prosi. Tako se skričnost okrami in pohujšanje odvrne!

4.) prejemi je še potrebna 4.) pobožnost srca, zlasti sbujenje vere, upanja, ljubezni, kesanja in hrepenenja, in 5.) telesna miznava; zato mora obhajalec

a.) od polnoči tesč biti, tako, da ne sme sv. res. telesa prejeti, kar je po polnoči pijav, jedi, zdravila, če se tako malo, ozival, razum v smatni nevarnosti ali kadar je treba prenehati da- čito sv. maše končati, ali sv. resnjo telo onečiščenja obarova- ti ali odvrniti očitno pohujšanje, ki bi ostalo iz opruščene ob- hajila ali maševanja;

b.) čistega telesa, in

c.) čedno oblečen biti; - Mašniki prejemo sv. obhajilo v konški stajci in stoli, vojaki brez orožja.

§. 18. Zapoved o prejemi sv. resnj. telesa.

Prejemanje sv. resnj. telesa, ki je našim dušam hrana za pecino življenje, je zapoved Kristuša (Luk. 22, 10; Jan. 6, 54-59); - cehkev je le čas odločila, nedar je mora, tar zapoved spolno- pati.

1.) Dne čase so prejimali verniki sv. obhajilo, kolikorkrat so bili pri daritvi sv. maše pričujoči, toraj ali vsak dan, ali po- sebne dni v tednu, zlasti ob nedeljah. - Nepričujočim je dija- kom sv. obhajilo na dom nosil, in ko se je števil vernikov po- množilo, se je, zlasti o preganjanji sv. res. telo njim samim v nočle dajalo, da bidoma sv. obhajilo prejimali ob dne, ko se daritvo sv. maše ni opruščala, ali ko niso mogli pri

daritvi sv. maše pričujoči biti. — Vsem pa, ki so bili pri daritvi sv. maše pričujoči, je bilo že precej časa zapovedano, ravnatolikrat tudi sv. obhajilo prejeti. — Ko je pa prva gorčičnost omrzovala, je cerkev (papež Fabijan + 250, in več bodov) zapovedala vsako leto vsaj 3 krat, namreč o Veliki noči, o Trinostih, in o Božiču sv. obhajilo prejemati. Poslednjič je Innocencij III. v IV. Lab. z bodu (1215) zapovedal, da naj verniki vsaj enkrat v letu in sicer o Velikonočnem času sv. ves. telo prejmejo.

Cerkev pa zapoveduje o Velikonočnem času sv. obhajilo:

- a.) ker je H. Jezus svojim učencem o ravnostem času dal svoje meso in svojo kri in jim zapovedal storiti to v njegov spomin,
- b.) ker je sv. obhajilo spomin Jezusove smrti in se morajo tedaj tudi verniki vsaj v tistem času, v katerem se obhaja smrt J. Kr. resnično se udeleževati nekvarne daritve Jezusove, in
- c.) ker se morajo o Veliki noči, ki je svetiljni praznik vsega cerkvenega leta, vsi kristjani po duhovno prenoviti, kar se zgodi z udeležbo prejemo sv. zakramentov? —

Zapoved Velikonočnega obhajila veže vse, ki so že na pameti prišli in se pameti tudi sedaj zavedajo, tudi slaboumne, bebec, gluho mutce, kolikor imajo potrebno spoznanje sv. resnj. telesa; blazne pa le, kadar imajo svetle dobe, zdrave in bolne (poslednje tudi, če so bili ravnost pred Velikonočnim časom obhajani) in vjetnike; ne pa popolnem blazne in nezavedne, ki nimajo svetle dobe. —

Velikonočni čas, o katerem se imajo sv. obhajilo prejeti, obsega po pismu Eugenija II. (fide digna l. 1144) tiste dni od četne do bele nedelje, se pa velikokrat podaljša z navadno, sili ali posebnimi pravicami (v Gublj. škofijo tudi Velikonočni čas od druge nedelje v postu do Vnebohoda Gosp.). —

Kdor je zadržan prejeti sv. zakramente o Velikonočnem času, naj, ako ga določki previde že poprej, ali ko bi smrti ne bilo močote, kakor hitro more, pozneje cerkveno zapoved spolni, in sicer z udeležbo obhajilom, ker z nepravilnim obhajilom ne spolni del. nasti; sicer imajo spovedniki oblasti vernim iz pametnega ozroka (kjer se kati povrnitve

v greh, ali zaradi velikosti storjenega gaha, ali tudi zaradi opokojenja vesti, in ko bi katoličanska časno opravilo, kakor je bilo društvo za cerkvene zbornice 19. listop. 1819), prejeto sv. obhajilo čez Velikonočni čas odložiti, t. j. jim Velikonočni čas podaljšati (II. Lab. zbor.). — Ker mnoga pastir nad svojo čisto čut, svoje oče pozivati in pastiri in za nje odgovor dajati, morajo verniki Velikonočno obhajilo vdomači duh. cerkvi iz rok svojega duha. pastirja in le z njegovim privoljenjem (ktero pa naj se tudi vselej da priznati ob koncu Velikonočnega časa 1. post. nedelja) tudi drugod iz rok drugega mašnika prejeti. — Oni, ki so brez območine, kakor tudi popotniki, tujci, ki so daleč od svoje duhovnije, smejo po splošni navadi poosod Bel. močno obhajilo prejeti; njemu pa, ki bi cerkvene zapovedi o Velikonočnem obhajilu ne hotel spolniti žugl. II. Lab. zbor. z izobčenjem in z necerkovnim pogledom („Viventis ab in-gressu tertiae braccatur et moriens Christiana careat se-pulchra“). —

2.) Virjetni smutni nevarnosti je vsak verni dolžan sv. obhajilo kot popotnico prejeti. Vravno tisti bolezniki se sme sv. obhajilo iz novega kakor popotnico (netiščenu) podeliti, če smutna nevarnost se tje in zlasti, če bolnik želi iz novega obhajila biti. — Tedi je zjutraj se zdrav, ko je bil pri sv. obhajilu, čez dan pa tako nevarno z bolni, da se je še tisti dan smuti bati, sme, ako koč, iz novega prejeti sv. obhajilo kot popotnico (Bened. XII., o strof. zboru knjige 7. pogl. II. št. 2). —

Tedi je se le en dan ali malo dni poprej iz pobožnosti prejel sv. obhajilo, sme, pa ne mora, ako smutna nevarnost nastopi, sv. popotnico prejeti, ako je sedajna nevarnost le naslednji poprejšnje (namreč ob času iz pobožnosti prejetega sv. obhajila že imete bolehnosti); ako je pa smutna nevarnost naglo prišla (javolj ranjenja, padca i. t. d.), mora bolnik prejeti sv. popotnico, če je bil tudi le en dan ali malo dni poprej, pa se zdrav, pri sv. obhajilu, ker zapoved sv. popotnice se more in se mora tudi se le spolniti, tedi nastopi

vjetna smetna nevarnost.

3.) Karakteri je pa tudi zunaj smetne nevarnosti in zunaj vel. nočnega časa dolžan večkrat v letu sv. obhajilo prejemati, ako je namreč v hudih skušnjavah, ki bi jih brez obhajila ne mogel premagati. Ta dolžnost izhaja iz plove ljubezni do samega sebe, ki veleva podleževati se potrebnih pomočkov, da se quak odvrne. Cerkev pa ovetuje in želi, da bi verniki po gostem pa večino, če ne gares, vendar odulm sv. obhajilo prejemali.

§. 19. Pogostno obhajilo.

Iz lastnije in iz delačnosti zakramenta sv. reini; telesa, ni produktna hrana našim dušam življenje ohranjuje in okrepije, in ni je po besedah Trid. zbora (seja XIII. „o Sv. reš. telenu“ pog. 2.) pomoček, s katerim se česimo vsakdajših pregreškov in sebovarijemo smiselnih grehov se vidi, da je pogostno obhajilo samo na sebi koristno in gveličavno. Kato sb. tudi cerkev ni očaki in cerkvo. zbori mnogo krat potrjevali in priporočali navado prvih křistianov sb. obhajilo po gostem se celo vsak dan prejemati.

In zato se gmiraj veljajo želje Trid. zbora (seja XII. „o daritvins. madi“ pogl. 6.) da bi pri vsaki madi pričujoči o verniki ne samo v duhu in željah, ampak tudi v odjanji (v zakr.) sv. obhajilo prejemali, da bi bili toliko obilnejše deležni saiim te presv. daritve.

Vendar pa vse, kar je samo na sebi dobro, ni se v oseh okolšinih koristno in gveličavno, in tako tudi pogostno obhajilo, dasi raono samo na sebi silo koristno, se ne more sploh priporočati in tudi ne sploh pripruščati.

Dr. Tomazjtko. (Summa p. III. q. 80. col. I.) pravi: „Ni vsom ljudem koristno, vsak dan sv. obhajilo hoditi, ker n imajo vsi pravcega spoštovanja in prave pobožnosti do tega zakr.“

Ne more se tedoj ga vse veljavno pravilo naprediti, ali je bolj vsak mesec, ali vsak teden, ali vsak dan sv. obhajilo prejemati. Gotovo je le pravilo sv. Augustina: „Prejemaj vsak dan, da ti vsak dan koristi, pa živi tako, da si vreden vsake prejemati.“ (Accipe quotidie, ut quotidie tibi

prosit, sed sic ut, ut quotidie mercaris accipere). —

Tse je tedaj v tem kakto vrčno ne pa kakto po gostem se so obhajilo prejema. Jedro tega oprasanja je tedaj priprava prijemnikov. Kolikor večja je potreba presjeti sv. obhajila, kolikor večji je brepenenje po so. obhajilu, in kolikor boljša je priprava za so. obhajilo — toliko pogostneje smejo verniki k mizi Gospodovi pristopati. —

Ka ravnanje v duhovski službi bi bile po so. Alfonzu lig. in po drugih potrjenih učnikih te le pravila priporočati:

1.) Duhl. pastir naj si z lasti, ako so bili njegovi duhovnjani doslej zamkerni v prejemi sv. zakramentov, goso o nemo nar prej prizadeva zato, da njegovi verni vrajna tri mesecc k mizi Gospodovi pristopijo. —

2.) Enkrat na mesec so. obhajilo prejemati ne sme duhl. pastir nikomur, ki je dobro pripravljen, braniti, veliko več naj osem goreče priporoča, ker bi se sicer pri toliko gresnih nevarnostih verni javolj ne v milosti Božji ohranili, n. pr. gresniki iz navade in v bližnji priloznosti. —

3.) Enkrat v tednu so. obhajilo prejemati sme duhl. pastir pripuščati, ali mora se celo svetovati vsem, ki razodevajo resnično voljo varovati se osacega smutnega greha, dosi vsom nimajo enako trdne volje varovati se malih grehov in prizadevati se za krščansko popolnost, zakaj ob varovati se vsacega smutnega greha je treba vsak tederi pristopati k mizi Gospodovi z lasti svojim, ki so med svetom v večjih nevarnostih. —

Takim pa, ki so v hudih skušnjavah ali se imajo vedno v vojshovati zoper vkozemirjino strast (kakor n. pr. mehtuznost) ali žive v neprostovoljni bližnji priloznosti — enkratno obhajilo v tednu ni samo svetovati, ampak po okolčinah tudi za potoro nakladati, z lasti ako ni upanja, da bi se brez so. obhajila greha zadržali. — Le ko bi se bilo gavolj tedenskega obhajila po kufjanja bati, bi se ne smelo dovoliti, kakor osebam, ki so sedaj sicer resnično spreobrnjene, pa so prejočitno gresne življenje imele, in sli bega sloveza, triso si ga naskopale, z vedno spodbušnim življenjem se miso odpra-

vile. — Tako naj se sicer večkrat spovedujejo, pa pogostno obhajilo jim je le podolgi postkrsnji dovoliti; to velja tudi za osebe, ki se prostovoljno, da si ravno le o male grehe povlačujejo in tedaj veliko pohujšanje delajo, in so zato o slabem slobezu, kakor za nepristijiv, opravljive, sovražive in neprubnjene; takim pogostno obhajilo ni pripisovati, ker si je v prid ne obračajo, ampak ga se drugim pristudujejo. —

4.) Otroci pred 13. ali 14. letom naj praviloma le enkrat v mesecu in k večjemu na 14 dni sv. obhajilo prejemajo, ker niso po navadi v tolikih nevarnostih in tudi se ne vedo svetosti tega sakramenta prav ceniti in se je tedaj bati, da bi brez to skrabi te mizi Gospodovi pristopali in se le robotnega obhajanja privadili. —

Po izjemni sine duh. pastir takim, ki so pripravni ga tedensko obhajilo, som ter tje tudi se enkrat o tednu sv. obhajilo dovoliti, ako se naravec o tednu velik praznik obhaja.

5.) Večkratno obhajilo o tednu ima le namen pomagati dušam, da rastejo v kršanski popolnosti. — K temu se pa od strani sprejemnikove zahteva višja stopinja dajine in bližnje priprave, kakor k enkratnemu obhajilu; ne dela se prav za prav v tem ozirom razloček, ali je kdo oženjen ali ne oženjen, z delom preobložen ali ne. —

Višja stopinja dajine priprave je veliko in resnično hrepenenje po sv. obhajilu in goščje prizadevanje za kršansko popolnost. — Hrepenenje bi pa ne bilo resnično, ko bi izviralo iz onanjih vzrokov, n. pr. zaradi čitanja dotične knjige, zaradi posnemanja drugih, zaradi spoščadanja spovednikovega, ali se celo zaradi nebinčnosti, da bi se prejmnikova pobožnost manjša ne dozdevala kakor drugih.

Resnično je pa hrepenenje, kečar iz vira iz prave ljubezni do Jezusa in ima v namenu tesneje sklenitev z Gospodom, v resnični ljubezni do Boga in do bližnjega, v ponižnosti in potepozljivosti, v pokročeni in odanosti, t. j. kečar je združene z gorecimi prizadevanjem za kršansko popolnost, in tedaj tudi z vestnim posluževanjem pravih pomočkov. —

Kdor hoče tudi večkrat v tednu k miži Gospodovi pristopati, mora vsaj nekoliko duh. življenja imeti in zato zlasti vaditi se v primitivljanju ali v notranji molitvi, ali vsaj se prijavovati večkrat svojemu duhu k Bogu pozdravovati in ose Bogu v čast in iz Gubez ni do Boga delati; potem se mora zares tudi malih grehov varovati in njihove vire, t. j. hude navduženja in navade led pravljati. — Kasnan malih grehov mora se pa razločevati, kako se delajo, ali le iz človeške slabosti, ali pa s premiselnim, v prvem prigodku moder duhovnik večkratnega obhajila ne bo kratil, razen pri večjih peregrestih, pri kterih je po misli sv. Alfonsa kako obhajilo odročiti, da se večji stud nad grehom napravi, — njim pa, ki male grehe s premiselnim delajo, naj se le eno obhajilo v tednu, ali po okolščinah tudi le v 14 dneh privoli, da se večji stud nad grehom in večje spoštovanje do Najsvetejšega obudi.

Poslednjic mora pa tudi vnanije obnašanje tencih oseb ne-svarljivo biti in ne sme nič takega razodevati, kar bi do brim prišlo k pokujšniju dajalo, sta kak je posebno v manjših duhovnijah gledati. —

Ker se pa sad sv. obhajila prav posebno na bliznjo pripravo opira, je o posamnih prigodkih tudi še na to gledati, s koliko gorečnostjo in skrbjo se more in hoče obhajilec po sv. obhajilo vnanih in notranjih okolščinah za sv. obhajilo pripravljati in za-ovaljevati, in tedaj modri duhovnik njim, ki ne morejo ali nočejo skrbno se pripravljati in zaovaljevati se za sv. obhajilo večkratnega obhajila v tednu ne bo privolil; tako se n. pr. velikokrat vnanije okolščinje zadrežek večkratnega obhajila v tednu takim, ki zaveljo veliko dela, skrbni in opravila v hiševanju ali v službi ne uspejajo za sv. obhajilo pripravljati se, da si ravno namreč hitna opravila, ako se iz do brega norma opravljajo, sama ne sebi sv. obhajila ne zadružujejo, ampak se celo v pripravo služijo in darsi ravno se o črtnikom in zakonskim večkratno obhajilo ne sme odakovati z avolj tega ker imajo veliko opraviti in se v zakonov, mora vendar duh. pastir pri njih večjo previdnost imeti, ker so večkrat zares zadružani. —

Kakor na vnanije je treba tudi na notrajne okolščinje ob-

hajamev y lei, ati, ali so, ali moreje vsaj biti v takem dušnem stanu, ki je potreben za večkratno obhajilo v tednu, zatečaj njim, ki so slabega uma in omahljive lastnije, da si ravnno ne razod evajo velike strasti in so se celó lepoga gadržanja, večkratno obhajilo v tednu ni dovoliti; Ker to izhaja iz narave in se tudi z naravnimi pomočmi ohranjuje, kakor z podubovanjem, svajanjem, svetovanjem, opominjevanjem, s pobožnostjo do Materke Božje, z molitvijo, s postom, z aniloinjo, ogibovanjem g resne priloznosti i. t. d. — Pogostno obhajilo takim ni ne potrebno, ne koristno in bilo bi lahko nekritim pohujstljivo, ali bi se celó Najsvetejši zakrament oz umičevanje pripravljalo. —

Kakor je sv. dolžnost vsacega duh. pastirja pospeševati pogostno obhajilo v svoji dušooniji, ravno tako napačno ravnajo tisti dušni vodniki, ki pogostem puščajo k mizi Gospodovi take, ki mnogo tere strasti (lažnjivost, opravljanje, jezljivost, čimernost, zbačanje, gasramovanje in žaljenje bližnjega, sovražnost in nerodno ndagnjenje do drugoga spola, nečimernost, nezmernost, jezicnost, in lačnost v molitvi in spo kornosti) v svojem srcu pa sejo in si za poboljšanje nič ne prizadevajo, ki po svoji lastniji misli gmožnji no trajnega življenja, ali, da si ravno so gmožnji nič ne vedo o premišljevanji, o pripravi in z akva ljevanji pri sv. obhajilu, in tudi se ne udeležijo inoti dušoonih vaj, in pri vsem pogostrem obhajanju, ki kter emu se le premalo pripravljajo v mnoge prosto voljne pregreške padajo in jih zavoli svojega zgolj onanjega življenja se ne spoznavajo. —

Pogostno obhajilo mora vernike k večji popolnosti napeljevati, ako pogostno obhajilo tega ne stori, je škodljivo. — Zakaj sv. obhajilo se ne šteje k tistim pomočkom, kateri ako ne koristijo, vendar ne škodujejo, ampak je enako ognju, kteri mora po svoji lastniji delati, in zatoroj kar ne očisčuje, v prah in pepel se žiga. —

§. 20. Delivec zakr. sv. cešnj. telesa.

Redovni delivec je prav za prav lastni škof in duh. pastir, po sedvanji vaji sme pa vsak masnik v vsaki očitni cerkvi

ali kapeli sv. obhajilo deliti. — Izvanredni delavec sv. obhajila je dijakon in sicer v tem pomenu, da v mašnikovi nepričujočnosti ali tudi v njegovi pričujočnosti na njegovo po velje sme sv. obhajilo očitno in slovesno deliti le, kadar je sila, n. pr. kadar ima duh. pastir je sicer prav veliko opraviti, ali je obhajancev silo veliko, ali sploh za obhajanje ni mašnika do bita. — Tam se obhajajo po sedanjih navadi mašnik pri sv. maši. —

Sv. popotnico dajati ima le lastni duh. pastir pravico. —

Redovnikom je pod naznijo cerkvenega izobčenja, ki je napreju pridržano, prepovedano, duhovnikom in neduhovnikom (zunaj sil ali brez privoženja duh. pastirja) sv. obhajilo rok popotnico deliti, če nimajo sami duhovnije oskrbovati ali če nimajo posebne pravice. — Vsili, kadar lastnega duh. pastirja ni doma, ali kadar bi lastni duh. pastir bolniku sv. popotnico po krivem odrekal, to rojio nevarnosti, da bi bolnik sicer brez sv. popotnice umrl, more in mora vsak mašnik in tudi sam dijakon sv. popotnico deliti. —

§. 21. Čas in kraj podelitve in hranjenja sv. rešnjega telesa. —

1. Čas. — Sv. obhajilo se ne sme deliti po noči brez posebne pravice, še sv. večer ne; ne vel. petek in veliko soboto, veliko soboto se le po veliki maši; in le tam, kjer je navada, tudi med veliko mašo po mašnikovem obhajilu, in navadno se brez posebnega privoženja sme tudi le obhajati v tem času, v katerem je maševanje pripuščeno (od zore do poludne) in le po izjemi po poludne, kadar je n. pr. toliko spovedancev, da ne morejo vsi pred poludnem spovedi opraviti, smejo tudi oni popoldne, ki so tešči, k mizi Gospodovi pristopiti (zbor za cerkv. obrede, f. kim. 1876).

V prvih časih so bili verni med mašo po mašnikovem obhajilu obhajani. — Zatorej priporočia naš obrednik, da bi se ta navada tudi dan danes posnemala, ker molitve, ki se pri mašnikovem obhajilu opravljajo, ne zadevajo le mašnika ampak tudi druge obhajance. Vendar ker to ni bistveno in ker v nekih krajih ljudje zovolj blajila žele,

da bi se zunaj maše obhajalo, duhooniki tudi ne bo njihovim željam nasprotnoval. — Zunaj se obhaja a kroski sojci in štoli, ki ima barvo tistega dne; precej po maši pa, in iz pametnega vzoka tudi ravno pred mašo v mašnem plašču, tudi o čenem. (Zbor za cerk. obrede 27. rožn. 1868). —

So. popotnica pa se sme vsili vsak čas, zunaj sile pa le po dnevi, zlasti do poludne deliti, vendar pa ni treba, da bi bil duhooniki za stran tega prebojci. —

2.) Kra. — So. obhajilo se sme deliti le v očitnih cerkvah in kapelah, in pa brez ikobovega privoženja v očitnih molitvarnicah, ne med mašo, ne zunaj maše, in sicer med duhoonikom pri obhajitnici, ki morda bti z belim prtom pokrivena; mašniki in drugi duhooniki in lepooniki, ki po cerkvenim vikarim po potjejenih pravilih stupaj živi, prejema jo sv. obhajilo na altarjevih stopnicah, mine se obhajajo pri zaporu, pri omražju in sicer pred drugimi verniki. — So. popotnico se pa sme vsili na osakem kraju deliti. —

Da bo duh. pastirja zdravim in bolnikom, kadar koli bo treba, mogel zavr. sv. rešnj. telesa deliti, in pa v čestenje presv. zokramenta se močajo zmiraj posvečene hostije hraniti v lepem zaprtenu šotorišču, v katerem se ne sme nič drugega hraniti; in očetnica naj zmiraj gori pred Najsvetejim. — Fedilnik pa naj bude čeden in naj ima vsaj torilo srebrno in odznotraj pozlačeno. (Red službe Božje §. 35 in 37.) So. hostije se morajo po vsaki te den prenačjati in je dilnik ocediti po tem, ko so se poprejšnje hostije in drobtince poživile. (Zbor za cerkvene obrede b. mad. kralova l. 1750). —

§. 22. Napeljevanje otrok ki prejemi sv. rešnjega telesa. —

Posebno skrb imej duh. pastirja za otroke, da zavr. sv. rešnj. telesa (zlasti prvic) dobro pripravljani prejema jo, ker to prejemanje je nar. imenitnejše in najsosejše opravilo v življenju. — K temu je pa treba dobrega podučevanja in odrejevanja, prave starosti in primerne slovesnosti za prvo sv. obh.

a.) Proa in narpotrebniša priprava za prejemo zakr. sv. cešnjeja telesa je dobro podučevanje o kršćanskih resnicah in skrbno kri-
 odujevanje sploh in pa podučevanje o zakr. sv. cešnji telesa po-
 sebej. — Pri tem podučevanju imaj duh. pastir to namen da se
 otrokom vera utrdjuje, srce blaži in vzbuja resnično krepenjenje
 prejeti s čistim srcem sv. cešnje telo. — Kato je svetovati, da spoved
pa proo sv. obhajilo vse življenje obsega, tudi očiščeniim, z lasti star-
 šim naj duh. pastir priporoča pomagati otrokom k dobri pri-
 pravi za proo sv. obhajilo s podučevanjem, opominjevanjem,
 molitvijo, milostinjo in drugimi dobriimi deli. —

b.) Zaradi starosti so otroci z možni prejeti zakrament sv. ceš-
telesa, hedar sv. cešnje telo razločujajo od navadnejedi in ima-
 jo tolikanj oblaženo srce, da morejo s pobožnostjo in v sv. strahu
 pristopiti k sluzi Gospodovi. K taki razumnosti pa pridejo
 otroci sploh z 6. letom svoje starosti. — Mudi duh. pastir tedaj
 otrok ne bo pregodaj spušal k prvemu sv. obhajilu, pa jim tu-
 di ne bo te milosti predolgo gadrževal. —

c.) Zastran slovesnosti prvega sv. obhajila pravi nasobrednik
in list strofa Antona Slazija 1827. l. da, naj duh. pastir med
Vel. nočjo in med Anabohtom Gospodovim Gidstvom na selih
naznani nedeljo, ktero bodo otroci prejeli proo sv. obhajilo,
 in da je navada otroke pri prvem sv. obhajilu skratkim in pri-
 srčnim govorom zoltarja ogovarjati vse hvale vredna in da vsa
 ta slovesnost, ki sicer budi tudi očiščeniim v spod, budo, vendar
 ne sme motiti ceda očitne sluzbe Bozje. Slovesnost prvega
 sv. obhajila budi tedaj taka, da se obhajanjem narv očje spo-
 stovalije do naj svetjijega zakramenta v dihu in se jim ta
 dan vedno a spominu obrani; otroci se smidejo v učilnici in
 gredo od tod v sprevedu med zvonjenjem v cerkev; pred mašo k
 izpostavljenim sv. ceš. telesom, ali med mašo po Evangeliju ima
 duh. pastir kratak pa prisrčen govor do otrok sklerim se tudi
 lahko sklene pono oljaje krstne obljube, ki pa ne gadevaj le
 otrok ampak tudi očiščene, k tem govorom naj vse sv. maša
 navalije in po mašnikovem obhajilu se podeli otrokom
 zakr. sv. cešnje telesa, in po obhajilu spodbudaj duh. pastir

stroške skratkivni in tehtnimi besedami k hvaležnosti in k trdnemu sklepu vse življenje po Jezusovem veku vrnovati. Spomini prvega sv. obhajila se zelo priporočati.

d.) Otroci naj pa po prvem sv. obhajilu večkrat v letu, n. pr. enkrat v enem ali vsaj odvek mesecih pristopajo k miši Gospodovi, da se njihova pobožnost pomnoži in potrjuje, in da se za vse življenje privadijo pogostnega obhajila, najim enitnejšega pomočka kršanske popolnosti.

§ 23. Izpostavljenje sv. rešinj. telesa,
in blaženje s presv. zakramentom. —

1.) Prve kršanske čase ni bilo navade očitno izpostavljati sv. reš. telo; velikoveč po sv. skricnosti zaradi nevernih skrivali in zunaj pozdigovanja in obhajila se celo pogledu vernih odtebovali, da bi po besedah sv. Avgustina toliko večje brepenenje po njih imeli; se le v 13. veku je prišlo v navado presv. zakrament v praznik sv. reš. telesa v obhodni okoli nositi in v osonni tega praznika tudi k očitnemu čiščenju in moljenju izpostavljati.

Namen tega izpostavljanja je bil spominjanje Jezusove pričujočnosti in spodbujanje vernih k večji pobožnosti in k večjemu čiščenju presv. zakramenta. — Ali pobožnost do presv. zakramenta se je zmanjšala, ko so zaradi sv. rešinj telo prepogosto izpostavljali, zato je že Kolinski zbor 1457 l., pozneje sv. Karol Bar. v 11. milanskem zboru in enako tudi rimski zbor za cerkvene črede 11. Kim. 1547 l. prepovedal zunaj osmine sv. reš. telesa ali matke občne potrebe, ktoro strofšam za dovolj imenitno spozna (res gravis et causa publica) presv. zakrament v kralnici izpostavljati ali v obhodih okrog nositi. — Iz tega se tudi vidi, da duh. pastir zunaj dovoljenih časov ne sme poljubno ali po željah ljudstva presv. zakrament očitno izpostavljati, ampak le to krat, kadar je očitnemu redu Božje službe primerno ali s posebnim škofovim dovoljenjem.

Izpostavljenje je očitno, ali ne očitno. —
a) Očitno izpostavljenje je kolikokrat se presv. zakrament z sakralno vzame in na darilniku, na vzvišenem stajališču

(na prus tolu) ali pa tudi v isto to rišću pa. najakrit v kazalnici ven-
nikom v maljenje pred oči stavi. — K dopuščenemu štitemu iz-
postavljanju se dvoje zahteva:

1.) dovoljenje škofje in občina potreba, kakoršna je ohranitev
in pospeševanje očitne pobožnosti, dostojno obhajanje cerkvenih
praznikov, v. pod. badanje k običnemu obiskovanju službe B.,
odkračevanje od posvetnih, veselje in nevarnih društev, gatirom
je pohujšanji i. t. d., kar pa gre le škofu razsojovati. — Škof
pa dovoljuje očitno izpostavljenje ali za sv. škofije, ali za po-
samne cerkve, pisмено ali ustmeno, vendar se mora pa dovol-
jenje naravnost dasti, ker samo vid izno dovoljenje se ne zadostuje.

Škofo je pa izpostavljenje v navadni, za ktero škof ve, in jo pripu-
ša, ni treba posebnega privoljenja. —

Lepo min. — Udobi škofije je po listu vel. škofa Mikaela
1804 in po redu službe Božje iznanjen v listu škofa Ant. Majzija
1827 in po cerkveni praksi do voljeno sv. reinj. telo izpostavljati
kvaterno in adventne nedelje, vse zapovedane čepodobe, praz-
nike in praznike svetnikov zunaj Velikonočnega in Prikost-
nega ponedeljka, svetno nedeljo, v nedeljo v osmih sv. reinj. telesa,
šm nedeljo meseca, vinoto katali v god. posvečevanja vseh cerkva,
prvo nedeljo meseca listopada ali zakwaljeno nedeljo (pri obeh
duh. opravilih), v god. duh. poobčinitka in v osmih sv. reinj.
telesa med maio v tistih krajih, kjer se več ljudstva smide, v
Ljubljani in v drugih mestih ljublj. škofje naj se ohrani do-
sedajna navada. —

2.) K dovoljenemu očitnemu izpostavljenju se še tudi zahteva po-
trebna dostojnost, kakoršna škof ukazuje. — to se pa je tako
ve, da slovesnost ne more vselej in v vsaki cerkvi enako se-
lika biti in se tedaj tudi ne more tirjati, to je pa vesoljna za-
poved, da se morajo na darilniku, na katerem je izpostavlje-
no sv. reinj. telo, svetinj in podobe svetnikov zakriti in da
mora vsaj b. voščenihi več goroti. —

Naj slovesnej iz postava sv. reinj. telesa je pri 40. urini pobož-
nosti, upeljani ga Rim po papežu klemenem VIII. 1592 l. in za-
pustne dni po Benediktu XIV. 1748 l. in klemenem XIII. 1765 l. —

Dotično slovesnost za Rim je veleval papež Klemen XI. 21. pros. 1705 l., ki po druge cerkve le veže, kolikor zadeva bistvo čiščenja sv. rešij. telesa, da se namreč, ne misli vernikov le na presveti zakrament obračajo. — Zatorej se pri altarju, na katerem je sv. rešij. telo izpostavljeno, ne smejo sv. maše opravljati zunaj slovesne maše, kadar se sv. rešij. telo izpostavlja in nazaj postavlja, glasti če so še drugi altarji v isti cerkvi. — V osmini sv. reš. telesa (ca cremonide Episcoporum l. II. c. 33. n. 33.) in v sili je pa vendar maševanje pred izpostavljenim sv. reš. telesom dovoljeno (zbor za c. c. obred 13. roz. 1671. l.); za tako silo pa, ki ima v sebi prameten vzrok za izjemo, velja po Gardeliniju dolga navada, ki bi se brez žaljenja in pohujšanja ljudstva zelo težko odpravila. —

b.) Keocitno izpostavljenje je pa, kadar se z ogrejalom zagrnjeni jedilnik ali pa tudi zagrnjena kagalnica vernikom pred oči stavi s tem, da se satorišče od pres. pa se presv. zakr. iz satorišca ne vzame in na ozvišeno stajališče ne postavi; to se zgodi na prošnjo posamičnih kolnih ali stiskanih ljudi in ima duh. pastir po svoji službi pravico tako izpostavljati sv. reš. telo. —

2.) tudi blazilo s sv. reš. telesom se je kopeljal še le potem, ko se je začelo sv. rešij. telo očitno izpostavljati in v obhodih nositi, vendar je lastniji tega zakramenta primerjeno in z izgledom Jezusovim, dokler ni bil na zemlji, potrjeno.

Tako je otroke objemal in roke na hč poklaščal in jih blagoslovljal. In matko je blagoslovil svoje učince ravno pred onem chošom, kakor pripoveduje sv. Luka (24, 50 in 51); „In je svoji roke vzdignil in jih blagoslovil... in je v nebo šel.“ —

Blazjenje s sv. reš. telesom je pa praznično razkazovanje prvega zakramenta k poniznemu moljenju in prošnji sv. Cerkve za bla goslovljenje ljudstva, ktere ga se vsaki le po smeri svoje vrednosti večeljuje. — Blazilo s sv. rešijim telesom se pa po Klemenovem podutku in po rimskem obredniku le malo krat daje, namreč še le, ko se sv. rešij. telo že nazaj postavlja, kakor: konec izpostavljenja, konec obhoda, konec HD idne pobožnosti. — V naših krajih je pa dvojno blazilo (pred

maši in po maši, pred lit. in po litanijah, ob večjih praznikih pred pobožnostjo in po pobožnosti, sploh z izpostavljenim so. resnjim telesom) da ona navada. — Med blaženim in po blaženju se so. resnjo telo v kazalnici pokadi, kadilo se, Kolikorkrat velja le presv. zakramentu, brez blagoslovanja done na žekavico v kadilnici, ker se vžiga skromnostno pričujočemu Blagoslovu samemu. — Pri blaženju zavije, masnihi plašči in kotre, o belo zagrinjalo. — Blaji se na svo. resnjim telesom v podobi križevi brez slovica (zunaj blažilo na 4 stajah pri obhodu svo. resnjim telesom). — Med blaženjem boči so. tihota, zato morata tudi orgljanje in petje prenehati, in ako se polje „Cantum ergo“, ali „Genitori“ se dar blažilo se le konca dehtične kritice, ne pa pri besedah: „Sit est bene dictio“. —

Zapomin. — V maši škofiji je pripuščeno ali se celo opoovedano blažilo s so. resnjim telesom 2.) kolikorkrat jed pri maši iz postavljen so. resnjo telo (pri večjih praznikih in pri imenitnejših priložnostih dvojno, sicer le eno);

3.) pri popoldanski službi Božji je po listu škofa Antona št. 1827 l. zapoovedano, vsako nedeljo in vsake zapoovedan praznik po kršianskem nauku litanije pred izpostavljenim so. resnim telesom ineti in jnjim ljudstvom blažiti (o večjih praznikih, dvojnim, sicer le j enim blaženim);

4.) ob sobotah in pred odlovi zapoovedanih praznikov se po zapoovedku zgoraj imenovane a škofskega št. 28. smijo tudi na selih v krahovinskih cerkvah litanije ineti; rit če obilo ljudstva dojde, se sme tudi so. resnjo telo v jedilnici izpostaviti in jnjim blažilo dati; —

d.) po obhajanju ljudstva, ako ni med mašo, ali po maši, ali pred mašo v črni obleki, ali sedar ni so. resnjo telo izpostavljen.

e.) po obhajanju bolnikov v bolnišnici stani in v cerkvi, pred in se skrani v satorišč, in na selih tudi tam, kjer se veliko ljudstva snide, ali sploh, kjer je bila doslej navada;

f.) so. resnj. telesa dan pri obhodu pri vsaki staji in po

slednji v cerkvi. ~

Dostavek k. Navodlu o spovedovanju. -

§. 10. Papežu udržani grehi. -

Papežu udržani grehi so taki grehi, ki so z izobčenjem skrajšani in se razločujejo od vsakega udržanega greha v tem, da je z njimi bazen združena, tako, da spokornik ne more od takega greha oddejan biti, dokler ne dobi odveze od izobčenja. -

Stevilo papeževih udržavarij je bilo poprej silo veliko, dokler se s pap. pismom 12. okt. 1869, „Apostolicae sedis moderationi“ ni slo zmanjšalo in dokler ni bilo po papežu Piju IX. napovedano, da v tem pismu omenjena pap. udržanja naj se za take imajo, kakor bi bila še le zdaj odločena. Vse v pismu „Apost. sed. mod.“ posebej imenovane papeževe kazni se dele v izobčenja, odstavljena in prepovedi. -

Izobčenja se zapet deli v take, ki so papežu, ali škofom, ali ki celo misel udržana; papežu udržana izobčenja so zapet taka, ki so papežu posebej (speciali modo), in taka, ki papežu niso posebej udržana. -

Na duh. pravljje navedemo te-le papeževa udržanja:

A. Izobčenja, ki so papežu posebej udržana, kažejo:

1.) Omnes a christiana fide apostatas, et omnes ac singulos haereticos quovunque nomine consequantur et cuiuscunque sectae suscipiant, usque credentes eorumque receptores, fautores ac generaliter quoslibet illum defensores. -

Porobni odpad od kršanske vere, tedaj očitni prestopi k judostvu, poganstvu ali katerikoli ločini nevernitov; odpadnik je tedaj tudi tisti, kateri se po odpadu od kršanstva nobeni ločini ne pridruži, ampak sam za se živi kot edinstven bogovec, bogotajec, vsebogovec, brez vere ali prostomisljake. -

Črno versko in sicer zavedno je tisto, ki se z moke o razodetu

verski resnici tivo ratno drži in jo tudi po onanje razodeva, da si ne prid pričami (haec. form. eccl. licet occulta.), „lib credentes“ se tisti, kateri zmotam odpadniko in krivooverco, ki jih je cerkev zavrgla, vrfamejo in to tudi po onanje razodevajo, da si raono se št njih ločinam po onanje ne pristevajo in tudi onanje razodevanje njihovega neverskega ali krivo verskega dubla s tivo oratnim tajenjem se ni skledijeno; tudi ni treba, da bi bili odpadniki in krivooverci očitno znani. — Kedar je tedaj go tovo, da je kdo odpadnik ali krivooverce, si natakpljejo papeževoo posebej udžiano izobčenje vsi, kateri sega drže, mu verjanejo, ga splejemajd, podpirajo in zagovarjajo. —

II. Omnes et singulos scienter legentes sine auctoritate sedis Apostolicae Libros eorumdem Apostatarum et haereticorum haeresim propugnantes nec non libros cujusvis auctoris per Apostolicas litteras nominatim prohibitos, eosdemque libros retinentes, imprimentes et quomodo libet defendentes. —

Branje tarih bukco je tukaj pod kaznijo prepovedano, ki jih je odpadnik ali krivooverce spisal in v katerih se krivooverstvo zavse zagovarja; in branje tarih knjig, ki so s papeževim pismom po imnu prepovedane. — Enako kazen si natakplje tudi hranitelj, tiskar in tko je zagovarja. —

Preonitko ne zadevata kazenska postava. —

III. Schismaticos et eos, qui a Rom. pontificis, pro tempore existens obediencia pertinaciter se subtrahunt vel recedunt. —

Udžiani kazni zapadejo znani razkolniki in vsi, kateri se pokršćini do psakratucea rim. papeža tivo ratno omikajo, ali jo naravnost odrekujajo. — Njim se pristevajo tudi katolićani, kateri postave in ukaz rim. papeža zanemljejo in se očitno vedejo kot taki, ki so se pokršćini do rim. papeža odpov dali, če se tudi druge cerkvene oblasti se ne drže, ali nove cerkvene oblasti ne bpejnjajo, da so le v nepokršćini tivo ratni uporniki. —

IV. Ab solo entes complices in peccato turpi etiam in morte articulo, si alius sacerdos, licet non approbatus ad confessionem, sine gravi aliqua exortura infamia et scandalo possit exponere

morientis confessionem: -

Vskled pisem Bened. XIII. („Sacramentum poenitentiae“ 2. vojn. 1741 in „apost. muneris“ 8. soci. 1745) spovednik nima oblasti odvezati od drugega greha so grešne osebe zoper h. zapoved. - Hedor pa vendar, ako sboji predznosti tako osebo dveje, dasi ravno neveljavno zmanj narobeje sile, si nakopjel on sam, ne pa so grešna oseba, izobčenje, ni papežu posebej udejzana. - Tudi v smotni nevarnosti ne sme spovednik imenovane so grešne osebe odvezati, ako je onogoče dobiti drugega mašnika, ie tudi nima spovedne pravice ali potrjevanja. - Smel bi le odvezati, ko bi ne bilo onogoče brez zg. lebovanja in pokunjevanja poklicati drugega mašnika, kbb on je dolžan to nevarnost odorniti; Iko bi nblasie ne hotel od doma iti in bi tedaj kriv bil, da bi se ne mogel drug mašnik poklicati, bi bila odveza sicer veljavna, on bi bil pa vendar izobčen (Syn. dioc. lib. III. can. XIII.). - Ho bi se umirajoči ne hotel drugemu spovedati, kakor so grešinen u mašniku, bi ga so grešni mašnik smel odvezati ho samo veljavno, ampak tudi pripuščno, ako je sicer pripraven za odvezo da bi se ne pogubil, ali da bi le tudi o nevarnost pogubljenja ne prišel.

B. Papežu (ne posebej) udejzana izobčenja zadevajo.

I. Docentes vel dependentes sive publice sive privatim propositiones ab Apost. sede damnatas sub excommunicationis poenitentiae sententiae, item docentes vel dependentes tanquam licitam praxim inquirendi a poenitente nomen complicis, prout damnata est a Bened. XIII. in constitutione „Suprema“ 7. die Julii 1745; „Ubi primum“ 2. Julii 1746; „ad eradicandum“ 28. Sept. 1746.

Pij IX. je 15. 6. 1877 zavrgel 79 stavkov Rajevih; Trocencij X. 1644-5 stavkov Janzinijevih; Trocencij XI. 1687-68 stavkov Molinovih; Klemen XI. 1715, Unigenitus“ Kenelovih stavkov 101. - Hedor bi te zavrgene stavke učil ali zagovarjal, bi si nakopal papežu h. držano izobčenje; posebej tedaj, hedor bi za pripuščno trllali zagovarjal navado popraševati spokornike pri spovedi poimenih so grešnikov; dobro je pomniti, da ne navada, ampak potrjevanje in zagovarjanje takre navade zapade cerkveni kazni.

II) Violentas manus suadente diabolo injicientes in clericos vel utriusque sexus monachos, exceptis quoad reservationem casibus et personis, de quibus jure vel privilegio permittitur, ut Episcopus aut alius absolvat.—

Besede „violentas manus injicientes“ in „suadente diabolo“ naznanjajo silovitost in veliko pregrešnost, ki jo mora djanka razjalitvo imeti, da se kazem. makopje. — Prva lastnost pa ni samo po naravni sili presojavati, ampak tudi po stopinji razjalitve, ki jo onanje djanije razodeva, tako, da n. pr. tudi gapljanje ali polivanje z vodo iz zaničevanja velja za veliko razjalitvo, sktero se cerkvena kazem. makopje. —

Druge lastnosti ni, ako se onanje djanije, kakor v darc. itd. godi iz pomanjkanja paznosti ali privođenja, zaradi nagle jeze, ali iz sile, ali v bestrmbe xoper krivici napad, ali po predvihu zaradi strahovanja. — Bijenje je hudo (percutio enormis), srednje (p. mediocris) ali lahko (p. levis); hudo je bijenje, če je združeno z velikim ranjenjem ali z velikim krvavenjem (pa ne iz nosnice) ali z veliko razjalitvijo; srednje je bijenje, ki je ino z velikim krvavenjem združeno, pa velicega postrodovanja ali žaljenja, kakor, kadar se lasje izpulijo ali se zob izbije; lahko je bijenje, ki je združeno s postrodovanjem ali žaljenjem, ki je kicer samo na sebi zelo pregrešno, pa se v primerih hudim in srednjim bijenjem ne more veliko imenovati n. pr. udarec s pestjo, ki telca ne postroduje. —

Dzima majhna razjalitve pa postane velika ali celo huda razjalitva zaradi vrednosti razjaljene in podloznosti žaljivne bebe, zaradi okolščin časa, kraja (n. pr. pri službi B. v cerkvi) ali priči (n. pr. v priči duk. dostojnika) in tudi zaradi krivosti razjalitve same (n. pr. oblatovanje obraz). To razločevanje med hudim, srednjim in lahkim bijenjem je smelnitno zaradi oblasti odvezati. — Ako je namreč bijenje lahko smo škof (in njegov veliki namestnik) odvezovati, ko bi bilo djanije tudi očitno; nano; — ako je pa bijenje hudo ali srednje, ima škof iz redovne pravice oblast odvezovati le, če je djanije skrovo; izjema je le pri ženskih in mlodrastnih

otročih in vseh, ki ne morejo v Rim iti, ker vse te sme strof odvezovati, ko bi bile njih razgalitve tudi očitne in hude; tudi brebe, ki v duh. družbi skruplaj žive, sme strof odvezovati; če le bijenje ni hudo, dda si je srednje in očitno. —

Ne te dolžila prejšnji postavbe se obračajo besede:

„*exceptis quoad reservationem casibus et personis*“ etc.

III.) Quellum perpetrantes aut simpliciter ad eum provocantes vel ipsum acceptantes et quoslibet complices, vel qualemcunque operam aut favorem praebentes, nec non de industria spectantes illudque permittentes, vel quantum in illis est, non prohibentes, cujuscunque dignitatis sint, etiam regalis et imperialis. —

Dvoboj s kaznovanem pomeni je z nevarnos tjo smrti ali pohabljenjā sklenjeno bojovanje dveh oseb, katero na svojo osebo odjavo med sabojimate, tako, da se poprej pogovorite in ias in kraj določite. — Dvoboju zajugani kazni zapadejo:

- 1.) Bojvalca sama, bodi si je dvoboj s pričetki, ali brez pričetka, zranjenjem sklenjen ali ne;
- 2.) kdor na dvoboj kliče, če tudi klicani dvoboja ne sprejme;
- 3.) kdor klicanje sprejme, če se tudi dvoboj opusti, in se se na bojisče ne gre;
- 4.) priče, spremljevalci, sploh vsi, kateri dvobojnika podpirajo ali jim prijaznost skazujejo, in kateri se dvoboja s svetom ali kakto drugade vdeležujejo;
- 5.) gledalci, kateri iz tega namena nalašče na bojisče gredo;
- 6.) oblastniki, ki dvoboj dopuščajo in ga ne prepovedujejo, kolikor je v njih moči. —

IV.) Notum dantes sectae Massonicae aut Carbonariae, aut aliis ejusdem generis sectis, quae contra Eoctam vel legitimas potestates seu palam seu clandestine machinantur, nec non iisdem sectis favorem qualemcunque praestantes, eorumve occultos coniphacos ac duces non denuntiantes, donec non denuntiaverint. —

Prosto mazarstvo se vdeleževati so pod cerkveno Kaznijo prepovedali po pobji: Klemen XII., Str. eminenti, 28. mal.

traona 1758; Bened. XIV., "Providas Romanorum" 18. junia 1757; Pij. VII., "Ecclesiarum" 1821; Leon. XII. 1825; Gregorij. XVI. 1832; Pij. IX. 1846, in 1865. — Ker se, kakor de' Klemen. XII., v to društvo sprejemajo ljudje vsakršne vere in ločine, da imajo le onarajo državo, malo strogo poštenost; ker je to društvo skriano in bratom staklada popolno molčičnost, in od njih zahteva prisego na sv. Evano; in jim župa hudo razen, ko bi kaj iz društva razodeli.

Noslavni papeži prepovedujejo to društvo pod katerikoli imenom, ker očrno in skriano raje poverse postavne vladarje in glasti podkopuje papežstvo in celo kat. cerkve. —

- Ldaj si nakopljajo papežu udžjano izobčenje:
- 1.) vsi, ki se opisajo v prostornih darstih, oolj. društvo ali katerikoli tako društvo, ki očitno ali skriano spodkopuje cerkve, ali postavna deselno oblast;
  - 2.) ki se sicer v imenovana društva niso opisali, pa jih katerikoli podpirajo, n. pr. stem, da jim prostor za njih shode prepustijo in
  - 3.) oni, kateri in dotler skriano vodnikov in prednikov tencih skrianih društev (štrofu) ne naznanijo. —

V.) Immunitatem asyli Ecclesiastici ausu tem exorio violare jubentes aut violantes.

Ker se vsled aotr. pogodbe na cerkveno zakonila o pribežališčini pravici le toliko imamo ozvati politikor očitna varnost in pravica prepustate, smemo tiliti, da besede, ausu tem exorio violantes ne zadewajo uradnikov, ki hudo delnika v cerkvi primajo, tudi ne sodnikov, ki velewajo zatoljena v cerkveni avobščini prijete; oni sicer velewajo, pa iz potorsine do postave.

VI.) Violantes clausuram monialium cujuscunque generis aut conditionis, secus aut aotatis succiunt; in castrum monasteria absque legitima licentia ingrediendo; pariterque eos introducentes vel admittentes, itaque moniales ab illa exeuntes extra casus ac formam a. s. Pij. V. in constitutione „Decori“ praescriptam.

VII.) Illuceres violantes regularium virorum clausuram, et superiores aliosve eis admittentes.

Papežu udžjaronu izobčenju zapadejo:

- 1.) vsil, kdor (naj si bodo kterega koli spola, stanu in starosti) brez postopnega privoljenja, če tudi ne zaradi hudo bnege, t. j. s lastnega namena v ženske samostane stopijo; —
- 2.) tiste, ki tak nepostaven vhod prijmstijo ali do tistne osebe opredelijo;
- 3.) mušne, ki zunaj sile (zaradi požara, kuge, gobove bolezni, porivanja samostanskega postopja o potrebu) iz samostana gredo;
- 4.) ženke, ktere zapor moškega samostana prestopijo, in
- 5.) prednike in druge, ki ženski priprusté vhod v moški samo-
stan. —

Ta postava pa zadeva le tiste ženske samostane, ki imajo papežev zapor, t. j. ki so s papeževim privoljenjem postavljene in ki je njihov red kakor tak s slovesnimi obljubami po apost. sedežu potjejen, in pa tiste moške samostane, v kterih bivajo redovniki o smislu cerkvenega prava. —

VIII.] Reos simoniae realis in beneficiis quibuscumque, conun-
que complices. —

IX.] Reos simoniae confidentialis in beneficiis quibuslibet, cuius-
cunque sint dignitatis. —

X.] Reos simoniae realis ob ingressum in religionem. —
(Gury comp. pars I. n. 287.)

XI.] Omnes, qui quaecumque facientes ex indulgentiis aliis que gra-
tia spiritualibus, excommunicationis censura plectuntur; con-
stitutione s. Pii V. „Quam plenum“ 2. Jan. 1579. —

Omnenjemo pismo Pija V. prepoveduje namreč oznarovati odpušček zaradi dobicika, ali iz tega namena, da bi se milo-
sinja dajala posebni osebi, ali posebnemu kraju. —

XII.] Colligentes elemosynas majoris pretii pro missis et ex iis
lucrum cantantes faciendo cas celebraari in locis, ubi missarum
stipendia minoris pretii esse solent. —

Kdor tedaj denar za maše nabira in v manjšem gnestu
posilja v kraje, kjer se maše za manjše darilo opravljajo, pre-
sežek pa za se obdrzuje, se nakopiže papežu udeleženo izob-
denje. — Kdor pa pri posameznih masah kolikor toliko da-
rila za se obdrzuje, se le zelo pregrešuje in ga veže dolžnost

poročevanja. —

XIII.) „Religiosos presumentes clericis aut laicis extra casum necessitatis sacramentum extremæ unctionis aut Eucharistiae per viaticum ministrare absque parochi licentia.“ —

Ta postava ne zadva mašnikov v družtvih z neslovesnimi obljubami, ampak vedožitke, ki duhovnikom ali neduhovnikom pumnjše in brez privoljenja duk. pastirja zAbram. sv. pos. Gdnjega oja, ali sv. popotrno dele'. —

XIV.) „Extrahentes absque legitima venia reliquias ex sacris coemeteriis, sive Catacombis Urbis Romae ejusque territorii, eisque auxilium vel favorem præbentes.“ —

Ta razori ima odvracevati goljufijo, ki se je mnogokrat postkustala s svetinjami, ki so se, kakor se je videlo, iz rimskih podzemeljskih jam ozele. —

XV.) „Communicantes cum excommunicato nominatim a papa in crimine criminoso, ei scilicet impendendo auxilium vel favorem.“ —

XVI.) „Clericos scienter et sponte communicantes in divinis cum personis a Rom. pontifice nominatim excommunicatis et ipsos in officiis recipientes.“ —

Papežu ndrjanemu izobčenju zapade todaj:

- 1.) Vsak kristjan, ki se udeležuje hudo delstva, zaradi kterega si je začel izobčenju po imenu in sicer po papežu orakopal;
- 2.) Vsak duhovnik, ki vedoma in prostovoljno z njim, ki je bil po papežu po imenu izobčen, v cerkvenih opravilih občuje in mu dopušča udeleževati se cerkvenih opravil, n. pr. zAbramente prjemanje ali deliti, ali z njim Drevic moliti. —

XVII.) „Præsumentes absolvere sine debita facultate a casibus Rom. Pontifici specialiter reservatis.“

XVIII.) „Usurpatores bonorum ecclesiasticorum.“ —

XIX.) „Personas ecclesiasticas tam saeculares, quam regulares, quæ sub nomine missionariorum aut quovis alio titulo ad Indias orientales ac in partes Americæ tam australes quam septentrionales pro tempore missæ fuerint, aut in illis partibus quo modo libet morantur, si mercaturis aut negotiatio-

nibus saecularibus huiusmodi se ingerunt vel immiscent! -

C. Naravnostni papeževi udržanji, t. j. taki, ki mistes cerko raznijo sklenjeni, in si ji tudi nakopujejo oni, ki o tem udržanju nič ne vedo, ste le dve:

I. Prvo gadeva: „Calumniose denuntiantes innoctios sacerdotes apud eccles. iudices de facta sollicitatione ad turpia in confessionali, vel seceste procurantes, ut id ab aliis fiat.“ -

To udržanje si nakopujejo tisti, kateri osebno (ustmeno ali pisarstvo) spovednika pri duh. sodnji po krivem tožijo, da jih je k grehu zoper h. gajpoved napeljavaval, in pa tudi tisti, kateri dluge s pregovarjanjem, obetanjem, prilizovanjem, žuganjem ali kakorkoli k taki krivi tožbi godatno napeljujejo. - Se ve da ni udržanja, ako je kriv k krivi tožbi sicer napeljavaval, pa napeljavana oseba nedolžnega spovednika ni hotla tožiti. - Ako se je pa kriva tožba vedoma in iz hudobnega namena izvršila, je udržanje gotovo; - če tudi duhovna gosposka ne verjame, ali če je tudi tožnik obrekovanje preblical. -

Pravimo: „vedoma in iz hudobnega namena“; zakaj, če n. pr. napeljavana oseba ne ve, da gre za krivo tožbo, ampak z lažnjivim pregovarjanjem preslepljena misli, da je bila pri spovedi res k gldemu grehu napeljavana in si napeljavana oseba le sama ne upa tožiti, si tako vstvarjena oseba udržanja ne nakopuje (ampak le sinitar); kriv si tudi udržanja ne nakopuje oseba, ki besedi spovednikovih ni prav umela in z dobro vestjo misli, da je bila napeljavana zares k gldemu grehu, in da ima tedaj dolžnost tožiti dotičnega spovednika. -

Opomniti je še, da mora krivi tožnik nar. prvo obrekovanje preblicati, in da je kriva tožba nedolžnega spovednika papežu posebej specialni mod. udržan greh. -

II. Drugo papežev naravnostno udržanje je:

„deceptatio munerum nobilium a religiosis.“ -

Le nepripiščno sprejemanje in emittentnih darov odredonikov je udržan greh. - Smejo pa vedoniki darila darjati iz hvaležnosti, prijaznosti, dobrovoljnosti, pa les privol.

junjem samostanskega prednika in s privoljenjem večine druž-
banov, ako to zahteva pravo, postava ali navada dotičnega
reda (Urbanus VIII. „Super“). —

I. Škofom udržana izobčenja zadevajo:

I. „Cleros in sacris constitutos vel regulares aut moniales post vo-
tum solenne castitatis matrimonium contrahere praesumentes;
nec non omnes cum aliqua ex praedictis personis matrimo-
nium contrahere praesumentes.“ —

Duhovni po sprejetem višjem posvečenjem in redovniški
po storjenih slovesnih obljubah ne smejo veljavnega za-
kona skleniti; ko bi se pa vendar poročili, zapadejo oni
in pa osebe, s katerimi so takoj kopno zvezo storili, Škofom
udržani kazni. — Ta postava pa ne zadeva ženskih ali
moških družitev, ki nimajo slovesnih obljub, in niso po pa-
pžu ko plavi redi potrjena. — Karad pnanjosti v poroč-
vanji postava ne dela razločka, ali je bila poroka po tri-
postavi, ali le po vzajemnem privoljenju, ali po deželški
postavi. —

II. „Procurantes abortum effectu seculo.“

Avanxini (De constit. „apost. sedis moderationi“), pravi:
V tem členu ni razločevanja med oživljenim in neozivlje-
nim sadom in zato tudi ni ne smemo razločevati. Račno
tako je brez razločka zagujana kazen tujim, ki spljav na-
pravijo (procurantes abortum); — ako tedaj ali ženska sama
osebni spljav napravi, ali kdorkoli drugi, vsi, brez razločevan-
ja oseb, zapadejo tej kazni. —

III. „Litteris apostolicis falsis scienter utentes vel crimini ea in re cooperantes.“

Ponarejalci papeževih pisem si nakaon bejo papežu
posebej udržano izobčenje; Škofom udržano izobčenje pa
tisti, kateri se ponarejenih pisem vedoma podlizujajo in
tudi, kateri pri postarejenju pomagajo. —

C. Nihomur udržano izobčenje zadeva:

I. „Mandantes seu cogentes ecclesiarum sepulchra tradi

haereticos notorios aut nominatim excommunicatos vel interdictos.—

To izobčenje si nakopljejo le tisti, kateri v cerkvenemu pogoju z naravnega živiva verca, ali po imenu izobčenega ali v prepoved dejanega povelje dajo ali silijo in sicer zdatno, ne pa tisti, kateri povelje izveršujejo n. pr. kateri jamo kopljejo, muliča o blagoslovljen grob deoljejo, duhovniki, ki pokopujejo i. t. d. — Tudi zapovedniki in silniki si ne nakopljejo izobčenja, ako se mulič v blagoslovljeni jami jares ne pokoplje. —

II. „Lascivios aut persequentes inquisitores, denuntiantes testes aliosve ministros s. officii ejusve sacri tribunalis, scripturas diripientes aut comburentes vel praedictis quibuslibet auxilium, consilium, favorem praestantes.“—

III. „Alienantes et recipere praesumentes bona ecclesiastica a quoque beneplacito apostolico, ad formam, „Extravaganti 8. „Ambitiosae“ de rebus ecclesiasticis non alienandis.“—

IV. „Negligentes vel culpabiliter omittentes denuntiare infra mensem confessarios sive sacerdotes, a quibus sollicitati fuerint ad turpia in quibuslibet casibus expressis a praedecessoribus nostris Gregorio 8. constitutione „Universi“ 20. Aug. 1622 et Bened. XIV. constit. „Sacramentum poenitentiae“ 1. Junii 1741.“—

V. „W traidentinskem g'boru izročena izobčenja se vedno očajo, glaste kateri nufije, ki obsegajo v. reči (t. j. knjige v. pisma in dostičim opombe in razlaganja) brez potjenja s' kofijstova tiskajo ali tiskati dajo.“

§. 64. Sv. poslednje olje.

1) Tranek in gadeveto— Sv. poslednje olje je z atramentom, s katerim bolnik po maziljenji s sv. oljem in po zapovedani mašinovi smolivi profihne milost Božjo za dušno in večkrat tudi za telesno zdravje. —

2) Palina trarina so. poslednjega olja je olje iz olivke po

strofu za bolnike posvečeno. — Atko začne med letom sv. olja
zmagajkovaati in ni posvečenega dobiti, se sme neposvečenega
vendar v manjši množini prililiti. —

3.) Bliznja tvarina je maziljenje preterih počutkov bolniko-
vih (očeh, ušes, nosnic, ustnic, rok, nog, ledij); zaradi spodobnosti
se ledja le pri mozkih mazilijo, ne pa pri ženskih, in tudi pri
mozkih le, kadar se še lahko obnejo. —

4.) Slovilo je molitev, ktero masnik pri maziljenji s črnega
uda izrekuje: „Per istam s. unctionem et suam piissimam
misericordiam indulgeat tibi Dominus, quidquid per visum
(auditum, odoratum, gustum et locutionem, tactum, gressum,
lumborum delectationem) deliquisti. — Amen.“

Po Bened. XIV. (Syn. dioc. lib. III. c. 3. n. 5.) bi se smel o naj-
večji sili en sam počutek, narbolj glava, iz katere izvirajo po-
čutnice vseh počutkov in sicer na čelu, pomagati pogojno
z enim splošnim slovilom: „Per istam s. unctionem et su-
am piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus,
quidquid deliquisti per sensus.“ Po Liquor. pa (lib. II. n. 710)
bi bilo v taki sili svetovati splošno pravilo: „Per istam s.
unctionem et suam piissimam misericordiam indulgeat
tibi Dominus, quidquid deliquisti per sensus: visum, audi-
tum, odoratum, gustum et tactum,“ in noj bi se mazilili po-
čutki, ki se izrekujejo. — Atko je pa še čas, se morajo pogojno (si
nondum valide unctus es) ponoviti mazila s slovilom, ki je last-
no posamnim vidom. — Rimski obrednik pa o splošnim slo-
vilu nič ne govori, ampak vleva to-le:

„Si quis autem laborat in extremis et periculum imminet,
ne decedat, antequam finiantur unctiones, cito inungatur
incipiendo ab eo loco: „Per istam s. unctionem etc.“, deinde si
adhuc supervivat, dicantur orationes praetermissae suo
loco positae.“

§. 65. Delivec sv. posl. olja. —

Veljavno moae zakr. sv. posl. olja deliti le masnik;
redboni delivec je lastni strof ali duh. parter in visji

redoonitrov za svoje poveljine; — izvarčni delivec je v sili, ako n. pr. lastnega duh. pastirja ni doma, ali bi ne hotel podeliti sv. posl. olja, in bi se ne moglo dobiti dovoljenja škofovo, vsak masnik. — masniki, ki zunaj sile, ali brez privolenja lastne škofa ali duh. pastirja sv. posl. olje podeli, se zelo pregrešijo in si še, ako so redoonitri, nakopljejo s takim djaviem izobčenje, ki je popežu udežano. —

Lastni duh. pastir je iz pravice dolžan svojim duhoonijarom, in, če je bolnik zelo verjetno v smrtnem grehu ali če že dolgo časa ni bil pri spovedi, se celo z nevarnostjo svojega življenja zakr. sv. posl. olja podeliti. —

I. 11. Prijemnik sv. posl. olja. —

I. Zmožnost. — Sakrament sv. posl. olja more veljaano prejeti le žib clovek, ni je krščen, ni je bil že kdaj zmožen djaviškega greha, ni hoče sv. posl. olje prejeti, ni je nevarno bolan, ali ki mu starost enake težave dela, kakor bolezni. —

Sv. posl. olja ne morejo tedaj veljaano prejeti:

a.) nekrščeni; b.) otroci, ki se še pa neti ne zavedo; otrokom, ki je njih spreumetnost doumljiva, se sme sv. posl. olje pod proujo deliti; otrokom pa, ki se pa neti gotovo že zavedajo, se more in mora sv. posl. olje podeliti, če tudi še niso sv. obhajilo prejeli; —

c.) bebasti, trapasti, ki od rojstva sem ni noli niso bili spreumetni; ako je pa norost pozneje nastopila in je bolnik časi svetle dobe smel in kritične misli in želje po sv. posl. olju razodeval, se mu sme tudi v norosti sv. posl. olje podeliti; če se le ni bati onečiščenja sv. zakramenta, ker se sv. posl. olje tudi s prisodnim namenom (*intenditio interpretat*) veljaano prejme, se sme podeliti vsakemu verniku, ki se o hudi bolezni pametne ne zaveda, če tudi ni nobentrost namenj. olja po njem napačnost razodeval. —

d.) zdravim, če so tudi v smrtni nevarnosti, kakor vojakom, ki v boj gredo; onim, ki se na nevarno moje podajo; ljudem delnikom k smrti obsojenim; poročnicam z navadnimi bole-

činami, če so tudi prvič na porodu, ali če so bile tudi pri prejšnjih porodih v smrti nevarnosti; onim, ki se jim ima odročati telesna popaka, ki jim ne v ročnice boleznih. —

II. Urednost. — K uredni prejemil sv. poslednjega olja se zahteva:

1.) občestvo s cerkvijo;

2.) stan posvečujoče milosti Božje; ako ima tedaj prejemnik velik greh nad sabo, se mora poprej spovedati, in, ako mu ni mogoče spovedati se, mora popolni kres obuditi, ali vsaj misliti, da je popolnoma kresan t.j. se mora z dobro vestjo za pripravljenega imeti. —

„In eo, qui rationis est compos et conscius peccati mortalis, si non confiteatur, requiritur contritio saltem existimata, neque sufficit attritio“ (Liq. lib. II. n. 746). — Kdor sv. posl. olje v smrtnem grehu sprejme, dela v njem zakrament, kakor hitro prejemnik zadetjek odpravi. — Ako je tedaj bolnik (v smrtnem grehu) z dobro vestjo sv. posl. olje prejel, ker je mislil, da je doboli pripravljen, ali, ako se mu je sv. posl. olje podelilo v stanu nezavednosti, naj, dokler tega zakramenta ne more z novega sprejeti, t.j. dokler ravna tista smrtna nevarnost trpi, obudi vsaj nepopolno kresanje, ki bi bilo prejemniku z dobro vestjo gadovalo, da bi dosegel milosti tega zakramenta. —

Kdor je pa vedoma in z lastnim zabljenjem sv. posl. olje v smrtnem grehu prejel, toraj Božje rop stoač, pozneje brez spovedi, ali popolnega kresanja ne more prejeti posvečujoče milosti Božje;

3.) ki koristnejši prejemil sv. posl. olja se tudi še zahteva pobožnost, in z lasti kresanje in vdanost v voljo Božjo. — Ravno galo naj se pa tudi ta zakrament bolniku podeli, ako je le mogoče, dokler se še popolnoma zaveda, in duh. praski se zelo pregecši, ako brez potrebe podelitev tega zakramenta oblaša, da se bolnik že nič več ne zaveda. —

Odrekuje se sv. posl. olje gotovo neurednim; k njim se prištevajo:

1.) obitno izobčeni, dokler niso s cerkvijo spravljeni;

2.) očitni nesporozumenji t. j. taki, ki so očitno grešili, pa nikoli niso razodevali kesanja, in o kterih nihče ne ve, da bi se bili po-
boljvali; —

3.) Oni, ki v očitnem smelnem grehu umirajo. —

Rimski obrednik pravi: „Impenitentibus vero, vel qui in manifesto peccato mortali moriuntur et excommunicatis et nondum baptizatis, — penitus denegatur.“ —

„Ča podelitev in ozioroma odreko sv. poslednjega olja velja to splošno pravilo: Komur se sme na smeltni postelji od veza (pogojno ali nepogojno) dati, se mu sme tudi sv. posl. olje, ki je dopolnilo zakramenta sv. pokore (pogojno ali nepogojno) podeliti.“ —

III. Dolžnost prejeti sv. posl. olje je sploh dvomljiva. —

Sv. skops ima prijemo sv. posl. olja za dolžnost, undar pa ne določuje, ali ta dolžnost velja pod velikim ali pod majhnim grehom; ter pravi, naj se bolnik prejema sv. sv. posl. olja z oro močjo svetuje, je zaradi ljubezni, ki jo mora umirajoči sam do sebe imeti. — V tem so pa vsi bogoslovci ene misli, da bi bolnik v posebnih okoliščinah imel velik greh, ko bi ne hotel prejeti sv. posl. olja, z lasti, ko bi s to ne-
marnostjo druge pohujševal in sili k neupoštevaniu tega zakramenta zapeljal, ko bi sam iz zanikanja ali ne-
spoštovanja ne hotel tega zakramenta prejeti. —

„Nec vero tanti Sacramenti contemptus absque ingenti scelere et ipsius Spiritus s. injuria esse possit.“ (Conc. Trid. sess. XIV. c. 3.). — Kedar bi se pa iz drugih ozkrov branil sv. posl. olja, bi le majhen greh storil. — V tem smislu govori papež Martin V.: „Hoc Sacramentum (extr. unct. neque negligi sine culpa, neque contemni posse sine peccato mortali.“ —

§. 67. Cas in novim podelitve sv. posl. olja. —

A. — 1.) Kar čis zadeva je razločevati a.) kdaj se mora in b.) kdaj se sme sv. poslednje olje podeliti. —
ad a.) Sv. posl. olje se mora podeliti, kedar je smeltna

nevarnost je bližnja, in tedaj se ne sme posteljnega tretnika
 čakati, ampak naj se podeli sv. posl. olje, dokler je bolnik še pri
 dobri pameti, da med maziljenjem s svetim oljem more sam
 osebi obvladati vero, kesanje in odpuščanje. Božje in se tega
 ne clejvati obilniših milosti tega sakramenta, -
 a) 6.) Sme se pa sv. posl. olje podeliti, kadar je bolnik v smr-
ni nevarnosti, če se tudi še ne more bližnja inenovati, kadar
se je tedaj po pameti bati, da bi se bolezen v smrtjo ne končala.

V posebnih priložnostih boduh. pastir nevarno bolnega spoz-
 nal iz sporočila bratrega in sestresa, duhovnika, iz lastne sku-
 sije in iz priporočil bolnikova obočja o nevarnem početanju:

2.) Prej. posl. oljem se morata, ako čas in lasinja bolnikova
pripruša, z akramenta sv. pokore in sv. rešicega telesa bolniku
podeliti kakor rimski obrednik velava iz splošne navade
kab. cerkve. - Spovidati se, sv. popotnica obrepije za preseli-
tevo v včnost in sv. posl. olje spopolnaje ose kršiansko življenje.

Ako pa bolnik zaradi prevelike slabosti ali zaradi neavci-
 nosti ne more spovidati se in sv. popotnice prejeti, sl nar. var-
 nejše ravna, da se mu (ako ni vraono gotovo, da je v stanu po-
 svečujoče milosti Božje) poprej sv. odveza (nepogojno ali pogojno)
 podeli, ker je sv. posl. olje dopolnilo sakramenta sv. pokore
 (complementum seu consummationem poenitentiae), olasi rvo-
na ni naraonost, zapovedano spovidati se pred sv. posl. oljem, ako
se prejmnik z dviea velicega greha, in že z avostije popolno
kesanje. -

3.) sv. posl. olje se bolniku o raono tisti bolezni in o raono
tisti smrtne nevarnosti le entkrat podeli; Kedar pa, in bolnik
krat novo nevarna bolezen ali nova smrtna nevarnost na-
stopi, se sme om vic podeliti, kakor velava rimski obrednik:

"In eadem infirmitate hoc Sacramentum iterari non
debet, nisi diuturna sit, ut, cum infirmus convalescit, ite-
rum in periculum morbis incidit." -

Kedar se pa po pameti doomi, ali je nastopila nova bole-
 zen ali nova smrtna nevarnost, naj se po utru Bened. XIV.
 duh. pastir roji nagne k podelitvi sv. posl. olja, da bolnika

dobi novo dušno pomoč in novo tolažbo, in ker se to božejima s staro navado sv. cerkve. — Vendar najse pa nova smutna nevarnost, ki je malo dni po poprejšnji smutni nevarnosti nastopi, vsled čaji ima za nadaljevanje prejšnje nevarnosti; ako se pa bolniku od dne do dne zboljšuje tako, da prejšnja nevarnost za dolje časov popolno prenuka, in ako se potem glasti z nočnimi znamenji smutna nevarnost zopet povrne, sme duhovni pastir sv. posl. olje z novega podeliti. —

B. — Kar zadeva načini in šege pri podelitvi sv. posl. olja se je ravnati po zapovedanem obredniku; le nekatere opomine hočemo se tu vložiti:

- 1.) Umaj sila se morajo v obredniku zapovedane šege in molitve opraviti in vsi v obredniku imenovani počutki s sv. oljem maziliti. —
- 2.) Ako se je pa bati, da bi bolnik ne umrl, preden bi se vsi počutki pomazali, naj se opuste vse nebitovne šege in molitve in naj se precej začne z mazanjem oči in z novadnim slovom: „Per istam s. unctiohem etc.“; in potem ko so vsi počutki mazljeni, najse, ako bolnik še živi, dostavijo izpisane molitve in šege in sicer naravno tiste, ki se nahajajo pred mazljenjem in potem one, ki se zapovedane po mazljenju. —
- 3.) Kadar se doiml, ali bolnik še živi ali ne, se pri mazljenju moli pogodno slovo: „Si vivis, per istam s. unctiohem etc.“ —
- 4.) Ako bolnik med mazljenjem umrje, mora nadaljno mazljenje jenjati. —
- 5.) Ako je bolnik počutek, ki bi se moral maziliti, zgubil, se pomazajo bližnji deli. — Ki steklih bi se pomazali zaradi nalezljivosti smelo pomazati lice mesto ustnic. —
- 6.) Ako bolnik počutek je od rojstva nima, se vendar mazljenje ne sme opustiti, ker se brani počutki le orodja notranjega čuta dušne moči; če tedaj človek tudi onanjega počuteka nima, se pa vendar lahko pregreši s primerno dušno močjo v mislih, v željah ali z nepotrežno živostjo zaradi pomanjkanja dotičnega uda ali pa z nezmernimi željami po počutku, zato se tudi mazilejo slepi in gluho-rojeni. —

- 7.) Masnikom se roke od zunaj pomagajo, ker so bile od znotraj že pri masnikovem posvečenju pomaziljene. —
- 8.) Maje se s palcem, ki se poprej s sv. olje pomoči, le omaro očiji šli; kakor pri nužnih, steklih, gobovih, ratrokih bi se po Bened. XIV. smelo mazati z dolgo palčico, na kateri je privezan kos drevene volne, ki je s sv. oljem namočena. — Pravno je gledati, da je palec ali kos tako s sv. oljem namočen, da zaradi bližnjje tovarine ni nič doom živoga. — Palec se mora pri vsakem nosem mazanju s sv. olje pomočiti, razun če je počutek dvojin, ker se v tem primeru jeju sme tudi brez novega pomočenja drug ud pomagati. —
- 9.) Maje se v križevi podobi, dasi to ni potrebno k veljavnosti sv. zakramenta. — Križ je orožje, s katerim mora bolnik, sovražnika premagovati in svoje počutke zoper napade njegove braniti. —
- 10.) Maje se v velovanem vedu, in
- 11.) tako, da se med mazanjem izrekuje slovalo, ki se pri počutkih z dojuimi udi ne sme končati pred maziljenjem obeh udov. —
- 12.) „Amen“ konca slovala pri vsakem maziljenju izrekuje masnik, ne pa sluzabnik. —
- 13.) Ho je počutek pomazan, se mora mazilo precej in vselej z novo dreveno volno izbrisati. — Ako imata počutek 2 uda in bi se n. pr. pri maziljenju uses eno uho ne moglo pomazati tako, da bi se bolniku ne bilo treba malo obrniti in bi tako drugo uho z dotikovanjem z rjuko ali blazino sv. olja ne gonbidalo, bi bilo to poslednje že poprej precej po maziljenju zopet zbrisovati. — Drevena volna naj se potem deno v čedno posodo, naj se nese v cerkev, naj se sojže in pepel naj se vrže v svetišč. —
- 14.) Pri počutkih z dojuimi udi se začne mazanje z desnim udom. —
- 15.) Kar zadeva bližnji kraj maziljenja, se pri zaprtih očeh mazejo trepalnice, pri ušesih ušesca, pri nosu nosnice, pri zaprtih ustih ustnice, na rokah dlani, na nogah

podplati.

§. 68. Sv. zakon.

Zaunek in zadvek zakr. sv. zakona.

I. Zaunek. — Zakon ko zakrament, je scerkosno veljavno sklenjena in po Bogu z milostmi obdarovana nerazvezljiva zveza za enega moškega in ene ženske k vsestranski združbi v ljubljivi, kredo-omerni spolnobarji spolnega nasonda in k vsilniški odreji otrok.

II. Zadvek. — Daljna toarina zakramenta sv. zakona so po splošnem, naravno gotovim in k bogoslovcev telesu poročencev ali prav za prav pravice poročencev do teles; — bliznja toarina je pa vzajemna izročitev pravice do njihovih teles. — Slovilo je iz besedarni ali z gnanjnim naznanjena sprejema izročene pravice ali vzajemno, z besedarni ali z gnanjnim naznanjeno privoljenje v zakon (po mislih tistih pa, ki jim je mašnik delavec sv. zakona, je toarina zakonska pogodba, t. j. izročitev in sprejema teles ali vzajemno privoljenje v zakon. — Slovilo so pa besede mašnikov: Ego conjungo vos in matrimonium in nomine D. et. F. et Sp. S. Amen. —).

§. 69. Prijemnik in delavec sv. zakona.

I. Prijemnik. — Veljavno morete prejeti zakrament sv. zakona: doe živi in vsičeni osebi različnega spola, ki ste gmojni veljavno skleniti zakon po postabak sv. cerkve; ki jim ta tedaj ne nasprotuje razdivalen zakonski zadrijek in ki vzajemno privolite s zakonsko združbo.

K vledni prejemi zakr. sv. zakona se zahteva:

1) Posteno kršansko življenje ja onany sodbo (pro foro eckl.), ako je neurednost garočene osebe, n. pr. nevera, pohujšljivost, izobčenje, i. t. d., gotovo in očitno znana, mašnik ne more brez sozjiga ropa k zakramentu pripomoči in zakona

blagosloviti; dokler zaročena oseba pokore ne stori, (le da se
kujši glo odorne, sme duh. pastir kot veljavna priča sprejeti
priobčanje o zakon, kakor pri gmesanik zakonih) ravno zato
ne smejo zaročenci pred poroko v eni hiši skupaj prebivati. —

2.) Stan posvečenjoče milosti Božje; zato naj zaročenci pred
poroko spoved in sv. obhajilo vredno opravijo. —

3.) Neuhajanje ovinalnega zakonskega gadržja. —

4.) Delivec zakramenta sv. zakona sta po splošnem pravno
gotsom aktu zaročena. Delivec sv. zakona, ko očitno
priča sklenjenega zakona je:

a.) v imenu sv. cerkve škof za svoj škofijo in lastni duh. pa-
stir geminov ali nevestin, ali mašnik, ki je po škofu ali last-
nem duh. pastirju pooblaščen in

b.) v imenu države lastni duh. pastir. —

Lastan vrednega opravljanja zakramenta sv. zakona
ima lastni duh. pastir zaročenc izpraševati, te objavni in
vredni sklenitvi zakona pripravljati, zakon po postavi skle-
pati, neveljavno sklenjene zakone pooblaščati in zakonske
prepise opravljati. Katoliški duh. pastir mora vedno skrb
imeti, da se zakoni Bogu dopadljivo sklepajo, in da se sklenje-
ni zakoni v sočestnosti ohranijo. — Ni pa dovolj, da duh. pastir
sam cerkvene postave, ki varujejo svetost zakona, zvesto spol-
nuje, ampak si mora prizadevati, da tudi vernike sočestost za-
kona spoznajo in ohranijo. —

V ta namen naj v pridigah in krsanskih naukih več-
krat vernike podčinja o svetosti zakonskega stanja, o nam-
nu, do bro tab, kakosti priprave, o krsanskem življenju o za-
konskem stanju, naj o tem oziru opominja bin bvari, zlasti
naj govori z vsa resnobo zoper napačno misel, da je zakon
le posvetno opravilo, preskrbljenje za življenje in zemeljski
raj poln sočnega veselja. —

Da bi oni, ki hočejo o zakon stopiti, svoj ozajemni poklic
bolje spoznati, so je v stari zavezi zaroke sklepali. — Sv. cerkev
je zaroke potrdila. — Duh. pastir naj gleda na to, da ver-
niki zaroke o časti imajo, naj odvrtačije lahkornost, lenost,

sktero se zarokne po pričmah, na plešiču, o grešnih shodih delajo, ravno tako tudi vsako silo, očitne zarokne, v pričjo svetokov se bolj pripočati, ker skrivne zarokne lahko veliko pohujšanja napravijo; tudi najčujc duh. pastir, da se po zarokah zakon kmali sklene.

§. 70. Izpraševanje ženinov: -

A. Le sv. Avguštin tudi, da je duh. pastirju pri sklenitvi zakona narvoče razumnosti in poznavne postave treba, zakaj nikjer se kaj tako lahko ne zgreši in ne pregleda kakor tu, in nikjer ni tako težko popraviti, če je bilo kaj nepravilno stojičnega ali opuščenega.

Duh. pastir na Avstrijskem mora pa pri posamični prigodnih dvojno postavo pred očmi imeti, namreč: 1.) napeljevanje za cerkvene sodnije o zakonskih zadevah, l. 1856, Ljubljanski cerkveni ukaznik list in Ljubljanski škofijski list; in

2.) drzavljanski zakonski l. 1811 in medveska postava 25. vel. travna 1868; zakaj dasi ravno oveljavnosti zakona pri Dogom in pred vsotjo le cerkev more postaviti in le cerkvena knjiga razsojevati, ima vendar tudi drzavna postava v oziru zakona veliko moč; drzavljanska oblast namreč določuje pogoje, pod kterimi hoče družbo dveh oseb pred sojoso do kot zakon spoznati in jimta brniti pravice, ki iz zakona izvirajo, kolikor se da le prisiliti in na te postave se opirajo drz. pravice zakona. -

st. Kedar se tedaj duh. pastirju ženinski oglašé, se mora naravno prepričati, ali sta oba, ali vsaj eden - ares iz njegove duhoonije, ako je doorn živo, ali je ženina ali nje saka ares iz njegove duhoonije, kar se zlasti v velikih vrstah lahko pumberi, je treba po gospodski potijerega spričevanja gospodarskega; pri kterem ženin ali nevesta staneje. -

B. Ako pa stran duhoonijanstva ženinov ni nič dooma, duh. pastir prihodnji zakon zapise v zapisnik in sicer: krstno ime, priimek, službo, znanje ali rodnost, rojstni kraj, deželo, duhoonijo, mesto ali trg ali vas, hiš. številka, dan in leto rojstva; oro ženinovo in nevestino; krstno ime; priimek,

službo, znamke ali rokodelstvo starsev, ki ne morejo, nje bi-
vajo, če se žive. —

B. Potem se mora duh. pastir prepričati, če ni nič zadiz-
ka, ki bi jima branil, v zakon stopiti. —

a.) Od ženitov, ki so rojeni na Kranjskem, Tirolskem, Pred-
avelskem in Solnograškem se zahtevajo oglasnice, t. j. pisane
gospodine privoljenja k ženitvi (politischer Eheconsens, Ehe-
meld-Zettel). — Uradniki in cesarski služabniki morajo
svojo ženitev svojemu višjemu naznaniti. Vojaki, ali koo-
pas čini pristeti ženini, morajo od svoje vojaške gospodine
pisano privoljenje k ženitvi prineseti; vojaki oslabljeni s
po boju (patentalni invalidi), ki ne prebivajo v vojaški
hiši, ne potrebujejo privoljenja vojaške gospodine. —

Drambooci, ki se niso prestopili III. reda starosti, morajo
imeti privoljenje k ženitvi od deželne vlade na svet otkrajne
ali mestne gospodine. — Inostranki morajo skazati osebo zmož-
nost skrbiti obljabi zakon po postavah svoje rojstne dežele,
ali pa spričevanje od svoje pristojne domačinske gospodine, da
jim tega kazovanja ni treba. —

b.) Medar ne popolnoma očitno in gotovo, da je žarična
oseba že doletna ali polnoletna, se zahteva kristni list ali pa,
če je iz domače duhovnije, se pogleda v kristne bukve. —

Kristnega lista je tudi treba, medar je doom o rodovinskem
ali svokrovskem zadizku. — Medar kristnega lista v spriče-
vanje doletnosti ni dobiti, spregleda to potrebnost deželna
vlada, v sili otkrajno poglavarstvo; — prosinjo za dotični spre-
gled pošlje duh. pastir do škofjiskoa in to do deželne vlade.

c.) Če je žarična oseba polnoletna, naj jo vpraša duh. pastir,
ali ima dovoljenje starsev, oziroma dovoljenje zakonskega
očeta. —

d.) Pri mladolitih osebah se treba privoljenja očetovega, ali kro-
ki bil oče umrl, privoljenja varhovega in c. kr. sodnije kot v š-
jega varstva ali pa spričevanja spregleda v letih ali iz pušanja
iz oblasti očetove ali varhove pred dopolnjenim 14. letom. —
a tudi doletne osebe, ki ne so po gospodini se dalje očetovi

ali varhovi oblasti podloženi, ali pa ktere se po gospodski očitne za
zapraobljive oblikane, ne morejo brez očetovega ali varhovega privol-
jenja v zakon stopiti. —

Atko je ženin ali mošta nezakonskega poroda, potrebuje, če
ni bila zaročena oseba, naslednjim zakonom pozabiti ni-
tena, tudi privoljenja varhovega in c. kr. sodnje kot vis-
jega varstva. —

Dolžnost inostrance se razsojuje po postavah njih doli-
ke in ko bi inostrance po postavah svoje države še ne bil dolžan
in bi ne mogel prinesiti spričoanja privoljenja očetovega ali
varhovega, bi se moral zastran daljnega k našim gospodstvom
obrniti. —

e.) Čko hoče v zakon stopiti oseba iz vnane države, mora,
kolikor se to, pa gotovo ne zarvidi iz drugih pisem, bloniti spri-
čevanje samek kosa stanu, t. j. moženosti ali ne moženosti mora
skazati sčitli list (Lidij-Schkin); udova ali udova mora
prinesiti mtoastki list prejšnjega soproga, če ni njegova smrt
očitno znana, ali pa spričevanje celkome sodnje, da je bil
prejšnji zakon neveljaven spoznan ali razvezan. — Ko bi
se bil prejšnji soproga, gubil tako namuč, da bi bil od nje
govega rojstva je preteklo 30 let in bi, adnjih 10 let ni
bilo o njem slišati, ali pa ko bi bil brez ožira na njegovo
starost še celih 30 let gubljen, ali pa ko bi bil v vojski hudo
ranjen, ali ko bi bil na laski, ki se je potopila ali straki
drugi bližnji smrti neobnosti in bi od tistega časa tri
leha nič ne bilo slišati o njem, je treba sbitnega otklica
ali spričoanja krovave sodbe, v katerem je smrt, gubljenega
izrečena. —

Udova, ki je nosica, ne more pred porodom, in ko bi bila
ni nosičnost doonjiva, ne pred pretečenim k. mescom v
zakon stopiti. — Ko bi pa veniar ali po otroščimih ali
po spričoanji izvedencev nosičnost ne bila veljiva, sme po
preteklih 3 mescih v velikem mestu deželna vlada v dru-
gih krajih pa tudi okrajno poglavarstvo dobi privoljenje k
novi poroki. —

f.) Zarad domovališča ali posebnega znanja ali opravila mora duh. pastir časi zahtevati domovinski list ali prava pisna povelja ali opraviila in službe. —

g.) Kedar se morajo obliki opraviti tudi v drugi duhovni, mo-
ra pred poroko tudi oblicni list domovinski kleti. —

h.) Poslednji naj duh. pastir tudi še j. mine popraša, če jima ni kak ščitnik, boki si razdaralen ali ovihalen, znan, kakor zaradi hudega z drugo osebo, slovesnik ali neslovesnih obljub, sorodstva, boastva, duh. sorodstva, dračjunaškega sorodstva, različnosti v veri med krščaninimi in nekriščaninimi, med katoličani in nekatioličani in Brezovci, tudi če se bo zakon sklenil s pismislom, svobodno, boki sila in brez staljenih pogoj.

Pri tem j. pravevanji naj duh. pastir ogledje vseh nepotrebnih, neprijetnih in videzno računovih vprašanj, in pri vsakem vprašanju si bode tudi, ovest oz roka (n. pr. znanje dogode, običnega slova, posatnega naznanila t. d.), zakaj da po tem ali unom poprašuje, tudi naj po potrebi zagotovce o teh zadevskih podučuje, in potem se le naj potrebna vprašanja stavi. —

Tudi priče so opravovati, ali so jim okolšine j. minov znanje, ali o kakem zadevku, ki bi bil zakonu teh zagotovce na poti in ki j. oldo kaj se skriven, kaj vedo in ali bi mogli soje s pričevanje s pravega potrditi. — Priče, ki se k poroki pri ozamjo morajo biti duh. pastirju znanje in poštene, klerd morajo pravega s pričevanje dati, h ki pozneje kuki priče bo pisli. — Venin, nevesta in priče morajo potem, kvi se govoriti z lastno ročnim poi pisom potrditi. —

Le vpravljanja, ki se v priče drugih ne morejo staviti, se morajo po okolšinah s svam začelo zagovce osebo obravnavati, ako ima duhovni pastir pravice oz roki k temu, kar naj pa tudi dotični osebi pove. —

Ako zakonski zadevki na dom, naj se dobro preišče in preodari, ali ibi kdaj se more odstraniti, potem se kavi na nadaljno podučevanje in napeljevanje duhovnega pastirja.

§. 41. Podučevanje ženinov.

Podučevanje ženinov zadeva kršćanski uka sploh in pa uka o
zakramentu se. zakona posebj.

č. Izpravevanje iz kršćanskega uka splohe

Ev. cerkev veléva, da morajo oni, ki hočejo, v zakon stopiti, v kr-
šćanskem uku po svojem stanu dobro podučeni biti, ter sicer otrok
ne morejo kršćansko rediti, ako sami najimernitnejših resnic se.
vere ne znajo. — Ko bi tedaj še ne bili podučeni, se morajo sedaj
po potrebi podučevati. — Kuh. pastir bo tedaj ali le posarnica
vprašanja (pri dobro podučeni) stavil, ali bo pa (pri nevednih)
popolnem podučeval n. pr. o b. resnicah, apost. veri, upanji,
molitvi, ljubezni, Božjih in cerkvenih zapovedih, grehu, za-
kramentih, obhajnji Božjih čednost, kraljja, dobrega namena,
i. t. d. — Ta se pomani kljivosti dostavijo, naj se ta uka predolgo
ne odlašá, ampak naj se ima pred l. obličem, more biti že pri
oglasenji ali vsaj po l. obličem. — Kedar in koliko časov naj se
podučuje, odločujejo posebne okolščine ženinov. — Kaj in koli-
ko iz kršćanskega nauka naj se uči, odločuje dosedanje podu-
čevje in zmogljnost žarocencev; pri mnogih je boljé, da se toli-
ko ne izprašuje, ampak da se resnice ponavljajo, glasti pri o-
mikanih je svetovati, kršćanske resnice razumno v pogovor vple-
tati, da je vse podobnejše vsakemu pogovarjanju kakor pa
izpravevanju. — Tisti pa, ki po rednem besledu bi Božji pridejo,
kakor vojniki, brodniki, čedniki, pastirji, posli v kršćanih in
drugi, se morajo natančneje izpraševati, da se jim more sprič-
evanje iz kršćanskega uka, z dobro vestjo dati; pri podučevanju
zelo nevednih žarocencev bi bilo najboljé držati se vrattrega
katekizma in poroka bi bila odložiti, dokler se žarocelnik
na potrebnějšíh resnic niso naučili; pri zmetanih zakonič
se morajo ločivne resnice temeljito in rla tanko podučevati.
Duhovni pastir naj si sploh prizadeva, dotične resnice
kolj secu kot spomirni vtisovati in naj se ogiblje vse na-
gajivosti. —

Kedar sta oba žarocenca iz domače duhovnije in pri

domaćem duh. pastirju poročevana, se ve da pisanje spričala iz krišanskega uka ni potrebno, ampak le tedaj, kadar sta iz različnih duhoonij, ali kadar hočeta o drugi duhooniji poročena biti, ali pa kadar prosita spregleda od onlicev. ~

B. Uka o zakramentu sv. zakona posebej. —

Uka za žentine o bistou sv. zakona in o zakonskih dolžnostih posebej je silo imeniten in koristen, velikokrat celo potreben; zakaj, ker ni tega podučevanja jih veliko po nevestro v sv. zakonski stari stopa in po nevestro v njem živi. ~

Žentine naj podučuje duh. pastir; duh. pomočnik pa le, kadar je duh. pastir zares zadrzan, pomočnik pa dovolj spreten. ~

Da duh. pastir o zakonu preveč pa tudi premalo ne pove; in da sploh ni pravi govoriti, naj se za ta uk dobro pripravi, naj spiše, kar misli povedati, naj govori z vso resno bo in mašnikovo vrednostjo in naj se o sibi je vsega, kar bi bilo zoper sramožljivost, ali kar bi ne spodbadalo ampak pohujševalo. ~

Duh. pastir naj ima najprej pred očmi namen tega podučevanja, ki je pospeševanje svic žentinov; da o zakonskem stari dobro podučeni vanj stopijo, da zakonske dolžnosti pravo spolnijo, svicno in Bogu dopadljivo žive in kreddjo zveličanja dosežejo; naj podučuje z ozirom na komstki in otaonni stari in na onanje okolsticne žentivoe (različnost starosti, prebivanje pri starših, očim, mačehi, taster ali tasteri), naj podučuje po samem, ali kadar jih oč skrupaj podučuje, po spolu in po vsacem stari; kar se o tem podučevanju ne more povedati, naj odloži za uk o spovednici ali pred poroko ali po poroki. ~

Verstata naj se duh. pastir z vso prijaznostjo, ko prijatelj, svikovalec in oče, da žentini z ganparjem, ne pa s strahom k nauku hodijo, beseda vodi po ljudna, pa vendar tudi vredna (ne pa osabna, še manj pa pohujšljiva).

Žačne naj duh. pastir tako le:

„Silno imenitno je, kar mislite storiti; zakaj zakonski stari, v kterega hočete stopiti, je imeniten za nebesa, za zemljo, za celkev, za državo, za vas same, ker na to, kako vanj

stopite in kako v njem živite, se opira vsa sreča za ta in za uni svet, za sedajnost in za večnost; zato je cerkev z materno skrbjo in ljubeznijo zapovedala, da naj se zaročenci o bistvu zakonnega stanu in o zakonskih dolžnostih dobro podučijo, da jitu bo v sebi in v veličanju, ne pa v pogubljenju. Kar vam bom tedaj v imenu in po povelju naše sv. cerkve povedal, poslušajte z dobrim in pripravljenim srcem? ...

Naslednji poduk naj se ima po tej-le osnovi:

- 1.) postavljenje zakona (vaju - en. moč, - ena žena, ga vse življenje); -
- 2.) zakrament po kristusu; -
- 3.) nameni zakona (množenje člov. rodu, reja otrok, vzajemna pomoč); -
- 4.) potrebitve za vsak zakon:
  - a.) potrebne lastnosti zaročencev, kar biče telo: zdravje in moč; kar biče duha in sicer d.) um: omiko, potrebno znanje kristanskega ukra; β.) voljo: trdnost, samostavno delanje; -
  - b.) voja na onanje razmere prihodnje stopinje v družbenem življenju: rokodelstvo, pridobitev življa za družino, dislejn poročen ali vdovsk, različnost starosti, vere, prebivanje v domači ali tuji deželi; -
  - c.) vzavrnitve cerkvenih in državnih postav; zakonski zadizki; razdiralni, oviralni, cerkveni, državni; potrebni doeti; -
- 5.) Pravice in dolžnosti ki iz zakona izvirajo:
  - a.) ko sopruzi:
    - α.) občm: ljubezen, enaka ljubezni med kristusom in cerkvijo (oba le eno telo, surovo raobanje od oračevati), edinstvo, zvestoba (zakonska čistost), zakonska dolžnost, vzajemna pomoč - telesna, vrtaona, občkov - da lože soje dolžnosti spolnijeta, in v nebesa prideta; posebej tedaj se ne smeta zafustiti, ko bi tudi prišlo preganjanje ali katera koli nesua; skupaj živeti do smrti, dokler Bog ne loči (prepire, ločite od oračevati, molčati, ne drugim točiti); -
    - β.) parobn: moč je glava družine, njemu gre tedaj gos podurjenje in goslovanje vse družine, skrb za njen življ in za

njino čast, terajima družino in hišo oskrbovati z modrosrčno in vro ljubeznijo s potrpežljivostjo in prijansko ljubeznijo do žene in otrok; — napake: če je onaj pitek, pijanec, zapravljivec, onemarn, brezbožen, len v službi Božji i. t. d. —

Žena bodi podložna, kakor je cerkev Kristusu podložna, ponižna, potrpežljiva, ljubeznijiva, potrpežljiva, prizannašljiva mojičinim slabostim; molčična, ki tudi staršem oretoji, ampak le Bogu in spovedniku; dobra gospodinja, skrbna za otroke, čedna, snajna, ki rada domače reči v čed spravlja in po drugem se opravičuje; — napake: prepisljivost, jezicnost, lakomščinstvo, zanemarjanje otrok, mnanjnost, nevednost v gospodinjstvu, neomikanost i. t. d. —

b.) ko starši:

a.) telesne: potrebno opominjanje zaradi pravega obnašanja noseče matere in v otročji postelji, ob enem opominjanje zaradi krsta o sili in zaradi opeljavanja, — smrt d. telova v materini postelji; —

b.) umstva, vraona, verska odreja otrok; napeljevanje, preko se zmožnosti otrokom kuče in razvijajo, verske vaje, šolska dolžnost/pri imenitnikih stanovih opominjanje zaradi izoblitve domačih učiteljev, rednikov, zaradi odgojilnic; —

c.) ko gos podarji in gos podinjje:

a.) obnašanje proti postolm (hlapcem, dekletom), dolžnosti do njih b. telesnem, umskem, vraonem, verskem oziru, posebej v oziru šole, cerkve, pridig, kršianskega ukral. vozim domače službe Božje; zjutraj lin zvečer, z lasti v adventu in v postu; v oziru spolstovanja cedkvenik zapoved: ob nedeljah ne delati, poste goesto spolnocoati, v postu ne trpeti trupnega razveseljevanja, plesa; v oziru čuje nad njihovo obhjo: godbo in ples, shajališča; —

b.) po posebnik okolščinah podučevanje zaradi kršianskega obnašanja do očeta, matere, tate, in tate; do drugih rodovincev: strijca ali ujca, tete, popol bratov in popol sester i. t. d.

d.) ko sosede: prijaznost, mirogljubnost, pravico, do brot.

živost, —

- c.) Ko poročnik in družabljani: obnašanje do gospostva, dolžnosti in davične dodejave, ljubezen do domovine, zvestoba tucesarja.
- d.) težave in tepljenja v zakonskem stanu n. pr. zgodnja smrt: soprogov, nič ali preobil otrok, bolni otroci, potrebni krajje dela, uboštvo, domaica neneča, požar, povodenj, živinska kuga, zapuščenje staršev, izselitev iz domaice dežele, guba, majhnih ali velikih otrok, preganjanje, obrekovanje i. t. d. To vse morata vzajemno trpeti.

Čistočki za zaslužno prenašanje tepljenja:

f.) Priprava za zakonski start:

1.) dolžna: gotobno o glavičje, molitev, izpravevanje ženinov zaradi zadržkov;

2.) boljnja: gotobnost o zakonskem stanu, (ne v eni hiši skupaj sprevičati, ogibati se vsacega ne priuščenega znanja) sivošč (če le mogoče, dolga sponid); —

3.) šlovesnost pri poroki: kako se obnašati dan poroke, razlaganje še pri poroki, ogibanje vsega nepristojnega dan poroke, obhajanje obletnice i. t. d. — K sklepu j'čelnato opominjanje v duhovni spomin, ako je mogoče, pripravne bukve o spomin za ženine. —

§ 2. Oklic ženinov in spregled od njega. —

I. "Preven se zakon sklene, se mora še po ženinovem in neovstnem duhovnem pastirju ob 3 nedeljah ali praznikih medopravilom sv. mašč očitno oklicati, in s lehernt, komur je zovan kak zadržek, se mora opominjati, da ga razodene; oseba garočencev naj se na tanko ozglóistom, da se pove krstno linve obek in priimete, in rojstni kraj, in starost, in stan, in domovališče." — Iz teh besedi za potučenja duhovne sodnije (I. d. Sba.) se vidi, da mora prihodnji zakon očitno oznaniti lastni duh. pastir garočencev, ali duh. pastir ženinov in nevestin. Tedaj če sta ženin in nevesta iz adono tiste duhovnije, se oklicujeta samo v enem kraju, če sta pa ženin in nevesta iz različnih duhovnij, se oklicujeta v obeh krajih po ženinovem

in ravno tako po nevestinom duhovnem pastirju. —

„Ako ženin ali nevesta nima samo pravega ampak tudi nepravu domovališče, naj opravi 3 kratno oklic duh. pastir pravega domovališča, in pa tudi duhovni pastir nepravega domovališča“ (S. 61). —

„Kdo bi se pa primerilo, da bi bilo zunaj pravega domovališča imel več kot eno nepravu domovališče, je zadosi, če njegov zakon prav oklic duh. pastir pravega domovališča in pa eden izmed duhovnih pastirjev, v katerih okraju ima nepravu domovališče“ (S. 61). —

„Ako ženin ali nevesta se ne stanuje vsaj 1 tedno o nobeni tistih duhovnj, kjer bi se po povedanih pravilih imel zakon oklicati, naj se zaven tega še oklic v duhovniški cerkvi tistega kraja, kjer je zadebna oseba nov nazadnje vsaj 1 tedno stanovala; ko bi bilo pa zaradi posebnih okoliščin težko spolniti to zapoved, naj se za stran te roči strofu spo-koči“ (S. 62). —

„Pri tistih, ki nimajo pravega domovališča in v kraju nepravega domovališča, tudi se ne prebivajo 1 leto, se mora oklicati še ondi, kjer imajo pravico domovanja (Heimathsrecht), ali če nimajo nikjer take pravice, naj se, kolikor je mogoče, oklic tudi napravi v duhovniški njih rojstnega kraja“ (S. 63). —

„Ako pa zaročence nima ne pravega ne nepravega domovališča, naj se zakon oklic v duhovniški cerkvi kraja, kjer ti sti čas prebiva, in pa tudi v kraju, kjer ima pravico domovanja, ali, če je nikjer nima, kolikor je mogoče v duhovniški rojstnega kraja“ (S. 63). —

Zakoni med kat. in nekataličnimi kristjani se morajo o-
sklicevati pri očitni službi Božji duhovniškega okraja verske
družbe ženi nove in nevestine, kakor sicer postaba pelava.
(Zgledni zakonik l. 1869). —

Zakone oseb, ki se stjejo v nestoječe vojaško, bodi si,
da so v vojaški službi ali da so izpničene le za čas, oklicu-
je postavljena vojaška duhovščina; domače ali nevojaški

duh. pastir jih oklicuje le toliko, kolikor to zadeva postava zaradi pravega ali nepravega domovališča. ~

Za kome oseb, ki se štejejo v stojčee pojaštee, oklicuje domači duh. pastir tistega kraja, v katerem stanijejo; ko bi take osebe v tistem kraju še dosti dolgo ne stanovale, morajo tudi oklicani biti drugi, tjer so poprej oči časa stanovale ali pa soje domovališče imeli. (Vojaška postava 19. vel. br. l. 1858.) ~

Vojaške, ki so sicer izskizjeni, pa še prihajajomi za silo, oklicuje vojaška duh. okščina, kedar so v vojaški službi, njih zakon pa oklicuje samo domači duh. pastir, kedar niso v vojaški službi. (Voj. post. 12. pros. l. 1854.) ~

Oklici se morajo ponoviti, če se v 6 mesecih, ko so bili opravljeni, zakon ne sklene, ali če s kof ukazuje ponovljenje ko je še krajši čas pretekel. (S. 64.) ~

Dokler oklici niso prav opravljeni, se zakon ne more dopuščno skleniti. (S. 65.) ~ Zakon bi sicer o taki okolsčini veljal, pa ne bi bil sklenjen brez greha, kakaj kedar se oklici ne opravijo, je nevarnost, zakon z zadejkom ali neveljano skleniti. ~ Krivega duh. pastirja bi zadevala cerkvena in dijaona kazens. tvid. zbor je tudi pristavil, to kazens. da, ko bi kdo brez zapovedanik oklicev zakon sklenil, in bi se potem kak razdiralen zadejek pokazal, ta poročimmi vreden cerkveni do brotel in hie more linoti uparja, da bi se mu spregledal zadejek. (Seja XXV. o pravaonavi zati. V. p.) ~

II. Raziradno pa bečko in dijaona oklice tido zapoveduje, se vendar iz posebnih vzrokov more do biti spregled oklicev. ~

Podučetje za duhobrne sodnije pravi: „Spregled vsch 3 oklicev se daje samo v prav silnih prigodkih; spregled 2. ali 3. oklica pa samo iz imenitnih in do velj doklaganik vzrokov.“ (S. 82.) ~ Spregled vsch 3 oklicev daje škofje, kedar se je bati, da bi kdo skleniloe zakona duhobrne ne zadejal, kedar je smutna nevarnost bližinja, kedar imajo šljubje sploh dve osebi za poročeni, daki med njima ni pravega zakona; toded skrbno je treba pozvedeti, ali je tudi popolnem ves, da ji vsakio ima za poročene. (S. 84.) ~

Spreglid 2. in 3. otklica dajo škofje, kadar se uventni ali postni čas bliža in se zakonam more odložiti; če so osebe visocega stanu, kjer je bila sklenitev zakona že poprej na temko privarjena, no bi se ženim moral naslo preseliti zaradi imunitnod opravlja, no bi odkladane zakonska zaradi poprejšnjega pregledjenja preveč pokunjajanja delala.

No bi se zaradi bližnje smatne nevarnosti zakoni ne, mogel odkladati, sme spregled, vseh 3 (treh) otklicev, o hujš. Škofiji dati dekan in p. narvočiji sili lastni duh. pastir, - ali parohini, kterim se spregledajo vsi 3 otklici, naj vselej pred duh. pastirjem, kteremu jih gre podučiti, v prisego potvijo, da ne vedo za noben zadežek, ki bi njih zakonu nasprotoval. (§. 85.)

Ker otklice zahteda tudi državna postava, da bi ne bil kakš. zadežek za državojanke pravice zakonskih in otrok, gatoraj je, po sprejetem cerkvenim spregledu otklicev, se iskali spregleda pri državni oblasti; v krajih, kjer ni deželne vlade, more 2. in 3. otklic spregledati kraljska oblast; v krajih pa, kjer ni kraljske oblasti, tudi okrajna gospostva; vseh otklice pa spregleduje deželna vlada, v prav silnih prigodkih tudi kraljska oblast, in kadar spricana bližnja smatna nevarnost odloga ne trpi, tudi okrajna gospostva ali srenjska gospostva, ki okrajno gospostvo namreka je, vendar pri spregledu vseh 3 otklicev tudi državna oblast zahteva prisego pred duh. pastirjem in, če je mogoče, tudi pred državnim blažnikom, da ženim in nevesta ne vesta za noben zadežek, ki bi njunemu zakonu nasprotoval.

Larocenci tedaj sama in v svojem imenu išča pri škofji, - ston spregleda otklicev, in prošnji bodi priloženo spricavalo iz kraljskega ukra in pristajeno potvijo je lastnega duhovnega pastirja, da so ozroki, na ktere se prošnja opira, resnični in da je spregled otklicev v tem prigodku vseljiv; po tem naj garocenci sami in v svojem imenu iščejo pri deželni gospasti spregleda otklicev, in prošnji bodi priloženo spricavalo iz kraljskega ukra in je prejetega cerkvenega spregleda. (Lo S. H. državne zakonika sme pa duh. pastir sam z zamolčanijem kraljskega imena ženimov pri deželni vladi prositi spre-

gleda vseh 3 obliče, kadar hočete 2 osebi poročeni biti, od katerih se je že prej sploh mislilo, da ste poročeni) ~

§. 73. Spreved zak. zadev kov.

Atko se pri izpraševanju zominov ali pozneje med obličci kak zadevek razodene, se obličci ustavijo, in, če je en zaročence morebiti iz dublje duhovnije, se njegovemu duh. pastirju to sporoči. — Raono tako moča duh. pastir tudi zaročence opominjati se vsega nevarnega in naboljiviga to varstva med sabo ogibovati, in, če ni upanja dobilo spregled, se voljno postavi spodročiti, ker cerkev v natorni in Bogu postavi nič ne more spremeniti; če je po upanje in voljo dobilo spregled, naj duh. pastir zaročence podučiti, kako bi mogli dobiti. ~

Pred vsem drugim je pri prošnjah za spregled razloček delati, ali je zadevek očiten ali je skrivten. ~

a.) Če je zadevek že, ali če lahko bo očiten, je zopet gledati, ali je cerkveni ali je državni, ali cerkveni in državni obenom. —

d.) Če je očiten zadevek cerkveni, morajo zaročenci očitno prošnjo, ki se opira na taktire oz. roke, napraviti do škofijstva, in duh. pastir mora prošnjo pristaviti svoje potjeenje, da so razlogi, na ktere se prošnja opira, resnični, in da je spregled voljo, v tem pa mora duh. pastir silo vesten biti in ne sme nikdar pozabiti, da bi duh. pastir s potjeenjem neverničnega razloga dal priliko k podobni neveljavnega spregleda in tedaj h. Aple. niti neveljavnega zakona; in ne samo, da bi imel na vesti neveljavnost zakona, ampak bi si še nakopal kazen cerkve, ki je postavljena tistim, ki se s skrivnim pričevanjem pregruše (crimen falsi); Corusit. Bened. XIV. Ad apostolicam 25. prečana 1742. ~ Vpisani prošnji za odvezo ali spregled zak. zadeva se mora zadevek z vsimi okolštinami, po katerih se radna njegova kakboost, razločno povedati; tudi naj se vgrati, na ktere se prošnja opira, s potrebnimi spričbami (s kristnimi listi, rodovinskim deblom, ubožnim listom) potrdijo, pri zadevu samem ne sme biti nobena okolštinna zamolčava, ki bi zadevek spremenila ali poviksala;

Zlasti se ne sme prikrivati grešna združba, ki se je morebiti zgodila med ženinom in nevesto, in če se je tista zgodila s hribov-
nim namenom s pregledom tem pospesiti, se tudi ta namen ne
sme tajiti. ~ Osebe, ki iščejo spregleda od kacega zadizka,
ne smejo med tem časom imeti katke posebne zadizbe misel-
boj; če se kraj brovi pregreše, si odvezo obtežje, ali o ničstore.

β) Če je očiten zadizek državen, naj se garočeni v prošnjo za
spregled obrnejo do dotične deželne gosposke. ~

γ) Če je očiten zadizek cerkven in državen obenem, naj
se garočeni v prošnjo za spregled najproo obrnejo do škofij-
stova in po prejemu cerkvenem spregledu naj se se le obr-
nejo v prošnjo do deželne gosposke, da prejmejo spregled od
državnega zadizka. ~

δ) Kak pa z Deva skivone zadizke, t. j. take, kateri duh.
pastir ali ta sprovedi ali sicer pod zavezo molčanja izve,
napravi duh. pastir prošnjo za spregled z zamolčanjem pravih
imena in — po prejemu pooblastitve — da duh. pastir spre-
gled od skivonega zadizka pri sprovedi po odvezi od grehov/ in
super auctoritate apostolica mihi specialiter delegata dispen-
so te cum super impedimento N. N.). ~

Sploh duh. pastir garočencev nikoli ne bo naravnost spod-
badal, da naj zadizek v prošnjo za spregled odstrani, ker
duh. pastir moral vidno pred očmi imeti živo, da je cerkev zadiz-
ke iz imenitnih vzrokov postavila in da je Trid. zbor veleoval,
da naj se zakoni le malokdaj s spregledom sklenejo. (Sej. XXIV
o poveravni 5. pogl.). — Duh. pastir naj tedaj po okoliš-
nah ženinom ozrotke postavljenega zadizka razklada in
zgodom na te ozroke naj sklenitev zakona odsvetuje, se le,
če se ženini vopominjevanjem duh. pastirja ne dajo od-
vrniti od svojega sklepa in so ozroki za sklenitev zakona
jares pazni, n. pr. ogibanje pahnjstaja, svetnega zakona,
i. dr. ~ Še duh. pastir s potrebnim podučanjem ki dosegi spre-
gleda pomagati, toliko bolj, ker so zakonski zadizki postar-
ljeni v bratstvo naravnosti in ki z odličanji duš tre pa v ško-
do vernikom. ~

Kedar duh. pastir pri izprijavljivanju ženinov ali vsled otklicev igre za veljavno garoto, je dolžan tega, ki onostriansko in brez oziroma odstopi, opomniti, da ga svetost njegove obljube veže, in da torej ne more zakona z drugo osebo po pravici skleniti, dokler velja garota s prvo osebo; ako pa njegovo opominjevanje nič ne pomaga, nastvija osebo, ki je z odstopom razžaljena nagradi k tomu da se z zadevo osebo lepo zneni, da se razdere proa garota, ter ni upati srečnega zakona z osebo, ki od veljavne zarote odstopa le zato, ker ne feli zakona s prvo zaroteno osebo. — Ako je oseba, ki je zaradi neopravičenega odstopa razžaljena, škodo na premoženju tepela in ima tedaj pravico terjati odškodovanje pri sodnji, naj duh. pastir na vsi moči odbravnje tožbo pri doželni gospostvi in naj je spodbada k prijazni spravi in prijateljskemu pobotanju; v tem prigodku pa, ko bi se poškodovanje na premoženju pravno ne dalo dokazati, mora duh. pastir krivicega odstopnika zlasti pri spovedi opominjati, da storjeno škodo popravi, kakor temu vesta velja.

§. 74. Poroka.

K veljavni sklenitvi zakona se zahteva, da poročena privoljenja nagranita pred lastnim duh. pastirjem obeh ali enega dela, ali pred mašnikom, ki je po duh. pastirju ali škofu pooblaščen, ali pred 2 ali 3 pričani, — tako govorii podučenje za cerkveno sodnijo.

Pomniti mora tedaj duh. pastir pri poroki na slednje za-
povedi:

a.) Ker je k veljavnosti zakona potrebno, da se privoljenje v zakon z godi prvič lastnega duh. pastirja ali njegovca namestnika, mora poročena vselej poročati ali izvoliti namestnika tisti duh. pastir, v katerega duhovniji imata svoje pravo ali nepravo domovališče.

b.) Kedar sta ženin in nevesta osaki v drugo duhovnijo, je poroka veljavna, naj se z godi pred nebestičnim ali pred ženinovin duh. pastirjem.

c.) Njin, ki so brez domovališča, je lastni duh. pastir oni,

v cigar duhovniji raono bivajo, pa jih ne sme poročati, dokler škof sam ne podeli privoženja. ~

d.) Tujci, t. j. taki, ki so prišli iz druge škofije, glasti pa iz vnanje države in nimajo se gotovega domovališča ondi, kjer ravnno bivajo, se ne smejo smičati k poroki drugače, kakor če spolnjo vse, kar je treba k postavitni sklenitvi zakona. ~ V tej vičinaj se duh. pastir za vsak poseben prigodek posvetuje s škofijstvom. ~

e.) Vojaske osebe, ki se prištevajo k nekujecemu vojaštvu, imajo pravico poročevati vojaški duh. pastir in oziroma vojaški višji duhovnik po oblasti, ki je podeljena po apost. sedežu. ~ Vojaske osebe pa, ki se števijo k Hojčci vojaščini, imajo pravico poročevati lastni duh. pastir biskupovega domovališča. ~ Ako želi vojaški ženini po duh. pastirju nevojaske neveste poročeni biti, naj vojaški duhovnik nevojastvom duhovniku s spričevalom opravljenih oblicev vselej pošlje tudi prepustilo (Entlassungs-Schein), ker nevojaske duh. pastir ne more vselej prevoditi, ali so vsa pisma, ki so potrebna k poroki vojaške osebe, vsem, in se tudi vojaškemu duh. pastirju ne sme oduči prva pravica k poročevanju vojaške osebe; vendar pa sedanja postava nikogar ne sili k tej previdnosti. ~

f.) Tudi škof more poročiti ženina in nevesto in more tudi dužega mašnika pooblastiti, z lasti takrat, kadar se za gotovo ne ve za lastnega duh. pastirja poročencev, ali kadar povelenci nimajo svojega domovališča; vendar je pa zaradi državnih postopkov, vadi, da, kadar škof poroča, je vselej tudi pričujoč lastni duhovni pastir poročencev. ~

g.) Ako želi ženini o tujo duhovnijo k poroki izpuščeni biti, morajo imeti spisano dopuščanje ali prepustilo (delegatio) od svojega duh. pastirja, in če so morebiti celo iz tuje škofije, morajo prineseti spričevalo prostosti (testimonium libertatis) od svojega škofa, vselej pa je tisti duhovnik, ki poroča, zavezan se sam prepričati, da so ženini z vsemi potrebnimi k zakonu previdni, torej moralno preiskovanje ali sam sbrati, ali pa mora, da se to zgodilo, iz pre-

pristilnega lista razvidno biti. ~

h.) Duh. pastir, ki ima oblast poročati, bodi si tedaj ali re-
stvin ali zemnov duh. pastir, more to oblast izročiti tudi du-
gemu matrniku. ~ Vendar je pa treba, da je pooblaščenje iz-
rečno dovoljeno (licentia expressa); in sicer se ta oblast komu
more sploh za vsa pota podeliti, ali tendar tega ni, se onra iz-
rečno posebej dati, ako on, ki ima pravico, molčič da privol-
jenje za poročanja (licentia tacita), ni na poti veljavnosti za-
konne zveze; vendar brez nar silnejše potrebe naj nihče ne
oprauha poroke, ako mu duh. pastir ali škof ni izrečno dal
pooblaščenja. Sami dozdeono dopuščenje (licentia praesump-
ta) ne zadostuje, in tudi takrat ne, ko bi on, ki ima oblast,
dopuščenje na prošnjo tudi zares dal ali ko bi on reč potem
za dobro potrdil. ~

i.) Kdor je pooblaščenje poročevati prejel za vse pota, ga za-
more za vsak posebni pot tudi drugemu matrniku izročiti;
kdor je pa pooblaščenje prejel le za en posebni grad nima
pravice koga drugega pooblaščevati, razun če mu je bila
dodeljena. ~

j.) Duhovni pastir naj nikakor ne dopušč, da bi se zakon
sklenil po pooblaščenju, če škof ni izrečno dal dotičnega do-
voljenja. ~

§. 45. Sklenitev zakona med

Katoličanom in nekatoličanom. ~

Katoliška cerkev je v veljgajala sklepanje zakona med
katoličani in nekatoličani ter jih je z vsa strogo odraščevala,
da bi katoliški soprug ali otroci iz tacega zakona ne bili k
krivoverstov zapeljani, in zato nikdar ni privolila tacin za-
konov, dokler se ni vsaj imenovano nevarnost za katoliškega
sopruha in o otroke odvrnila. ~

Duhovni pastir imej tedaj te-le pravila o tej zadevi pred
oči:

a.) Ako hoče katoliška oseba z nekatoliško zakon skleniti

in se o ta namen oglasi pri duhovnem pastirju ali pri njegove-
nem namestniku, je njegova dolžnost misno, krotko in čubez-
njivo ji odsvetovati take zakon, je opomniti nevarnosti, kleri-
iz postavi sebe in otroke zaradi vere in jej tudi pred oči sta-
viti, kako težko je ohraniti edinost in mir med zakonstnimi,
ki miso edini v veri. ~

b.) Atko je zeman katolician in se pri vsem tem opominjevan-
ju ne da odsvetiti od sklenitve zakona z nekatoliško nevesto,
naj mu duh. pastir ali njegov namestnik pred oči stavi,
da je v vesti zavezan vse otroke, ne samo sinove, ki je njih
katoliška bodreča v tem prigodku je v avstrijski postavi
25. vel. traona 1868 zagotovljena, ampak tudi hčere v kat.
veri z vso skrbjo odrajevati; tudi sam sebe v kat. veri bolj
in bolj utrjevati, soji nekatoliškej ženi z lepim z glodom,
z lasti z aersnično pobožnostjo svetiti in jo za katoliško vero
privdopivati; poton naj njemu in nekatoliški nevesti po-
ve, da ne moreta cerkveno poročena biti, ako se v papajevem
pismu: „Cum Rom. pontifex“ 12. vel. traona 1844. l. staofene
pogoje, posebno pa odreja vseh otrok v katoliškej veri ne gago-
tovi, kar naj se z godi s pogodbo sklenjeno pri bilježniku, v
kteri se pogodilo, da bodo vsi otroci v tem zakonu najomi-
sinovi in hčere - v kat. veri odrajevanil. ~

c.) Atko je pa zeman nekatolician, in ako katoliška nevesta
pri obem spominjevanju venar hoče zakon skleniti z
nekatolicianom, naj jej duh. pastir ali njegov namestnik
pred oči stavi, da je v vesti zavezana vse otroke, ne samo
hčere, ki je njih katoliška bodreča je v avstrijski postavi
(potrijona) zagotovljena, - ampak tudi sinove v katoliški
veri, ki je za pravo spozna, odrajevati, in da bi se goper to
soje dolžnost zelo zelo predresila, ko bi doostila, da bile
sinovi v drugi veri, ki jo sama za krivo spozna, bili
odrajevani, da si moza pa z osb omižo prizadevati z ves-
nitno pobožnim žoljenjem tudi sojejele svojega kat.
vero privdopiti; nej pa in nekatoliškemu ženi naj
misno in krotko dopove, da moreta cerkveno poročena

biti le, ako se vse v papejevem pismu „Cum Rom. pontifex“ stav-
ljene pogoje, zlasti odreja vseh otrok brez razločka spola v
katoliške veri zagotovi, kar najse zgodilo pogodbo sklenjeno
pri bilježnikih, v kateri se pogodita, da bodo vsi otroci v tem
zakonu rojeni - sinovi in hčere - v katoliški veri odre-
jevani.

d.) Če tedaj ženin in nevesta to prostovoljno zagotovilo da-
sta in do tega spisano in po njima in po 2 pismih prav
podpisano pogodbo prineseta, smeta, ako ni drugega
zakonskega zadrijka, in je katoliški ženin ali katoliška
nevesta v kat. vku dobro podučena, napraviti prošnjo do
škofijstva, da dobi od sv. Pčeta zariji spregled oviralnega
zakonskega zadrijka: „različnosti vere med katoličani in
nekatoličani“, in po prejetem spregledu svre duh. pastir
ali njegov namestnik prihodnje zakon oklicati in po-
ročenca po katoliški šegi poročiti in sklenjen zakon v
poročno knjigo zapisati z opombo, da je bil zakon sklen-
jen s papejevem spregledom v sled blanege spisane a
zagotovila zaradi katoliške odreje vseh otrok; zagotovilo
pismo pa mora duh. pastir v duhovniški pisnarstveni
mo hraniti in čiti nad tem, da vsi otroci, ki bodo iz tega zaka-
na rojeni sinovi in hčere - in sicer v sled zagotovilnega pis-
ma, ki se mora v poslednjem predalu krsne knjige ome-
niti, se v krsne bukve za katoliške zapisajo in potem v kat.
veri tudi zares odrejajo.

e.) Če pa ženin in nevesta močeta dati tega zagotovil-
nega pisma in pri osem področijih in isti opločinjanju
močeta obljubiti odreja vseh otrok v kat. veri, jima onora duh.
pastir ali njegov namestnik mirno pa vendar resno po-
vedati, da ju ne more poročiti in da katoliški osebi pri spro-
vidi tudi odreje ne more dati, ker bi bilo to zoper njegovo
vesto - Ako odgovorita, da vendar močeta v zakonu stopiti,
naj oklicuje zakon, če so vsa druga pisma v redu, če ni dru-
gega zakonskega zadrijka in če je kat. ženin ali kat. ne-
vesta v krsniškem vku dobro podučena, ter naj mirno

čaka, kaj bosta poročenca storila. — Če prideta zaročenca z
2 pričama k njemu, da pred njim in pred pričami privoljen-
je v zakon slovesno izrečeta in zahtevata, da naj se njun za-
kon v poročno knjigo zapiše, — naj o svoji sobi to njuno izrečen-
je vzajemnega privoljenja v zakon pred pričama poslušata in
potem naj brez kakve cerkvene sege tako veljavno sklenjen
zakon z vsaki zapovedanimi garantii v poročno knjigo
zapiše in naj tudi sam sebe kot veljavna pričca (testis legalis
sicutus seu authorisabilis) v predalu zapiše z njima, ved za-
piše in v poslednjem predalu naj pristavi opombo, da je
bil ta zakon po ukazni papeževski pisni: „Cum Rom. pont.
brez kakovega cerkvenega obreda sklenjen. —

Predeln. duh. pastir izrekovanje privoljenja v zakon po-
slušata, mora katoliškemu poročencu še enkrat krhko in res-
nikno povedati, da je njegovo dejanje zelo grešno in si veliko
odgovornost pri Bogu nakopijuje, in ga mora tedaj grajati.

Enako mora katoliškemu poročencu misno in resnikno po-
vedati, da bi bilo zelo grešno, ko bi se dal še poročati nekatoliškemu
pridigarju, toliko bolj, ker take naslednje poroke avstrijska
poslada ne tija, ampak samo dooblynje. —

Popung (mož ali žena), ki je sklenil mesani zakon, se z versto
ovemarnostjo zelo progressi in zato ni vreden zakramentov,
če pa taka oseba po poroki svoj krivico spozna in si prizade-
va po praviti jo, kar je mogoče, in svoje verste dolžnosti
spolnijo, naj se ji pozneje zakramenti ne odreknjejo. —

Utem prilagoditi, ko ni cerkvene poroke, duhovni pastir
ne sme poročnine jemati, mora pa gledati na to, da se
vsil iz tacoga zakona rojeni otroci za zakonske, in kar vero
gledva, sibirski po očitovi in hiere po materini veri za katoliške
ali za nekatoliške v krstne bukve zapišejo, in da se za katoli-
ki zapisani otroci po katoliški veri tudi zares izvešajo. —

Če zahtevata spricalo o tem pred duhovnim pastirjem in
2 pričama izročnim privoljenju v zakon, naj se jima da po
tem izloček: Jaz podpisani duh, da sta F.F. in F.F. po
... sklicu, dne ... mesca ... leta ... v pričjo F.F. duh.

pastirja o . . . . in obeh prič. S. J. in S. J. obojestransko slovesno
privoljenje v zakon dala. ~

Če ima katoliška oseba v tem prigodku, ko hoče zmesani
zakon skloniti, pravo in nepravo domovališče in veonova
oblični list napraviti, naj se nareči po navadi, samostem
priustavkom, da je odveja osek otrok v katoliški veri zagoto-
ljena ali ni zagotoljena, da se un. duh. pastir od po-
stavi obradati. ~

S. 76. Raznanje ženinini v spovednici. ~

Modri in goreči spovednik oliko pomaga, da ženinini
v zakon sisto vestijo stopijo, na kar se večidel opira sreča
zakona in družine. ~ Kedar tedaj ženinine spoveduje, si
mora nar. bolj prizadevati, da sakrament so. zakona vred-
no in iz so. nameta kakor pronočeni o so. Duhu prejmejo;
gato naj ženinom ova ova moč priporočca dolgo spoved ali
čez vse želje je, ali vsaj od enih let z ozirom na njihov stan
in njihove zadeve. ~ Ta spoved se pa ne sme odlašati do po-
roče, ampak se mora že poprej (po prvem obliču) opraviti, da
se morejo zadevki ali odvejanja odstraniti, grešne navade od-
praviti, stoljena škoda popraviti i. t. d. - Tan poroče ali
pred poročo naj ženinini z novega k spovedi pridejo, ker imajo
ravno pred poročo veliko razmišljanja in skušnjava. ~

Ako so ženinini grešniki iz navade, naj si spovednik z vso
močjo prizadeva, s njih obuditi resnično besanje, trdni sklep
in željo v zakonstem stanu posvetiti se in jih tako vesti iz
grešnega življenja. ~ Sicer spovednik ženinim, ki so grešniki iz
navade klajje odveje kakor druge v enakih okolstvih, aka
pripravljeni in kočijo kmalo, opet k spovedi priti; če pa ne
raz. od svojih besanja, in do lepega opominjavanja otupljeno
ste kažejo, ne morejo odveje prejeti; vendar jim pa spoved-
nik spovednega listka ne sme odveči in tudi ne poroče, ako
n. poročki pridejo. ~

Pri spovedi se ženinini nar. boljje podučujejo o svetosti za-
konstkih dolžnost. ~ Gato naj podučuje spovednik ženinine

o namenu, kterim najstopijo v zakon, namreč, da se ozajm-
no podpirajo, kar zveličanje in častno vročo gađeva in da bi stro-
ke v strahu Božjem in za nebesa redile. ~ Ako stopita ženin
in nevesta v zakonski stan samo, da bi strezla svoji strasti,
gađeta in ne moreta upati Božje pomoči in Božjega bla-
goslova. ~ Spovednik bo tudi ženine podučevati in spod-
badati zaradi čednosti kterimi najsi prizadevajo v prihodnjem
stanu svetost doseči, kakorine so: Strah Božji, globezin do bo-
ga, prijaznost in vzajemna postrežljivost, voljno prenašanje
vzamnih napak in potepeljivost, gorečnost v molitvi, vja-
jemno spodbadanje z lepim zgledom, zakonska čestnoba, tovar-
no gospodarstvo in gospodinjstvo po stanu in okoljčinah.

Zaradi zakonske dolžnosti v temem pomenu (debitum
conjugale) naj opominja spovednik ženina previdno in krat-
ko, da ne smeja nič skriti zoper svetost zakona ali zoper vest
in naj odkritosrečno vprašata spovednika, ko bi v čem doornila,
vendar naj se jima to se le malo pred poroko pove, kar poprej
nimata na to misliti. - ljudje so velike srce zelo modri, kar
gađeva zakonsko življenje, imajo vse za pripuščno, ali pa
narobe pripuščno, - in kar je dolžnost za nepripuščno, -
živi veliko let v nevrednosti in si ne upajo spovednika za svet
vprašati; za dobro podučenje v tem so spovedniki vselej bilo kvalite-
ni in dostično podučevanje je v posebnim nebesnim blagoslo-
vom obdarovano. ~

§. 77. Pege pri poroki in blagslov nad ženini. ~

I. Poroka se začne s kratkim govorom, v kterem mašnik v
korski sučki in v beli stolici (ako je pa precej po poroki maša
za poročena, - v mašni obleki) ženinu in nevesti govori o
svetosti in dolžnosti zakonskega stanu; po tem vpraša maš-
nik ženina bosaj pred 2 pričateljico neveste. I. Ga svoj prav
ženo vzeti po postavah naši sv. matere kat. cerkve, reci ho-
čem? - Ravno tako vpraša nevesto: Ako hoče tega tukaj pri-
čujočega ženina I. za svojega pravega moža vzeti po postavah

naše so. matere kat. cerkve, reci: hočem." Na to denota ženin in nevesta pristana na okrožnik in si dasta desni roki v znamenje, da zdaj pred Bogom in križemsko družbo sveto potidita, da eden drugega ne bosta zapustila, če jimna Bog tudi nadlogo pošlje, t. št. da bosta ljubezljivo eden drugemu pomagala in do smrti skupaj ostala. Potem mašnik v znamenje, da Kristus sam ženina in nevesto zveže z nerazvezljivo gavezjo, sklenjeni desni- ci poročencev s isto navzkriž dvojico in svojo desnito na nji položi, rekoč: "Jaz vaji zvezem v zakon v imenu Očeta + in Si- ma in sv. Duha, Amen." Na to jim potropi z blagoslobojeno vodo v križevi podobi, potlej blagoslovi mašnik pristana, ki si je ženin in nevesta b. ajentno denota na zlati ali št. priki roke levece v vedno opominjanje, da naj si zakonsko zve- stobo do smrti na tako ohranita. ~

Poslednjic mašnik se opravi mo liter-ga potjerje in o- hranenje ravn storjene zveže ter potropi ženina in nevesto in pričujoč z blagoslobojeno vodo v križevi podobi. ~

II. Po poroki opravlja mašnik daritev so. naše in modrije posebni blagoslov nad ženinom in nevesto. ~

O tem blagoslovu govori že Tertulijan rekoč: "Kje moram dopovedati brečo tistega zakona, ki ga cerkev sklene, sv. d. aritev potedi, mašnikovo blagoslov znamenje, angeli oznani- jo in Oče nebeski ga dobrega spozna." ~

Za ženina in nevesto, kadar ota še ni bila nikdar poročena, opravlja mašnik, ki ima pravico poročati, lastno so. našo iz obljabe (missa votiva, v beli obleki (barvi) brez, Glava in, ker- foni's spominjanjem drugega godu in mal. 3. mestu tistega, ki se pri maši drugega godu na drugem mestu njegga spo- min dela, "predglasje" se ravna po častu, konec maše: "Hvalimo Boga" in (evangelj so. J. 1. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

in blagoslovljenja poročenec, spominjanje ob ljubljenem ma-
še in ta pa drug sklep in se opravlja precej ga zapovedanimi
molitvami. — Misel te maše za ženina in nevesto ali vsaj
prijetih posebnih molitev za ženina in nevesto med dru-
go mašo in gimo sklenjenega blagoslova je prvina sv. cerk-
ve, naj bi Bog uagtil potrost sodnega blagoslova na zakon,
da bi bil popoln podoba nerazločive zvezje Kristusa s cerkvi,
zakonikom in njih otrokom ozbeljenije za sedajnost in večnost.

Po Očenasih po sklepneta ženina in nevesta pred oltar, ma-
nik pa se prikloni skolenom preden Bog jo mizijo izbrisuje
in predno moli: „Reši nas sredi oltarja, — gre na desno stran in
moli iz masnih bukav, ki mu jih kneznik drži, s sklenjenimi
rokami na prst nad ženinom in nevesto, in proti njima obr-
njen molitvi: „Propitiare in „ Deus qui potestatem s predstari-
lym in „ Oremus“. — V teh molitvah prosi masnik Bog je
pomoci, naj bi bila nevesta kakor žene stare zavere verna,
modra, zvesta, samozljiva, čista in naj bi Bog občema za-
konstima dal gledati veselo svoje otroke, doseči zajeleto sta-
rost in priti v nebeško kraljestvo. — Pri besedi: „ Jezus“ kome
molitve prikloni masnik glavo proti sv. acinj, telesu na oltar-
ju, — gre v sredo oltarja, se zopet skolenom priprone in na-
dajuje sv. mašo, ženina in nevesta pa gresta zopet na svoja
mesta. — Po gazivljanju sv. krvi obhajja masnik tudi ženina
in nevesto, to obhajanje sicer ni zapovedano in se ne šteje za
bistvo blagoslova, pa naj bi sklenar ne. uprničalo, zakorn
je podoba zvezje Kristusa s cerkvi, zato naj bi sctudi poročen-
ci v sv. obhajlu tesno sklenili s Kristusom in s cerkvi. —

Po „ Hodimo Gospoda“ ali „ Pojdite maša je končana“ in
pred molitvijo „ Placet“ prejmeta poročenca od mašnika na
listni strani, preden blagoslovi vse pričujoče ljudstvo, posebn
blagoslov v molitvi: „ Bog Abrahamov, Izakov in Jakobov
naj izpolni nadjima svoj blagoslov, naj jima da veselje o-
stebnih in naj jima kida jidolclidi večno življenje.“ — Moli
pa to molitvo brez prištavka „ Oremus“ s sklenjenima ro-
kama na prst in obrnjen proti poročenca. —

Po velicanju mašine knjige najmašnik poročema vsakobno opominja, da naj si zvestobo ohranita ob molitvi in pastvi, naj zadržna bodeta, naj se ljubita in v strahu Božjem ostaneta. ~

Poslednjic še mašnik ženina in nevesto z blagoslovljeno vodo p krljčevi podobli po kropi in na to v. mašo ročica. ~

Zapisnik. - 1.) Po delitev in oziroma prejema slovesnega blagoslova poročencov je zapovedana, tudi sama na sebi ne pod snutnim grehom. - Ako se blagoslov precej po poroki ne more po deliti, naj se, ako je sno goče, pozneje podeli in sicer med mašo za ženina in nevesto, ki ima v tem prigodku ravno tiste pravice kakor v dan poroke in v zvezi s poroko. - Mašnik onora kumaj poročevanja vse opravljati tako, kakor bi bilo blagoslovljenje precej po poroki. ~

2.) Ako je več parov ob enem poročati, se mora pri vsakem posebej cerkveno sklepanje zakona na tanko, kakor je oveljavljeno, zgoditi; blagoslovljenje postanov pa in druge blažila se smejo za vse skupaj opravljati s splošnimi besedami; tudi se sme več parov pri eni maši blagosloviti, molitve pa se ne smejo v mnogem številu moliti. ~

§ 78. Zapisovanje sklenjenega zakona v posebno knjigo. ~

Duh. pastir, kateri ima pravico poročati, mora sklenjeni zakon z vsemi okoliščinami, ki so potrebne ali koristne gadokaz s pričevanja, z lastno roko zapisati v posebno knjigo svoje duhovnije in sicer po veliki ljublj. obrednika tudi v tem prigodku, kadar je mesto duh. pastirja pooblaščen mašnik poročati; zapisati pa se mora v posebno knjigo, kakor določujejo škofjstve in dežane postavbe: leto, mesec in dan poroke, domovališče, po okrogljčinah tudi rojstni kraj s hiš. šteto, krstno ime, priimek in znanek po odu ali sluzki ali opravilu, vera in starost, stan neporočen ali vdovsk. ženinov in nevestin, tudi ime in priimek, vera in stan staršev ženinov in nevestin, očeta in matere, datje ime in priimek, stan in vera obeh prič, in poslednjic ime duh. pastirja, pred katerim

se je poroka z godila. ~ Kaznamenjati se morajo pa tudi ja-
duski, ki so bili poravnani in vsa pisma, ktera to poravnanje
spručujejo, Kedar duh. pastir za poročevanje pooblasti mai-
nika, v kraju kjer nima domovaleša ne ženin ne nevesta,
mora to zapisati v poročno knjigo svoje duhoonije. ~ Duhooni
pastir kraja, kjer se zakon sklene, mora to opravilo opisati v
poročno knjigo svoje duhoonije in tudi pristaviti, od kterega
duh. pastirja mu je bilo pooblaščenje dano; - Uni duh. pastir,
ki je pooblaščenje dal, pa mora opravljeno poroko tudi zapi-
sati v poročno knjigo svoje duhoonije in zato se mu mora spo-
ročilo dati v 8 dneh. ~

Kedar je duh. pastir poročil osebo, ki se iteleje k nestojčej
vojasčini, mora precej po končanem opravilu poročni list
poslati k vojasčki oblasti v tistem kraju in sicer naravnost (ne
po škofjstovu), sicer pa tudi naravnost do bližnjega vojaskega
dopolnovalnega okrajnega poveljništva (i. Hilitail-Ergänzung-
Bezirks-Commando) po službeni dolžnosti (Kak ministerstva
za uk in bo gočasje d. soc. 1871). ~ To velja tudi odrojenih in odd-
vaskih listov vseh vojasčkih oseb brez izjeme, ali so oslubi ali
na odpuštu, ali zalozeni ali prambovel.

Kedar je bil avstrijski državljan poročen v onanji državi, pa
svoje sklenovanje veniar ohlani v cesarstvu, se njegoo sklenjeni ga-
kon zapiše v poročno knjigo tiste duhoonije, kjer zdaj prebiva. -

Če takem prigodku mora duh. pastir tistega kraja pisano
prošnje z dokazi sklenjenega zakona poslati do svojega škofa
in počakati njegovega odgovora. ~

§. 9. Poveljano sklenjenih zakonih.

Ako duh. pastir izve, da je bil zakon z razdiralnim zadetkom,
toraj neveljavnost sklenjen, mora sibo privedno razonati, da, ako je
mogoče, neveljavni zakon poveljavi; da pa tje zakonskega
mlim ne podere in tovarinskih grehov v zavidne ne spremeni,
mora najprvo z oso razumnostjo preiskovati lastnijo zakon-
skega zadržka (ali je skrivnen ali očiton), kakor tudi lastnijo
poročevanje (ali sta z dobro ali slabo vestjo o zakon stopila,

ali v miru ali v vidnem prepisu skupaj živita) in misliti na pomočke, ki bi se žrjirni dušna škoda odornila.~

I. Ako je zadržek, zaradi kterega je bil zakon neveljavo sklenjen, skriven, je razločevati, od kod ga je duh. pastir izvedel, ali iz spovedi ali zunaj spovedi.~

a.) Kedar duh. pastir in spovedi zakonske osebe in ve, da je bil zakon neveljavo sklenjen, je razločevati, ali je mođjenljiv ali odjenljiv, in v obeh prigodnikih, vali je obema neznan, ali je le eni ali obema osebama znan.~

a.) Če je zadržek mođjenljiv in li obema neznan, naj spovednik dozdevna zakonska v dobri vesti pusti, ako se pravo ne more skazati; podučenje o neveljavnosti zakona bi pa dalo bližnjo priložnost k zavidenemu grehu, ko bi se skupaj živela, ali bi bila pa velika nevarnost oskarnotenja, pohližavanja ali nezdravnosti, ko bi se zares ločila; v tem prigodku naj toraj spovednik molči, ker je bolj tovarinstve goebe priupiti, kakor pa priliko dati zavidenim grehom;

b.) Če je pa odjenljiv zadržek enemu ali ju obema znan, naj spovednik s prikritim inenom prigodek sporoči škofu in naj gotem stori, kakor se mu veloa; ali ko treba spovedanu naložiti, da naj poprosi cerkovno sodnijo, da izvee neveljavnost sklenjenega zakona, kedar se za zadržek da skazati in ni pričakovati hirmega življenja med poročencema in se ni otiok iz te zveze in tudi od državljanске strani ni zadržka zaradi sklenitve kroega zakona; ali pa bota smela ko brat in sestra skupaj živeti, ako je zadržek obema znan in se zakona po postavi ne more razdreti, prer se neveljavnost ne more spricati, ali pa ker družeta neveljavnosti nočeta dokazati, da bi se pohližavanje ne napravilo, n. pr. pri zadržku telesne neozdravnosti; in, ako bi enem iz skupnega življenja ne izvira bližnja gacična priložnost.~ Ko poslednje privoženje sedaje skazijim in sploh toskim, ki je njih zadržnost neono gotova;

b.) Če je pa zadržek, zaradi kterega je zakon neveljavn, odjenljiv, je zopet razločevati:

a.) Če je zadržek obema neznan, in se je, ko bi si spovednik otem

podučevati, bati slabih nasledkov, pohujšanja, stroje za otročje
rejo, ločitve ali nezdravnosti, naj ji pusti v dobri vesti in naj spo-
roči s rofu, ki ima preiskovati, ali naj se pomaga z izceljenjem
v koronini (sanatio in radice), ali naj sploh v dobri vesti skupaj
živita; če se pa iz podučevanja ni bati slabih nasledkov, naj
jima spovednik dobi spregled, in se le po prejetem spre-
gledu naj ji podučiti.

β.) Če je pa razdiralen zadizek le enemu znan, ki ga pa dru-
žiti ne more razodeti zaradi osramotjenja, pohujšanja, ali dru-
žih hudih škod., - ne sme zakonskega dela ne prositi in tudi ne
izpolnovati, s katerim koli, pa s čim drugim izgovorom, in ko bi
bil v bližnji nevarnosti nezdravnosti, če se moral ločiti n.
pr. popotovati, dokler se spregled ne dobi, če pa more spo-
vedanec zadizek brez nevarnosti danjctvu razodeti, naj tudi
to stori, pa z vso razumnostjo, in po tih se moral ločiti od za-
konske postelje, se držati zakonskega življenja in sploh skup-
no prebivanje s daljno priložnost spremleniti, ko bi se brez
pohujšanja in s pametnim izgovorom n. pr. popotovanja, ne
mogla popolnoma ločiti, dokler spovednik spregleda ne
sprejme.

γ.) Če je pa razdiralen zadizek obema znan, se moralata oba
zakonskega življenja držati, zakonskega dela ne prositi, ne
izpolnovati, in sploh skupno prebivanje v daljno priložnost spre-
mleniti, ko bi se brez pohujšanja in s pametnim izgovorom n.
pr. popotovanja ne mogla popolnoma ločiti, dokler po preje-
tom spregledu zakonca ne povečavita.

Če postojin. - Medar koli spovednik pri spovedi izve zadizek,
more sile previdno ravnati, da ne prelomi spovedne molče-
nosti, in medar je treba za onanje sodbo dobiti spregled in
zakon povečaviti, naj spovedanec no loži, da mu mora oro-
reči zmagaj spovedi, ali po okolščinah tudi duh. pastirju, razložiti.
Medar se da spregled iz celonju v koronini za no tvojso-
sodbo, naj spovednik pri spovedi tistega sopusta, ki mu je za-
dizek znan, po odceji od grehov zabij vsinjel spregleda se pri-
stavi to-le:

„Ego potestate apostolica, mihi specialiter et expresse demandata matrimonium a te St. cum St. in consensu adhuc permanente nulliter contractum in radice eius sano et consolidato problemque susceptam et suscipiendam legitimam declaro in nomine P. et F. et Sp. s. Amen. - Passio etc. - To se sme tudi zgoditi, če zadržek ni nobenemu znan in se tudi nobenemu brez največje nevarnosti ne more razodeti; ni pa treba, da bi se sprejeti s pregled nad obema tako izročal, zakaj če je le nad enim izviden, je zadržek odpravljen. -

B. Kedar pla dnh. pastir zunanaj spovedi izve, da je bil zakon zaradi razdiralnega zadržka neveljavno sklenjen, kaj se po tem ukona:

- a.) Pred osem naj z vsjo previdnostjo in natančnostjo preiskuje, ali je bil zakon zaradi razdiralnega zadržka sklenjen, v kak mul bojo duhovniške knjige kaj bolje služite; ako naznalo ni resnično, naj dnh. pastir naj namreka podučiti o neresničnosti njegovega naznanila; ako je pa resnično
- b.) naj dnh. pastir namreka poprašuje,
- α.) ali je zadržek le njemu, ali tudi drugim znan;
- β.) če je tudi drugim znan, koliko jih je, kaj naj vedo;
- γ.) ali tudi zakonska vesta, da je njun zakon zaradi dotičnega zadržka neveljavno. -

C. Če je razdiralen zadržek le naznanilec ali k vicemu le nekterim ki se sme na njih molčanje zanesti, znan, naj dnh. pastir odlewa molčati o tem, ter naj povi, da bo sam storil vse, kar je treba k odpravljenju zakonskega zadržka in k poveljavnju neveljavnega zakona; natto naj napravi prošnjo za spregled skribovega zadržka, če je vujintiv? -

d.) Če je pa naznanjen zakonski zadržek zunanaj nekterih zanesljivih molččih oseb tudi zakonski na znan, naj jimta dnh. pastir pove, da obraba, dokler se do bita spregleda in dokler se zakon ne poveljavi, zadržna biti; pri tej priliki naj ji tudi vpraša, ali sta oba ali vsaj eden s dobri vesti zakon sklenila, in doorsila ali ne, ker se morata oholičina v prošnjah za spregled omeniti. -

II. Ako je na zadržek, zaradi kterega je bil zakon neveljavno sklenjen, je očiten, ali se je bato, da bi ne bil očiten, je razločebati, dali je neodjenljivo ali je odjenljivo. ~

a.) Ako je očiten gladiček neodjenljivo, je dolžnost duhoovne sodnije zakon za neveljaven spoznati in dozderna zakonstva ga oselj ločiti. ~

b.) Ako je na očiten gladiček odjenljivo, naj se napravi prošnja za spregled za sodnije sodbo, in dokler spregleda ne sprejmeta in zakona ne povlečavita, morata dozderna zakonstva osaj po noči ločena biveti, da se očitno pohujšje je odvrne; tudi v tej očitni prošnji za spregled se mora naravnost povedati okolščina ali sta z dobro ali slabo vestjo zakon sklenila in dovršila. ~

§. 80. Povlečavanje neveljavnega zakona.

Ako se ima neveljavno sklenjeni zakon povlečaviti, ni dovolj, da se razdiralen gladiček odpravi, ampak to odpravljeno gladiček se mora obojestransko privoljenje v zakon ponoviti, potem se le dobi neveljavni zakon svoje veljavo. ~

To ponovljenje obojestranskega privoljenja v zakon je pa ali skrivano, nevar se zgodi le pred obema zakonstima, ali pa očitno, kedar se zgodi pred duh. pastirjem in dooma pričama. ~

I. Skrivano ponovljenje obojestranskega privoljenja v zakon, ali povlečavanje neveljavnega zakona je tega sodbe vesti. ~

Če je bil razdiralen gladiček, zaradi kterega je bil zakon neveljavno sklenjen, spregledan po sklonem postu ali samolga sodbo vesti, se tudi privoljenje v zakon skrivaj ponovi, t. j. k povlečavanju zakona je gladiček, če oba dozderna zakonstva le prvič samo ponovita svoje privoljenje v zakon, torej brez duh. pastirja in brez prič, če je bilo le prvob privoljenje v zakon dano po postabi prv. glasa, t. j. v prič duh. pastirja in dveh prič. ~ To ponovljenje privoljenja v zakon se mora pa zgoditi obojestransko s zavednuti dozderne neveljavnosti zakona z vso prostostjo in zunajmni zvanenji;

kdaj se ima tedaj privoljenje o zakon na skrivnem ponoviti, naj duh. pastir (spovednik) dojde na zakonska področja, kako naj privoljenje o zakon ponovita; v tem prigodku je potrebno biti, ali oba dozdovna zakonska vesta za zadržek, ali je še enemu znan. —

a.) Če je zdaj spregledani razdiralni zadržek oboma znan, morata po prejetih odlozi privoljenje o zakon med seboj ponoviti tako, da moči reči ženi, da jo hoče vzeti za svojo pravo ženo, in žena reče možu, da ga hoče vzeti za svojega pravega moža. —

b.) Če je pa zadržek le enemu znan, mora svojemu družetu naj prvoo naznaniti, da je bilo prejnje privoljenje neveljavno; pa s previdnosijo, da se pregreha ne razdane, ali škrajba ne napravi; potem morata oba dozdovna zakonska sodje privoljenje o zakon ponoviti, kakor se spovednik too v odlozi nem Guismulwclaj ukazuje: „Picta muliere (viro) de nullitate prioris consensus certiorata, — sed ita caute, ut lateris delictum nunquam detegatur.“ — Posebno skovilo za to privoljenje ni zapovedano; Bened. XIV. (Instit. eccl. n. 87) sočuje to-le:

„Nunq̄ naj reče družetu: „Kaj je bila najina poroka, jo manj, kako pravega privoljenja; zdaj ga hočem jaz dati, ali ga hočeš dati tudi ti?“

Čko je možnik, ki ima spregled izvršiti po dobrem preodanjenju prepričan, da bi se s takko naznanitvijo neobvarnosti sklenjenega zakona huda škrajba napravila, ali se celo zakon razdel, bi bilo po škofjstvu pri apost. sedežu prositi ali opuščenja pristanka / altara parte de nullitate prioris consensus certiorata) ali pa izcedjenja zakona o kormini, t. j. potrijenja pravega privoljenja v zakon tako, da ga ni treba več ponoviti. — Vnujnik okoljsemah sme škofj dozdovnin dopuščenjem (licentia praesumpta) dati spregled; in o narovejši sili, ko je ni druge pomoči in velika nevarnost proti, bi imel drug, ki mu je zadržek znan, po prejetem spregledu, privoljenje o zakon ponoviti le z dejanjem, namreč z izpolnitvijo zakonske dolžnosti v takem namenu. (Bened. XIV.

Instit. 87; Lig. II. III. ~

II. Očitno poveljenje obojestranskega privoljenja o zakon, ali po oveljavitvi neveljavnega zakona za onanj sodbo. —

Kedar je razdiralen zadržek očitno, talise je bati, da bi ne bil očitno, in se spreveda da bi po očitnem potu, ali za onanj sodbo, se tudi neveljavni zakon poveljavi za onanj sodbo, ali privoljenje o zakon se očitno ponovi, t. j. pred duh. pastirjem, v čigar duhovni imata domovališče in pred 2. pričama, vendar bolj na tihoma in brez slovesnosti, praviloma brez obliče, o cerkvi pri guprtih bratih ali v agradu, ali v duhovniškem poslopu, če zadržek ni sploh znan. — Če je pa neveljavnost zakonske zveze (n. pr. svetnega zakona) sploh znana v kraju, kjer se ima poveljavitvi zgoditi, se onora privoljenje o zakon, — da se očitno po bližnjem popravi, — očitno ponoviti, če strof zaradi posebnih okolščin tihoga ponovljenja ne deleva; — pa o tem pogodku se morda očitno potujtanje kako drugače popraviti. —

Duh. pastir naj to očitno poveljavitvi zakonske zveze vselej zapiše v poročne knjige; če je pa neveljavni zakon bil sklenjen v drugi duhovni, naj to še naznaniti duh. pastirju tistega kraja, da tudi on storjono po oveljavitvi skrbno pristavi, kjer je neveljavni sklenjeni zakon zapisan. —

III. Kedar je razdiralni zadržek odnehal brez spregleda samo stem, da se je več spremenila (n. pr. različnost vere med krščani in nekrščani) neha, ko se nejevrni drug po krščijani, zakonska vez mine, ko umrje prejšnji duh, topost ne brani več zakona, še se dotični drug spametuje, morata dozdeona zakonska privoljenje o zakon pred duh. pastirjem in 2. pričama ponoviti, se ve da, kedar zadržek ni sploh znan v kraju stanovališča na tihoma, vendar naj se pa tako poveljavitvi vselej zapiše v poročno knjigo. —

Če je bil pa zadržek, ki je brez spregleda odjenjal, skrbno in se ni bati, da bi se kedar razglasil, imata dozdeona zakonska o privoljenjem cerkvene oblasti sama med seboj

ponoviti privoljenje v zakon. ~

IV. Zakon, ki je bil neveljaven, zaradi hlinjenega privoljenja ali ki mu je bila pomočta ali bila in strah nadeprati, se povečjavi, če dotični drug, ki se je hlinil, zares privoli, ali po tem, ko je pomoto spoznal, ali popolno prostost dosegel z besedo potrdi, da hoče v tem zakonu živeti; ali z dejanjem, namreč s prostovoljnimi sobivanjem skozi pol leta ali s spolnjenjem zakonste dolžnosti popravi pomanjšljivo privoljenje. — To molčice privoljenje tistega druga, ki bi smel zakonsko zvezo sprodkajati, velja le, če je bil zakon po postavitvi trdnj. z boka, t. j. v prič. duh. pastirja in 2 prič. sklenjen in če je osebnimi zadružek zares skriven; — če je pa zadružek očiten, ali se je bdi, da bi se ne razglasil, ni j. dozdevna zakonsta pred duh. pastirjem in 2 pričami ponovita svoje privoljenje v zakon, se ve da na tihem, da se pohujšanje odvrne. ~

Opomin. — Blagoslov nad zeminami in nevesto se pri poveljavanju zakona ne ponavlja, če je bil podeljen pri prvici. ravnostno neveljavni posesti, na to pa je gledati, da se povečjavanje zgodi v sklanu posvečujoče milosti Božije. ~

V. Kedar je neveljaven zakon povečjaven, se za stran nasledkov čista tako, kakor bi bil iz proca veljavno sklenjen, če je vsaj en drug pri sklepanju zakona bil v nevednosti za stran reči ali cplavice; sicer pa se mora prositi spregleda, da prvijnji otroci dobi popolno pravico zakonskih otrok. ~

§. 81. Duhovno vladanje zakonskih. —

Družine, pri katerih se nahaja strah Božji, sramejživost, čistost, pridnost, dobrotljivost, posvečevanje nedelj in praznikov, domača služba Božja i. t. d. najbolj pomagajo duh. pastirju v domači duhovni vladaji veliko dobera in koristnega storiti; ker njih zgledi tudi druge družine k enakim čednostim spodbudajo. — V spovednici naj tedaj duh. pastir pri zakonskih pred vs. m. to skrb ima, da se mir in edinost med njimi ohrani, vsak pr. epir v začetku zatore in osata prilika k nemim odpravi; ako se zakonska oseba zoper svojega soprnega quito gjuje, ni treba veliko marati za take tožbe, z lasti ke-

dar izvirajo iz podpihovanja drugih. ~ Potem naj jih napeljuje k čistim čednostim, ki so z lasti zakonskim potrebne in ki njih življenje posebej je in blaginjeje. ~

Možu naj priporoča, da naj svojo ženo resnično ljubi, spoštuje, ohrabljuje; spustovanje si mora zaslužiti ne pa prisiliti. ~ Ženi naj priporoča, da naj svojega moža resnično ljubi, z njegoviimi slabostmi potrpljenje inna, za dobro otročje izdeje in za modro gospodinjstvo posebno mara, da možu - ko glavi družine - čast in pokojščino stazuje; ako žena toži zaradi pretežobe in suroveosti možee, naj jo opominja, da naj bo molčča in prijazna živa, da naj ga stiva z prijaznim obravnavanjem, z molčljivo in ljubeznivim opornim, jasnim o pravem času tra pravo pod pripravi ti. ~

Tude zakonski morajo po svojem staru skrb in etiga čistost. Sv. spovedništvo opominja spovednika za stran zakonskih, takole, „Absque gravi causa confessarius nunquam intentionem faciat de debito matrimoniali in, Confessarius mulierem moralem, ut omnia tentet in medio, quibus vir a tam nefario crimine (ut juniores praesertim viri ad numerosiorum prolem impediendam matrimonii jurebus modo illicito utuntur) retrahi queat; si post debitas admonitiones nihil profecerit, absque culpa exit, si simpliciter peccatum admittit, non cessante commone matrimonium ubi a hac turpitudine desistat.“

V 18. letu, v misijonu ali o posebnih praznikih bi bilo pa ča. si dobro zakonske oprasati, če jim vsek za stran zakonskega življenja nič ne očita. ~

Če se zakonski mož z osebo, ki je z njegovo ženo v l. ali 2. kolenu v rodu, t. j. v l. z njeno sestro ali materjo ali hčerjo svoje žene, v 2. s sestro ženine matere, ali s hčerjo ženine sestre ali z vnukinjo svoje žene zoper b. zapoved popalurno pregreši, zgubi pravico tirjati od svoje žene zakonsko dolžnost. ~ Ravno tako če zakonska žena z rodovitni svojega moža v l. ali 2. kolenu, t. j. z bratom ali očetom ali sinom svojega moža, ali z bratom moževega očeta, ali s sinom moževega brata ali z vnukom svojega moža zoper b. zapoved popalurno pregreši, zgubi pravico tirjati od svojega moža zakonsko dolžnost. ~ Tak ima

sojemu nedolžnemu drugu sicer zakonsko dolžnost spolniti, ako je on tujca, vrn je pa on vendar ne sme tujati. — Kedar spovednik spozna, da ima tacega spokornika pred seboj, ga mora podučiti, da je izgubil pravico tujati zakonsko dolžnost, in da se mora od njene zadržati, dokler ga škof o gubljeni pravici nočaj ne postavi, da pa vendar mora nedolžnemu drugu, ako tujja zakonsko dolžnost, voljo spolniti, potem naj mu odloži odvežo ga 2 ali 3 tedne in naj mu naloži pri morno pokoro, potem naj se obrne do škofa za oblast nočaj postaviti o pravico tujati zakonsko dolžnost! — Tor prošnja se napravi pod prikritim imenom grešnikooim: „Cajus conjugatus contracto matrimonio cum uxoris consanguinea (I. vel II. gradus) copulam habuit carnalem et jus petenti debitum exinde amisit; cum autem ad servandam cum conjugate castitatem se propterea inceptum judicet et investus sit occultus, humillime supplico, ut mihi facultas concedatur, eidem in actu sacramentalis Confessionis, in jura gravi poenitentia salutari et remota praevisi recidendi occasione, jus amissum dispensatione restituendi etc.“

Bo prejetom pooblaščenju se spokorniku potrebna pokora naloži in se mu tudi pomočti nasvetujejo ali vlevajo, da se o greh nič več ne povrne in po odvezi grehov se mu podeli tudi pravica, da sme zopet tujati zakonsko dolžnost:

„Et insuper auctoritate apostolica mihi specialiter delegata dispenso tecum, ut non obstante affinitate, quam contraxisti cum tua uxore ex illicita copula a te habitata cum ejus sorore (vel matre), debitum conjugale a tua uxore etiam exigere licite possis et valeas. In nomine Patris et Filii et Spiritus s. Amen. —

§. 82. Obnašanje duh. pastirja o zakonstih preprih.

Kedar se o duhovniji nahajajo zakonski preprih, je duh. pastir dolžan razpote zopet obnoviti in spraviti. — Da bo pa duh. pastir o tem težavnem delu kaj opravil,

mora naravno predavjati od kod izhajajo zakonski prepiri. — Vrh zakonskih prepirov je očidel ljubosumnost, surovost, čmernost, zapravljivost, skopost, nezvestoba. — Za majhne prepire ni treba veliko marati; duh. pastir naj jih izgovarja, n. pr. v ljubosumu je ljubezen. — Razumno rabna duh. pastir, ako drugu, ki toži, nikoli vsega ne potrdi, ker sta očidel oba kriva. — Naj osarega posebej mudi in potrpečljivo poslušaj, najjima prigovarja, da naj opet zakonsko življenje v Božjem imenu začneta in da naj terače zakonskega stanu voljno prenasata. — Leni naj posebno pred oči stavi dolžnost častiti svojega moža in njegove slabosti voljno prenasati in okrotiti jevolmožovo potrpečljivostjo, molččnostjo, podložnostjo in pokorščino.

Kedar je nezvestoba vzrok zakonskega prepira, naj duh. pastir krivemu drugu pokazje pregrešnost in ovestransko škodljivost preestovanja, ter naj skuša v njem občuditi kesanje, razgaljenemu drugu naj pa prigovarja spraviti se skesanim drugom in mu odpustiti, tersam sebe preistovoti; ali ni močbiti pritike dal k nezvestobi soprugovi.

Spleh naj duh. pastir kaže, kako škodljiv je vsak zakonski prepir gdracju, notranjemu miru, hiševanju in družini, naj spominja zakonske obljube ozajemne ljubezni in voljne priznanosti; naj vsaki pred greh. im. očitnjem, tožnjem, hudobnim donasanjem in podpikovanjem, in naj poslednjič opominja krjže in nadloge zakonskega stanu obračati si o potkoro, olvajo v krivankem potrpljenju in v quido biovanje obilnejšega zasluživanja za večnost. Časi pomaga potovanje, odhad. za malda časa, postrežba (ako je pregreha skromna, naj duh. pastir prepriče jo razodeti drugu).

Če je duh. pastir tako previden, da zakonske, ki so dostojno razvedrili živeli, spravi, naj pokazje oveselje nad to svet, naj ukazuje ponoviti obljubo zakonske zvestobe in ljubezni in naj posebno krivemu pokazje velkodušnost drugovo. — Če je pa ne more spraviti, ampak se hočeta ločiti od mize in postelje, ju ni treba tako hitro klicati, kar je treba v

sodnijski ločitev, da se v tem času morda premislita, in naj
jima pokarje, kako neprijetna je zakonska pravda in kako
dolgo tepi, naj ji sovari pred soorazljivoostjo in maščevanjem
in naj ji opominja shrb imeti za otroke.

§. 83. Zakonska ločitev.

Zakonska ločitev, t. j. ločitev zakonstih odnosa in postojbe
sme duh. sodnija iz imenitnih vzrokov izreči, taki vzroki
so: če je drugje zakon soorastva, besnosti, nalezljive bolezni
drugove o belki nevarnosti, ali če se mu je bati velika škoda
na zdravju, časnem premoženju, ljubljenu ali posterju, če
drug o krivoverstvo zabreda, opade ali druge zapeljive k
gahtu (krivoverstvo, ostropovanju, prečestvu, sodorniji) in
je gares nevarnost ga druga zapeljivanemu biti.

Duh. pastir naj odloči se sodnijsko zakonsko ločitev, če je
pa ne more odkrniti, mora po avstrijskih cerkornih ovelah
trojno spravo postkusati. — Če pa pri hudi razdraženosti ni
spati sprave, ali pa, če je očitno, da drug, ki toži, ne more
zakonskega življenja nadaljevati brez velike nevarnosti ga
očeno zbeličenje ali ga časno srečo, dme tretje spravljenje opu-
stili. — Pravo spravljenje je le tisto, kedar sta oba druga pri-
injoča. — Posebno spravljenje se mora praviloma pred skup-
nim spravljenjem zgoditi in je tako uhoč pomoček ga pri-
pravo. — Ako pri spravljenju duh. pastirja nima uspeha, mora
duh. pastir spisati spričalo, da je vzpeta druga skušal spraviti
3krat ali 2krat, z naznanjenjem vzroka, zakaj se je 3. spravljenje
opustilo in paz naznanjenjem dneva, meseca in leta, kedar
se je spravljenje postkusalo, in ob enem mora natovno sporo-
čilo poslati predsedniku duh. sodnije o zakonskih zadevah.

Duh. pastir naj pa tudi druga, ki toži, povi, da bo ločitev do-
segel le, če more vzrok za ločitev predono dokazati, in pa, kako
težko je, pravo kaj dokazati, kako je drago zdonanje pri doka-
zovanju, in kako hudo mu boče, ako ne bo mogel dokazati svoje
trditve. — Če pa drug pri vsom tem toži za ločitev, naj ga so-
ri pred soorazljivoostjo in maščevanjem naj mu posebno pri-

poroču strah za otroke, in se celo, kadar je že sodnija izrekla ločitev, naj si še z miraj prizadeva, ločena zakonska gospodinjstva, tolikanj bolj, ker cerkev sama narodi trati le počasno ločitev od nje in postelje prijušca.

Nikoli pa ne sme duh. pastir prijuščati, da bi se zakonski samoooljno ločili in ločeni živeli, ter naj išče s prijaznim podučevanjem in aerno bniš opominjevanjem tako samoooljno po cerkvenih in državnih postavah prepovedano ločitev odvrniti, dokler od duh. sodnije s zakonskih zadevah ali - če je silna nevarnost - od dejelne gospošte za občno varnost privoljenja ne dobé. - Če pa opominjanje duh. pastirja nič ne pomaga, in se zakonski vendar samoooljno ločijo, bi moral duh. pastir, aholni milejšega pomočka, dejelno gospoško na pomoč poklicati in po okoljščinah tudi duh. sodniji s zak. zadevah sporočiti. - Spovednik tavih ne sme odvezati, ki so se samoooljno ločili; - to se tako ve, da razsodba zaradi ločitve od nje in postelje gre le cerkvenemu sodniku; državna sodnija ima le državljanške razmere obravnavati. ...

§. 84. Tožba za razdruenje zak. zveze.

Kedar duh. pastir izve, da hoče zakonski drug tožbo napraviti zaradi razdruenja zakonske zveze, mora, ker ima le cerkev razpovedati o veljavnosti ali neveljavnosti zagona preiskavati, ali ima tudi pravico do tožbe in ali ni morebiti te pravice že izgubil. - V nikaonem prigodku mora duh. pastir tožnika podučiti, da mu tožba nihé ne bo pomagala ter naj ga z lepo skniv od tožbe odvrniti. - Če imor pa tudi tožnik žari pravico do tožbe, naj duh. pastir prevdani, ali ni dotični zadevičk tak, da ga privoljenje tožnikovo odpravi, in v tem prigodku naj tožnikovo prigovarja, da naj privoljenje v zakon ponovi, ali pa naj ga po različnosti reči napeljuje, da se privoljenje v zakon oprico duh. pastirja in v 2. prič izveče. -

Prilipna prilika k testni bi bila v ob letnici poroke, ob praznikih ali družinskih godovih, ali odan oshajila. -

To popravit bi moral duh. pastir tudi po prejtem povelju

tedaj skrbno opazovati, ko bi kak duhovnjak brez njegove
vidnosti dotično to žbo začel pri cerkovni sodnji str bi moral
dotični duh. gosposki sporočiti, koliko je s svojim podučevanjem
in opominjevanjem opravil, in, ako tožnik noče odstopiti, pri-
staviti vse, kar je izvedel zaradi okrajšim, na ktere se opira ocl-
jaonost spodkijanega zakona.

Če se razdiralni zadržek le s spregledanjem more odpraviti, naj
duh. pastir dotičnemu drugu prigovora, da naj napravi prošnjo
sko škofijstva, ki mu bo dobilo pri apost. sedežu spregled zadržka,
tako, da se bo po sprejetem spregledu zakon pobeljavil, tta naj
ga o tem podučuje in podpiral, zakonske dolžnosti ne tujati, ne
spolniti, — kakor bral in sestra stupaj zivlki, če se ne moreta po-
probnem ločiti brez pohajšanja in z dostojnim izgoovorom, n. pr.
po potovanja). — Ko bi hotel ta ali uni drug pri oseni nasprot-
nem opominjevanju venjar le zakon razdeliti zaradi spoznanega
razdiralnega zadržka, naj jih. pastir to sporoči škofijstvu, da
prosi sv. Očeta o pravem času izseljenja v korenini, in to izseljenje
v korenini se mora tudi v pbočni knjigi zaznamovati.

Zapomin. — V vseh dotičnih prigodkih mora duh. pastir oestno
in previdno ravnati, da postenje dotičnih, zakonskih shode ne
tepi. — Ako dobi duh. pastir od cerkovne sodnje posebna pood-
jev, naj jih na tanko spolni, in zapisnik naj mu vselej le maš-
nik spisuje.

§. 85. Polnost duh. past. do staršev.

Starši so vidni angeli varhi otrokom in naj boljši pomoč-
niki duh. pastirja v blagovitem oskrbovanju njihove službe,
zato naj jih duh. pastir

a) opominja, da naj svoje otroke, in sicer se preden luč sveta vgl.
dajo, Bogu darujejo, z lasti pri jutranji molitvi in pri sv. ma-
ši, in da naj jih znotraj in zvečer blagoslové; —
b) naj jih podučuje, ktere dolžnosti imajo za stran telesne
in dušne odveje otvóje, namreč je od spočilja skrbeti otrokom
za zdravje in živej, za življenj, za obleko, za podučevanje, za
lepe zglede in razumno hvotitev; —

c.) naj jih napeljuje navzeti se otročjega duha, da z otročjo prostostjo, kateri je oblikljeno nebesko kraljestvo, otroške odcejujejo; da otrokom z mladega vsua vsajajo seme strahu Božjega; hudo nagajenje gablajo (pa ne z jago, z mirjanjem, tepenjem); jim navdajujejo ljubezen do molitbe, cerkve, jih k delu prigovarjajo in vsako prilžnost k grehu in zapeljivanju odračijajo.

Odrasline otroke naj starši varujejo tistih nevarnost, ki mlada dosti prečeljigraja, pijančevanja, plesanja in taciš tovarij, ki jih zapeljujejo k lakomščini, surovosti in razuzdanosti), napeljujejo jih pa k vajam in posluževanju p. močkov, s katerimi se nedolžnost ohranjuje in krepost obdajuje, zlasti k jutrajni in večerni molitbi, k zvestemu obiskovanju službe Božje, k poslušanju Božje besede, k pogostnemu vrednemu prejetanju sv. zakramentov.

Starši, ki so k tem nevarni, so lahko krivi grešnja, še celo pogubljenja svojih otrok. - Te strahneje pa je, če starši svoje otroke pohujšujejo k napuhu, zlasti ki v nečimernost zapeljije; grešnih prilžnost ne odračijajo ali jih še k nevarnemu življenju, kati tudi v stan silijo, do kterega nimajo veselja. - Kedor otroke pohujšuje, se ima bati najhujših kazni, ki jih je Kristus sam zagajjal. - Kato je silo imenitno, da se starši opravič otrok tudi po uranjenem vselej spodobno obnašajo in se zoper maonost in dostojnost ne pregrinjajo.

Do kler ljudstvo onanjo dostojnost sprošuje, se tudi no branja maonost ohranjije, kjer se pa hudo bija brez kazni sme razodovati, se kler razuzdanost bolj in bolj akzijaja.

Z nezakonskim starši naj čovna duh. pastir pri spovedi po pravilih o grešnikih v bližnji prilžnosti in iz navade, in naj jim dovoljuje prejetu sv. zakramentov le, če so z Božjo milostjo razsvetljeni tuden sklep storili v rednici po boljšati se in če so že tudi vsaj nekaj časa poboljšanje v dejavnju kazali.

Alho priče nezakonska mati k spovedi, tudi njem ni solzam ni vselej verjeti - sve je prežaljeno. - P. kakim

materami ni ravnati kakor s spokornicami, ampak kakor z bolnimi, ki se mora njih gnetenost in strastnost odpraviti; - njim bodi Marija ali Magdalena vzgled in pomnjenje; naj se jim pred oči stavi dolžnost popraviti dano pohujšanje, vestno osebnost, če je mogoče; skrbeti za dete; nasledke storjenih grehov ho zasluženo časnno kazeno v duhu prave spokornosti prenehati, vsake grošne nevarnosti ogibati se. - Včasih se mora nesrečna reva tudi to lagiti in se ji mora reči, da, ker ji je Bog odpustil, je tudi ljudje ne smejo zasramovati in zametovati. ...

Ali pride nezakonski oče, oziroma zapeljivec, k spovedi, je treba se večje previdnost imeti, ker zapeljivec je dolžan tudi storjeno škodo popolnoma - kar je v njegovi moči - popraviti. - Opraša naj ga tedaj duh. pastir, ali in kako skrbi otroku za življenje očeja, ali in kako polajšuje mračni materin žalostni stan, v kterega jo je postavil; ali ve, da ga vest večje jo vzeti o zakon, če je le mogoče v njegovih gadevanjih. ...

Kedor se mi ni zadovoljil in tudi se zdaj mi nič več zadovoljati ne more očeja prejeti. -

Če pa nezakonski oče po zgledu zgubljenega sina resnično spokornost razodeva, naj se ga duhovni pastir osmili, naj ga z ljubeznijo sprejme, od slabih tovaršij odvrne, to laži, spodbada in naj mu pomaga opraviti vesoljno spoved. - Na to naj mu prigovarja delati pokoro ose življenje pod vodstvom pobožnega spovednika in imeti vsa strelja za krščansko odveč svojega nezakonkega otroka. -

»Kdo vam naj priporoča duh. pastir glaski pošteno življenje, stanovitno zaupanje v Boga, gorečnost v molitvi, pametno ljubezen do otrok in do domačih, da same sebe posvetijo in tudi drugim z resnično krščanskim življenjem lepe zgledce dajo. -

»S. Janoz Krizostom pravi:

"Crojje odovam je: volje, gdihovanje, in neprenehana
moltvo."

Konec.—

pis. J. P. . . . e

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS

00000320658

